

J. LUUR JA A. ARUMÄE

USUÕPETUS

ALGKOOPILE

II

III ja IV ÕPPEASTA

EESTI KIRJASTUS — TALLINN

A-53024

Liklaus

J. LUUR JA A. ARUMÄE

USUÕPETUS

ALGKOOLILE

II

III JA IV ÕPPEAASTA

Õnnistegija ütleb: „Kes mind tunnistab
inimeste ees, teda tahan ka mina tunnista
oma Isa ees, kes taevas on“.

Matt. 10, 32.

KAHETEISTKÜMNES, MUUTMATA TRÜKK

VOLDEMAR IL JA

RAAMATUKOGU

EESTI KIRJASTUS

TALLINN 1943

J. LUKK JA A. ARUMAE

USUÕPETUS

ALGKOOLILE

II

III JA IVÕPPEASTA

Õpetuskirjanduse ühenduse väljaandena. Kirjanduslikult ja sisuliselt ühendatud õpetuskirjandusega. Kirjanduslikult ja sisuliselt ühendatud õpetuskirjandusega.

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

ALGKOOLILE
RAAMATUKOGU

AfV. Nr. 1/0080. Trükiarv: 15.000 eksemplari. Paber: ETK Tallinna Paberivabrik; trüki-
paber 56:79 cm. Trükk ja köide: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse graafikatööstus.
Ilmunud augustis 1943. Rmk. —.75.

i48509851

Saateks 11. trükile.

Käesolev väljaanne on J. Luuri ja A. Arumäe raamatu „Piiblilugusid algkoolile“ XI trükk. Uuendatud pealkiri „Usuõpetus algkoolile“ II vastab rohkem raamatu sisule ja liidab samade autorite kolm raamatut ühiseks tervikuks. Käesolevas väljaandes, nagu I osaski, on tehtud väheseid muudatusi ning vajalikke parandusi, kuid üldiselt ilmub raamat samuti endisel kujul. Välja on jäänud neli lugu Vanast Testamendist, mida algkooliastmes oli raske kasutada usuliseks kasvatuseks, ja Uuest Testamendist „Jeesus teeb terveks halvatu“, mis on juba jutustatud I osas.

Raamatu C-ossa on koondatud laulud, mis on kohuslikud või soovitatud õppimiseks III ja IV klassi evang.-luteri usu lastele. Eelmistes trükkides mitmed neist lauludest puudusid, teised olid mahutatud piiblilugude vahele, kust neid oli raskem leida. Laulude tekst enamikus on võetud „Uuest Lauluraamatust“, mõned laulud „Väikesest Lauluraamatust“.

Olude sunnil tuli teha ulatuslikke kärpimisi illustratsioonide alal: eelmiste trükkide klišeid ei leitud, tuli leppida juhuslikega, sest uusi valmistada ei olnud võimalik.

Autorid ei saanud kahjuks ise oma raamatut XI trükiks korraldada, sest koolinõunik J. A. Luur suri 4. sept. 1937 ja praost A. Arumäe küüditati Venemaale 14. juunil 1941. Ka II osa kohta on kehtiv autorite soov, mis nad on avaldanud I osa esimese trüki saatesõnas, et raamat „tooks õnnistust meie kasvavale noorsoole“.

K. OLLIK.

Tallinn,
8. augustil 1942.

A.

Vana Testamendi lood.

I. Eellood.

1. Maailma loomine.

Alguses lõi Jumal taeva ja maa. Maa oli tühi ning paljas, oli pime. Jumala vaim hõljus vete peal.

Jumal loob:

I. **Valguse.** Jumal ütles: „Saagu valgus! Ja valgus sai. Jumal nimetas valguse päevaks, pimeduse ööks. Sai õhtu ja hommik esimeseks päevaks.

II. **Õhu.** Jumal ütles: „Saagu taeva laotus!“ See sündis nõnda. Jumal nimetas laotuse taevaks. Sai õhtu ja hommik teiseks päevaks.

III. **Maa.** Jumal ütles: „Vesi kogunegu ühte paika, et kuiva nähtaks!“ See sündis nõnda. Jumal nimetas kuiva maaks, veekogu — mereks. Jumal ütles: „Maast targaku rohi, taimed ja viljapuud!“ See sündis nõnda. Sai õhtu ja hommik kolmandaks päevaks.

IV. **Tähed.** Jumal ütles: „Saagu valgus taevalaotusse!” See sündis nõnda. Jumal lõi suurema valguse — päikese, mis valitseb päeval, ja väiksema — kuu, mis valitseb öösel. Peale seda lõi Jumal kõik tähed. Sai õhtu ja hommik neljandaks päevaks.

V. **Loomad.** Jumal ütles: „Vesi sigitagu elavaid loomi ja linnud lennaku taevalaotuses!” Jumal lõi suuri valaskalu ning kõiksuguseid loomi, kes elavad vees, ja kõiksuguseid linde. Sai õhtu ja hommik viiendaks päevaks.

Jumal ütles: „Maa toogu välja metselajaid, lojuseid ja kõiksuguseid roomajaid!” See sündis nõnda.

VI. **Inimese.** Siis ütles Jumal: „Loogem inimene oma näo järele ja enese sarnaseks, et ta valitseks kalade üle, kes meres, lindude üle, kes taeva all, lojuste, kõige maa ja kõigi roomajate üle, kes roomavad maa peal!”

Jumal lõi inimese oma näo järele. Ta lõi inimese meheks ja naiseks. Mehe nimi oli Aadam, naise nimi Eeva.

Jumal vaatles kõike seda, mis ta oli loonud, ja vaata, see oli kõik hea. Sai õhtu ja hommik kuuendaks päevaks.

Nõnda lõi Jumal taeva ja maa. Seitsmendal päeval hingas Jumal oma tööst, õnnistas seitsmendat päeva ja pühitses seda.

Psalm 90, 2. Enne kui mäed sündisid ja kui maa ja maailm loodi, oled sina, Jumal, igavesest igavesti.

Katekismus. Mina usun Jumala Isa, kõige vägevama taeva ja maa Looja sisse.

Kiida nüüd Issandat, minu süda!
Ma kiidan teda surmani,
kuni mul elu on, tahan teda
ma kõrgeks kiita alati!
Kes ihu loond ja hinge ka,
kiidetud olgu lõpmata!
Halleluuja, halleluuja!

(L. 34,1.)

2. Pattulangemine.

Jumal istutas kauni rohuaia Eedenisse päikesetõusu poole. See oli ilusaim aed, mis kunagi on maailmas olnud. Tuhandeid värvirikkaid lilli, viljakandvaid puid ning põõsaid, hõbeselge veega allikaid, lõpmatult lõõritavaid linde ning vaguraid loomi leidis selles aias. Mõnus oli süüa Eedeni aia maitsvat puuvilja. Keset aeda kasvas elupuu ja hea- ning kurjatundmise puu.

Jumal pani inimese elama Eedeni aeda, et ta seda hariks ja hoiaks. Jumal käskis inimest: „Kõigist aia puudest võid sa süüa, aga hea- ning kurjatundmise puust ei tohi sa süüa. Mil päeval sa sellest sööd, sured sa!” Õnnelikult elas Eedeni aias esimene inimene Aadam oma abikaasa Eevaga.

Madu oli kavalam kui kõik teised loomad. Ta küsis naiselt: „Ons Jumal tõesti ütelnud: teie ei tohi süüa ühestki rohuaia puust?” Naine vastas: „Küll me tohime süüa rohuaia puudest. Ent selle puu viljast, mis keset aeda, on Jumal ütelnud: teie ei tohi sellest süüa ega tema külge puutuda, et teie ei sureks.”

Madu ütles naisele: „Teie ei sure. Mil päeval te sööte selle puu viljast, avanevad teie silmad; te olete kui Jumal ning tunnete head ja kurja.”

Naine nägi, et puu oli hea ning armas ja et ta pidi tegema targaks. Ta võttis puu viljast, sõi ja andis ka oma mehele, see sõi ka. Nüüd tundsid nad hirmu.

Aadam ja Eeva kuulsid Jumala häält, ent nad peitsid endid puude vahele. Jumal hüüdis: „Aadam, kus sa oled?“ Adam vastas: „Ma kuulsin su häält ja kartsin, seepärast peitsin ma end.“ Jumal ütles: „Oled sa söönud puust, millest keelasin sind söömast?“ Adam vastas: „Naine, kelle andsid mulle abikaasaks, andis mulle sellest puust, ja ma sõin.“ Jumal ütles naisele: „Miks tegid sa seda?“ Naine vastas: „Madu pettis mind, ja mina sõin.“

Nüüd ütles Jumal maole: „Et sa seda oled teinud, siis ole neetud kõigi loomade seas väljal. Ma tõstan vihavaenu sinu ja naise vahele, sinu seemne ja tema seemne vahele. Tema peab sinu pead rõhuma, sina võtad tema kanda rõhuda.“

Naisele ütles Jumal: „Emana pead sa palju valu kannatama, ja sinu mees valitseb sinu üle.“ Adamale ütles Jumal: „Et sa naise sõna oled kuulanud ja söönud keelatud puu viljast, siis olgu maa neetud sinu pärast. Vaevaga pead sa temast sööma kõige oma eluaja. Kibuvitsu ja ohakaid kasvatagu ta sulle. Oma palehigis söö oma leiba, kuni sa jälle mullaks saad, kust oled võetud. Sa oled põrm ja põrmuks saad sa jälle!“ Jumal ajas Aadama ja Eeva Eedenist välja. Aia ette pani ta ingli palja ning tulise mõõgaga elupuu teed hoidma.

Rooma 2, 6. Jumal maksab igäihele tema tegude järele.

Katekismus. Ära saada meid kiusatusse.

Viisil: Mu Jeesus, elu valgustus. P. 32.

Loo puhas süda minule,
patt aja minust kaugele
ja keela teda vägevast
mu südamesse asumast.

(L. 453,1.)

3. Kain ja Aabel.

Aadamale ja Eevale kinkis Jumal kaks poega: Kaini ja Aabeli. Kain oli põllumees, Aabel — karjakasvataja. Kord ohverdasid vennad Jumalale: Kain tõi ohvriks vilja oma põllult, Aabel — noore looma oma karjast. Jumalale oli Aabel ja tema ohver meele järele, Kain oma ohvriga mitte. Siis süttis Kaini viha põlema ja ta nägu muutus tignedaks.

Jumal küsis Kainilt: „Miks oled sa vihane ja miks muutub sinu nägu? Eks ole see nõnda? Kui sa teed head, siis andestatakse sulle; teed sa aga kurja, siis varitseb sind patt uksees ning püüab sinu üle võimust saada. Aga sina valitse tema üle.”

Uhel päeval ütles Kain vennale: „Lähme põllule!” Kui nad seal viibisid, kippus Kain Aabelile kallale ja surmas tema.

Jumal küsis Kainilt: „Kus on su vend Aabel?” Kain vastas: „Ei mina tea. Kas olen ma oma venna hoidja?” Jumal ütles: „Mis oled sa teinud? Su venna vere hääl kisendab minu poole. Neetud olgu sa maa peal, millesse on imbunud sinu venna veri. Kui sa maad harid, ei kannata sulle vilja. Hulkumas ning põgenemas pead sa olema maailmas!”

Kain ütles Jumalale: „Mu ülekohus on suurem, kui et seda mulle andestataks. Vaata, sa ajad mind välja siit maalt. Hulkumas ning põgenemas pean ma olema!” Ja Kain läks ära Jumala palge eest.

1. Joh. 3, 15. Kes oma venda vihkab, see on inimesetapja. Viies käsk: Ära tapa!

4. Veeuputus.

Kui inimesi sai maa peale palju, unustasid nad Jumala ning tegid palju kurja. Siis ütles Jumal: „Ma annan neile veel 120 aastat aega meelesparandamiseks!”

Aastad möödusid, kuid inimesed ei parandanud endid. Nende kurjus aina kasvas ja kõik nende südame-mõtlemine oli kuri. See kurvastas Jumalat ja ta ütles: „Ma kaotan inimesed maa pealt.”

Noa aga leidis armu Jumala silmis, sest ta oli väga mees. Seepärast ütles talle Jumal: „Tee enesele laev kambrite, akende ja uksega ja tõrva see pigiga. Ma saadan veeuputuse maa peale. Kõik, mis maa peal liigub, peab hukkuma. Asu laevale oma abikaasaga, poegadega ja nende naistega. Võta kõigist loomadest üks paar enese juurde ja toitu enesele ja neile!”

Nüüd avanesid kõik sügavusallikad ja taevaluugid ning algas sadu, mis kestis 40 päeva ja 40 ööd. Vesi tõusis ning tõstis laeva, nii et see liikus vee peal. Vett sai nii palju, et kattis isegi kõrgeimate mägede tipud. Nüüd hukkus kõik, mil oli elav hing. Ainult Noa ja kõik, kes temaga laevas olid, jäid ellu.

Veeuputus.

Jumal mõtles Noale ja saatis kõva tuule. Vesi hakkas alanema. Laev jäi seisma kõrgeil Aararati mägedel. Noa avas laeva akna ning laskis välja kaarna. See lendas sinna-tänna, kuni vesi alanes. Siis saatis Noa laevast välja tuvikese. See ei leidnud endale puhkepaika ja pöördus laeva tagasi. Noa ootas seitse päeva ja laskis laevast välja teise tuvikese. Lind pöördus õhtul tema juurde tagasi, hoides suus murtud õlipuulehte. Sellest märkas Noa, et vesi oli kahanenud. Noa ootas veel teist seitse päeva ja laskis välja kolmanda tuvikese. See ei tulnud enam tagasi.

Nüüd võttis Noa laevalt katuse ära ja nägi, et maa oli kuiv.

Psalm 145, 20. Jehoova hoiab kõiki, kes teda armastavad, ja võtab kõik õelad ära kaotada.

5. Jumala leping Noaga.

Jumal ütles Noale: „Lahku laevast oma abikaasaga, poegadega, nende naistega ja loomadega, kes sinu juures on!” Ja Noa lahkus laevast aasta pärast veeuputuse algust, püstitas Jumalale altari ning ohverdas sellel.

Noa ohver oli Jumalale meele järele ja ta ütles: „Ei ma nea enam maad inimeste pärast. Kuni seisab maailm, ei lõpe seemendamine ega lõikus, külm ega soe, suvi ega talv, päev ega öö.”

Jumal õnnistas Noad ja ta poegi ning ütles: „Ma sõlmin lepingu teie ja teie järglastega: kunagi ei kordu veeuputus. Oma vikerkaare olen ma pilvedesse pannud. See olgu lepingutäheks minu ja maa vahel. Kui vikerkaart taevas nähakse, siis mõeldagu lepingule minu ja teie vahel!”

Psalm 103, 2. Mu hing, kiida Jehoovat ja ära unusta mitte tema heategemisi.

Ei jätnud Jumal ilmas veel
siin oma rahvast maha,
sest truud ja helde tema meel,
ei muud kui päästa taha.
Sest ema kombel kaitseb ta
kõik' oma lapsi hoolega.
Au Jumalale andkem!

(L. 30,5.)

II. Peavanemate lood.

A A B R A M.

---

6. Aabrami kutsumine.

Aabram elas oma perega Mesopotaamias Haaranis. Seal-
sed elanikud olid ebajumalate-kummardajad. Aabram aga oli
jumalakartlik, teenis elavat taeva Jumalat ja palvetas
temale.

Jumal ütles Aabramile: „Mine välja oma maalt, oma sugu-
laste juurest ja oma isakojast, maale, mille ma sulle näitan.
Seal teen ma sind suureks rahvaks, õnnistan sind ja sinus
leiavad õnnistust kõik suguvõsad maa peal!”

Aabram kuulis Jumala sõna. Ta lahkus oma kodust ühes
oma vennapoja Lotiga, karjade ja sulastega. Pikal ja vaeva-
rikkal teel tuli minna läbi kõrve, võita veepuudus ja muud
raskused.

Kui Aabram tee lõpul kord kartusega mäele tõusis, avanes
ta silmille lai org hõbeselge jõega, roheliste aasade ja mäge-

dega, lõhnavate aedade ja viljapuudega. Kui imeilus oli see uus kodu!

Jumal ilmutas end Aabramile ja ütles: „Tõsta oma silmad! Maa, mis sa näed, annan ma sulle ja sinu soole.”

Aabram püstitas kivist altari ning tõi Jumalale tänuohvri. Siis tõstis ta käed taeva poole ning palvetas. Tema ümber seisid ta abikaasa Saara, vennapoeg Lott, sulased ja ümmardajad, kes ühes temaga Jumalat tänasid.

Pärismaalased aga imetlesid, et Aabram vaatas taeva poole ja et ta ei palvetanud kivist ja puust tehtud jumalaile.

Psalm 37, 5. **Veereta Jehoova peale oma teed ja looda tema peale; küll ta toimetab kõik hästi.**

Katekismus. Meie peame Jumalat üle kõige kartma, armastama ja tema peale lootma.

7. Aabram ja Lott lahkuvad teineteisest.

Aabram oli väga rikas mees. Tal oli palju kulda, hõbedat ja loomi. Ka Lotil olid suured karjad. Kuid maa, kus nad asusid, oli väike ega suutnud toita nende karju. Seepärast puhkesid sageli tülid karjamaade pärast Aabrami ja Loti karjaste vahel.

Tüdinud tülidest, ütles Aabram Lotile: „Ärgu olgu riidu minu ja sinu, minu ja sinu karjaste vahel. Meie oleme ju vennad. Eks kõik maa ei ole sinu ees tühi? Lahku minust! Lähed sina vasakut kätt, sammun mina paremat; lähed aga sina paremat, siis sammun mina vasakut kätt.”

Lott tõusis mäele ja vaatas enese ümber. Kaugel all orus veeretas oma vooge järve hõbeselge Jordani jõgi. Jõe mõlemal kaldal oli tasane maa, kus kasvas värske ja mahlakas rohi. Selle maa valis enesele Lott. Surunud teineteise kätt, lahkusid sugulased. Lott algas teekonda Jordani lagendikele,

Aabram aga jäi kohale mägedesse. Lott asus elama suure Soodoma linna lähedusse, kus elas kuri rahvas.

Kui Lott oli Aabramist lahkunud, ütles Jumal Aabramile: „Tõsta oma silmad ja vaata siit põhja, lõuna, hommiku ja õhtu poole. Kõik selle maa, mis sa näed, annan ma sinule ja sinu soole igaveseks ajaks.”

Matt. 5, 9. **Õndsad on rahunõudjad, sest neid peab Jumala lapsiks hüütama.**

8. Aabrami usk.

Jumal oli Aabramile kinkinud palju varandusi. Ent üks Jumala tõotus oli siiani veel teostamata: Aabramil ei olnud pärijat. Ometi oli Jumal talle tõotanud teha teda suureks rahvaks. Aabram oli juba elatanud, ka ta naine Saara oli vana. Kust pidi ta vanas eas veel pärija saama? See kurbus muljus rängasti Aabrami südant.

Kui kord Aabram uneta ööl jälle ei saanud silmi kinni, kuulis ta korraga Jumala häält: „Ära kardada, Aabram! Mina olen su kilp ja su palk, mis on suur.” Aabram vastas: „Issand mis annad sa mulle? Ma suren ilma pojata; minu vanema sulase Elieeseri poeg saab minu pärijaks.” Ent Jumal trööstis Aabramit ning ütles: „Mine välja, vaata taeva poole ja loenda tähti. Kas võid sa neid loendada? Nii suureks kujuneb sinu järglaste sugu.”

Kui Aabram oli saanud 99 aastat vanaks, ilmutas end Jumal talle uuesti ja ütles: „Mina olen kõige vägevam Jumal, käi minu palge ees ja ole vaga. Ma sõlmin lepingu sinu ja minu vahel, ja sinust saab paljude rahvaste isa. Saara toob sulle poja ilmale, ja sina pane talle nimeks Iisak!”

Joh. 20, 29. **Õndsad on need, kes ei näe, ja siiski usuvad.**

9. Aabrami mured.

Kui Aabram oli saanud sada aastat vanaks, teostus Jumala tõotus. Saara sai poja, ja Aabram pani talle nimeks Iisak.

Iisak oli juba jõudnud 40. eluaastani. Aabram oli vana ning elatanud, ja Jumal oli teda kõigiti õnnistanud. Nüüd ütles Aabram oma sulasele Elieeserile, kes oli vanim ta peres ja kes valitses ta varanduste üle: „Töota mulle Jumala juures, et sa mu pojale abikaasat ei võta kaanani rahva tütreist, vaid mine minu maale ja minu suguseltsi juurde ja võta sealt mu pojale Iisakule naine.“ Elieeser vastas Aabramile: „Kui mõrsja ei taha tulla mu järele siia maale, kas ma viin siis su poja tagasi sinna maale, kust sa oled tulnud?“ Aabram ütles: „Vaata et sa mu poega sinna tagasi ei vii! Jumal on toonud mind siia mu sünnimaalt ning töötanud mulle: selle maa annan ma sinu soole! Küll Jumal läkitab oma ingli sinu eele, et sa leiaksid mu pojale sealt naise.“

Elieeser võttis 10 kaamelit, mitmesuguseid kalleid asju oma isanda Aabrami varast ning asus teele Mesopotaamia poole Haarani linna, tooma Iisakule abikaasat.

10. Iisaku abiellumine.

Jõudnud Haarani linna, peatus Elieeser kaamelitega veekaevu juures, kust linnarahvas savist astjatega vett tõi. Oli õhtune aeg. Elieeser palvetas ja ütles: „Jehoova, minu Jumal! Tee head mu isandale Aabramile! Vaata, linnarahva tütreid tulevad siia vett viima. Kui tuleb neitsi, kellele ma ütlen: ulata mulle oma kruus, et ma joon! ja kes vastab: joo sina, ma joodan ka su kaameleid, olgu siis see seesama, kelle sa oled määranud oma sulasele Iisakule.“

Veel enne kui Elieeser palvetamise lõpetas, ilmus kaevu juurde Rebeka. See oli ilus ja noor tütarlaps. Ta kandis õlal astjat, laskis selle kaevu ja täitis kruusi veega. Elieeser tõttas Rebekale vastu ja ütles: „Anna mulle pisut vett rüübata!“ Tütarlaps vastas: „Joo, isand, ma joodan ka su kaameleid.“

Elieeser kohtab Rebekat.

Usinasti valas ta vett künasse, jooksis jälle kaevu juurde ning tõmbas vett üles kõigile kaameleile. Kui kõik olid janu kustutanud, võttis Elieeser kullast peahte, kaks kuldkäevõru ning küsis Rebekalt: „Minu laps, kelle tütar sa oled? Kas on su isa kojas maad meile ööbimiseks?“ Neitsi vastas:

„Ma olen Peetueli tütar; meil on õlgi külluses veiseile ja ka ruumi ööbimiseks inimestele.“

Nüüd heitis Elieeser silmili maha, tänas Jumalat ja ütles: „Kiidetud olgu Jumal, kes on mind saatnud isanda vendade majasse!“

Rebeka ruttas koju ja kõneles seal kõigest sellest, mis oli juhtunud. Laaban, Rebeka vend, näinud õe kätel kuldehteid, ruttas kaevu juurde, tõi Elieeseri Peetueli kotta ja pani tema ette rooga. Ent Elieeser ütles: „Ei ma võta rooga enne, kui olen rääkinud oma asja.“ Ta kõneles kõigest, mis ta isand Aabram teda oli käskinud, ning ütles viimaks: „Kui ma olen sattunud õigesse kohta, siis saatke Rebeka minuga.“ Peetuel ja Laaban vastasid: „Jumalast on see asi väljunud, seepärast ei või meie sõnagi lausuda sinu vastu. Vaata, Rebeka on su ees, võta ta ja mine, et ta saaks su isanda pojale naiseks, nõnda kui Jumal on rääkinud.“ Nad kutsusid Rebeka ning küsisid talt: „Kas tahad sa minna selle mehega?“ — „Jah, ma olen valmis temaga minema,“ vastas tütarlaps.

Isa ja ema lubasid Rebeka Elieeseriga minna ja andsid neile kaasa oma õnnistuse. Kui teekäijad Kaananisse jõudsid, oli Iisak väljal mõtlemas Jumala asjust. Ta tõstis silmad ja nägi kaameleid lähenevat. Rebeka, näinud võõrast, hüppas kaamelilt maha ja küsis Elieeserilt: „Kes on see mees, kes meile vastu tuleb?“ — „See on mu isand Iisak,“ vastas Elieeser. Siis võttis Rebeka rätiku ning kattis sellega oma näo kinni. Elieeser jutustas Iisakule kõik, mis ta oli teinud. Iisak viis Rebeka oma ema Saara telki, võttis ta enesele naiseks ja armastas teda.

---

11. Iisak ja tema pere.

Iisakul ja Rebekal oli kaks poega. Nad sündisid ühel ning samal päeval. Niisuguseid lapsi hüütakse kaksikuiks. Seda venda, kes sündis esimesena, nimetasid vanemad Eesaviks, teist Jaakobiks. Vanemad tundsid suurt rõõmu sellest Jumala õnnistusest. Pojad olid terved ja neist võrsusid varsti tublid noormehed. Vennad ei sarnlenud sugugi teineteisega. Eesav oli punakas ja karvane, armastas põllutööd ja oli tark linnuajamises. Jahimehena luusis ta meelsamini põllul ja metsas terved päevad ümber. Jaakobist sai karjapidaja, nagu seda olid ta isa ja vanaisa. Jaakob oli väiksema kasvuga, nõrgem, sõbraliku näoga, valge ja sileda nahaga. Isa armastas rohkem Eesavit: meeleldi kuulas ta Eesavi jutustusi jahimehe elust, sest Eesavi metslinnud olid talle suupärast. Ent ema armastas rohkem Jaakobit. Isa kiitis alati Eesavit ja tõreles Jaakobiga. Emaga oli aga lugu ümberpööratud. Kuid ka vendade armastus vanemate vastu ei olnud ühesugune: Eesav sai hästi läbi isaga, ema vastu oli ta aga hoolimatu; Jaakob oli ema vastu õrn. Nii valitsesid Iisaku majas sageli tülid poegade pärast. Vanemad ise olid selles süüdi.

Vendade läbisaamine teineteisega ei olnud kuigi sõbralik. Jaakob kadestas Eesavit tema esmasünni-õiguse pärast ja oli Eesavile kuri. Esmasünni-õigus oli tol ajal suur ning tähtis eesõigus, sest vanim poeg päris sellega kõik vanemate varanduse. Vanimast pojast sai isand ja käskija oma vendadele ja õdedele, kes teda pidid teenima kui sulased ja ümmardajad. Jaakob tahtis ise pärida isa varanduse. Sageli murdis ta pead, kuidas ta võiks saada isandaks ja käskijaks oma venna Eesavi üle.

Kord tuleb Eesav jahilt koju, puruväsinud ning näljane. Jaakob istub telgi ees ja keedab punakat auravat läätseleent. Eesav ütleb talle: „Anna mulle leent rüübata, sest ma olen väsinud!“ Jaakob vastab: „Müü mulle enne oma esmasünniõigus!“ Eesav mõtleb ning ütleb: „Ma suren varsti, mis kasu on mul siis esmasünniõigusest!“ Jaakob ütleb talle: „Vannu mulle!“ Eesav vannub ja müüb Jaakobile oma esmasünniõiguse. Jaakob annab Eesavile leiba ja läätseleent, Eesav sööb ja joob ega pane millekski oma esmasünniõigust.

Omal viisil. P. 65.

Krooni hoidku sinu käsi,
pea kinni, mis sul käes!
Taganeda — paha asi,
kindlaks jääda — ülim töö.

(L. 482,7.)

12. Jaakobi põgenemine.

Eesav vihkas oma venda Jaakobit, et see temalt kavalu-sega oli võtnud isa õnnistuse. Seepärast mõtles ta: „Varsti jõuavad mu isa leinamise päevad, siis surman oma venna Jaakobi!“ Ent Rebekale anti teada Eesavi sõnad. Ta kutsus Jaakobi enese juurde ja ütles talle: „Võta ja põgene Haarani linna mu venna Laabani juurde. Jää sinna, kuni lahkub su venna tuline viha. Siis läkitan ma sulle järele ja lasen sind sealt ära tuua!“

Ruttu valmistus Jaakob teele. Isa õnnistas teda, ema andis talle pikale reisile kaasa natuke jahu, õli ja vett, surus talle kätte reisikepi, süleles teda ja soovis talle õnnelikku teed ning peatset tagasitulekut. Nõnda lahkus Jaakob isakojast. Nuttes vaatas ema talle järele, ta nägi oma armast poega viimset korda. Kui Jaakob koju tagasi tuli, oli ema juba surnud.

Kardetaval ja pikal teel Haaranisse sattus Jaakob paika, kus pidi öö veetma, sest päike oli juba loojunud. Jaakob võttis kivi, asetask selle pea alla ja heitis magama. Pea kohal säras palju sätendavaid tähti. Jaakob mõtles Jumalale, kes elab tähtede taga. Ta on kurb oma süü pärast. Jumal on ta maha jätnud, sest ta on teinud halva teo. Pisarad voolavad tal silmist. Ta uinub. Siin näeb Jaakob imelise unenäo. Maa peal seisab redel, mille ots ulatub taevasse. Ja vaata, Jumala inglid on seal üles minemas ja alla tulemas. Jumal seisis ülal redelil ja ütles Jaakobile: „Mina olen Jehoova, sinu isa Aabrami ja Iisaku Jumal. Maa, kus sa magad, annan ma sulle ja su soole. Sinu sugu levigu õhtu, hommiku, põhja ja lõuna poole. Sinus ja sinu seemnes olgu õnnistatud kõik maailma rahvad! Vaata, mina olen sinuga ja saadan su tagasi siia maale.“

Kui Jaakob unest ärkas, oli ta väga rõõmus ja ütles: „Tõesti, Jumal on siin paigas, ja mina ei teadnud seda. Püha on see koht! Siin ei ole muud kui jumalakoda, siin on taeva värav!“ Ta tõusis, võttis kivi, millel oli maganud, pani selle mälestussambaks ja valas sellele õli. Jaakob nimetas selle koha Peeteliks, s. o. jumalakojaks. Siis ütles ta: „Kui ma rahuga jälle isakotta tagasi tulen ja Jehoova mulle jääb Jumalaks, siis saagu see kivi, mis ma olen pannud sambaks, jumalakojaks!“

Jaakob jätkas oma teed ja saabus õnnelikult Mesopotamiasse. Siin jäi ta puhkama kaevu juurde, mille suul oli suur kivi. Varsti tuli siia karjaseid oma karju jootma. Jaakob küsis neilt: „Mu vennad, kust olete teie?“ — „Haaranist,“ vastasid karjased. Jaakob küsis neilt: „Kas te tunnete Laabanit, Naori poega?“ — „Küll tunneme,“ vastasid karjased „vaata, sealt tuleb ta tütar Rahel oma isa pudulojustega.“ Näinud Rahelit, ruttas Jaakob ta juurde ja veeretask raske kivi kaevu suult ära. Siis jootis ta Laabani pudulojused, suud-

les Rahelit, nuttis ja tunnistas talle, et ta on Rebeka poeg. Rahel jooksis linna ja rääkis sellest oma isale. Laaban tuli Jaakobi juurde, süleles ja suudles teda ning viis ta oma kotta.

Psalm. 23, 4. Ka siis, kui ma käin surmavarju orus, ei karda ma kurja, sest et sina minuga oled.

Viisil: Nüüd hing'vad inimesed. P. 117.

Nii sündku-minu asi,
nii käigu minu käsi,
kui Jumal ise teeb:
kui tema muret kannab
ja ise nõu mull' annab,
küll siis kõik hästi korda lä'eb.

(L. 517,1.)

13. Jaakob Laabani juures.

Jaakob elas Laabani juures juba terve kuu. Ta tegi seal tublisti tööd. Laabanil olid suured karjad, aga tööjõudu oli tal vähe. Ka Laabani tütreid pidid tegema kõvasti tööd. Laabanil oli kaks tütar: vanem Lea ja noorem ning ilusam — Rahel. Jaakob armastas Rahelit ja tahtis ta enesele abikaasaks kosida. Kuid Jaakob oli vaene ega võinud maksta Laabanile naise eest tasu. Niisugune komme oli aga valitsemas tol ajal hommikumaaal. Tugev ja karjahoidmisega kogunud Jaakob oli soovitud töömees Laabani juures. Seepärast ütles Laaban Jaakobile: „Sa oled minu õepoeg: pead sa mind tasuta teenima? Nimeta mulle, mis sa palgaks tahad.“ Jaakob vastas: „Ma tahan sind seitse aastat teenida su noorema tütre Raheli pärast!“ Need seitse aastat olid Jaakobi meelest kui mõni päev.

Kui oli möödunud seitse aastat, ütles Jaakob Laabanile: „Anna nüüd mu naine, minu aeg on täis!“ Laaban valmistas

suure pulmapidu, kutsus kokku palju naabreid ja viis õhtul oma tütre näokattes Jaakobi juurde. Niisugune oli komme. Hommikul oli Jaakob kuri Laabanile, sest Laaban oli talle Raheli asemel naiseks andnud Lea. Kurjasti küsis nüüd Jaakob Laabanilt: „Miks oled sa seda mulle teinud, mispärast oled sa mind petnud?“ Laaban vastas: „Ei see sünni nõnda siin meie maal, et paneme noorema mehele enne kui vanema. Pea tema pulmanädal ära, küll siis anname sulle naiseks ka Raheli, kelle eest pead teenima veel seitse aastat.“ Jaakob oli sellega nõus, ja ta sai naiseks ka Raheli, kelle pärast ta veel seitse aastat pidi teenima.

Kui Jaakob oli Laabanit teist seitse aastat teeninud, tahtis ta koju tagasi minna. Ent Laaban ütles talle: „Jää minu juurde, sest ma näen, et Jumal õnnistab mind sinu pärast. Nimeta mulle palk, mis ma sulle pean andma!“ Jaakob vastas: „Anna siis mulle kõik kirjud lambad ja sikud, kes edaspidi sünnivad!“ Laaban ütles talle: „Olgu nõnda su sõna järgi!“ Ja Jaakobist sai varsti rikas mees. Jaakob jäi teenima Laabani juurde veel kuueks aastaks.

Varsti hakkasid Laabani pojad Jaakobit kadestama ja ütlesid: „Jaakob on võtnud kõik, mis oli meie isa päralt!“ Kui nüüd Jaakob nägi, et ka Laaban enam nii sõbralikult tema otsa ei vaadanud nagu enne, käskis ta kutsuda oma naised väljale pudulojuste juurde ja teatas neile, et tahab minna tagasi kodumaale. Lea ja Rahel vastasid talle: „Kas on meil veel jagu ja pärisosa meie isakojas! Mis Jumal on sulle ütelnud, seda tee!“

14. Jaakob pöördub tagasi kodumaale.

Suur oli Jaakobi igatsus kodu järele. Kakskümmend aastat oli ta olnud kaugel isast, emast ja kodust. Ka Jumal oli talle

ütelnud: „Mine tagasi koju omale maale!” Kuid kas laseb Laaban teda minna? Kas on Eesavi viha lahkunud?

Laaban oli läinud kaugele 3-päevasele teekonnale vaatama oma pudulojuseid. Jaakob asetas oma lapsed ja naised kaamelite selga, saatis teele loomad ja kõik oma varanduse, mis ta oli kogunud, ja nüüd algas reis. Alles kolmandal päeval sai Laaban teada Jaakobi põgenemisest.

Õnnelikult tuli Jaakob üle suure jõe, läks kõrvest läbi ja saabus Kaananimaa piirile. Ta näis olevat juba väljaspool häda-ohu. Korruga näeb ta liginevat suurt hulka ratsanikke läikivate mõõkade ja piikidega. See oli Laaban oma meestega, kes ajas teda taga.

Kuid Jumal oli unes Laabanile ütelnud: „Hoidu, et sa Jaakobiga ei räägi head ega kurja!” Laaban astus Jaakobi juurde ja ütles talle: „Mispärast oled sa põgenenud salaja ega mulle sellest teatanud? Ma oleksin sind rõõmuga saatnud. Sõlmime nüüd omavahel sõpruslepingu ning see olgu tunnistuseks minu ja sinu vahel!” Nad sõlmisid lepingu, võtsid leiba ja jäid ööks sinna paika. Järgmisel päeval suudles Laaban oma tütreid, õnnistas neid ja pöördus tagasi koju.

Jaakob jatkas teed ja läkitas enese eel käskjalad oma venna Eesavi juurde, kes pidid temale teatama, et Jaakob palub: „Lase mind armu leida sinu silmis!” Käskjalad tulid tagasi ja ütlesid Jaakobile: „Su vend Eesav tuleb su vastu 400 mehega.”

Jaakob kartis väga ning tal oli kitsik käes. Ta jagas rahva, karjad ja kõik, mis tal oli, kahte ossa ja ütles: „Kui Eesav hävitab ühe osa, pääseb teine!” Nüüd laskus Jaakob põlvili, palvetas ning ütles: „Minu isa Aabrami ja Iisaku Jumal! Mina ei ole midagi kõigi heategemiste ja truuduse vastu, mis sa oled teinud oma sulasele. Kepiga olen ma läinud üle Jordani, nüüd oled sa teinud mu kahe sõjaväeosa isandaks. Päästa mind mu venna Eesavi käest, sest ma kardan teda

väga!" Ja Jaakob valis kingitusi oma karjadest ning saatis need vend Eesavile.

Kui Jaakob nägi oma venda Eesavit tulevat, kummardus ta seitse korda maani tema ees. Jaakobi naised ja lapsed värisid kartuse pärast. Otsustav silmapilk oli saabunud. Mis tegi nüüd Eesav? Eesav jooksis vend Jaakobile vastu, süleles ning suudles teda kaua-kaua, ja mõlemad vennad valasid pisaraid. Näinud naise ja lapsi, küsis Eesav: „Kes need on?“ — „Need on lapsed, keda Jumal on kinkinud su sulasele.“ Ka Lea ja Rahel kummardusid Eesavi ees. Eesav ei tahtnud võtta vastu Jaakobi kingitusi, ent Jaakob palus venda väga, kuni see need võttis. Nii leppisid vennad. Eesav läks tagasi omale maale, Jaakob aga jäi elama Kaananimaale Seekemi linna.

Psalm 50, 15. Hüüa mind appi ahastuse päeval, siis tahan ma sind sellest välja kiskuda, ja sina pead mind austama.

Katekismus. Viies palve: Anna andeks meile meie võlad, kui ka meie andeks anname oma võlglastele.

III. Mooses, tema elu ja töö.

---

15. Iisraeli laste kannatusi Egiptuses.

Egiptuses oli juba ammu varisenud maamulda Jaakobi poeg Joosep, kellest oli saanud seal suur mees ja Egiptusemaa valitseja. Samuti olid juba surnud Joosepi vennad ja kõik teised iisraeli mehed, kes elasid tol ajal.

Egiptuses tõusis uus kuningas, kes ei tundnud Joosepit. Iisraeli lapsi aga oli siginenud Egiptuses aegade jooksul laialt ja neist kasvas arvurikas rahvas.

Uus vaarao ütles oma rahvale: „Vaata, iisraeli lapsi on rohkem kui meid. Kui puhkeb sõda, ühinevad nad meie vaenlastega, ja sellest võib kujuneda meile suur hädaoht.“

Vaarao seadis iisraeli lastele sundijaid, kes pidid koormama rahvast raske tööga. Iisraeli lapsi sunniti ehitama vaarao varandustele kindlaid linnu, samuti vaevati neid raske põllutööga, savi- ja telliskivi valmistamisega. Ent mida rohkem neid piinati, seda rohkem neid sai. Viimaks andis vaarao oma rahvale käsu: „Visake Niiluse jõkke kõik poeglapsed, kes sünnivad heebrealastel, tütarlapsed jätke ellu!“

Viisil: Ma tahan jätta maha. P. 245.

Sest tahan appi hüüda
ma oma Jumalat,
ta poole kindlast' hoida,
kui hädad vaevavad,
ning paluda ka teda,
et annaks kannatust;
ta vaigistab mu häda
ja pöörab ahastust.

(L. 483,2.)

16. Moosese sünd ja päästmine.

Sel ajal sündis Egiptuses iisraeli naisel poeg. Et laps oli ilus ning armas, siis peitis ema teda kolm kuud. Kui ta ei suutnud last enam varjata, valmistas ta pilliroost laeka, tõrvas selle mäevaigu ning pigiga, pani lapsukese laekasse ja asetas selle ühes lapsega kõrkjaisse Niiluse kaldale. Lapse õde Mirjam jäi seisma eemale, et näha, mis lapsega juhtub.

Sinna kohta Niiluse jõkke tuli suplema vaarao tütar. Näinud laegast kõrkjais, saatis printsess oma ümmardaja ja käskis kasti ära tuua. Vaarao tütar avas laeka ja nägi seal nutvat poeglapsukest. Ta heitis armu lapsele ja ütles: „See on

heebrea rahva poeglaps!“ Printsessi juurde astus Mirjam ja küsis talt: „Kas käsid mind minna ja kutsuda mõne heebrea naise last imetama?“ Printsess vastas: „Mine!“

Mirjam kutsus lapse ema. Vaarao tütar ütles temale: „Võta laps, imeta teda, ja ma maksan sulle palga!“ Lapse ema võttis lapse ja kasvas teda. Kui poiss kasvas suuremaks, viis ema ta vaarao tütrele. See võttis ta enesele pojaks, andis talle nimeks Mooses ja ütles: „Ma olen ta veest välja tõmmanud!“ Mooset kasvatati kõiges egiptuse rahva tarkuses.

17. Noor Mooses. Ta põgenemine.

Kui Mooses oli kasvanud meheks ja saanud 40 aastat vanaks, läks ta oma vendade, iisraeli laste juurde ja nägi nende häda ning viletsust. Ta silme ees möödusid pildid, kuidas koormati põllul ja ehitustel üle jõu käiva tööga vanu ja noori, mehi ja naisi. Moosese silmad välkusid vihast, ta käed tõmbusid tahtmatult rusikasse ja otsaesisele ilmusid sügavad kortsud. Kord oli ta tunnistajaks, kuidas egiptuse sundija lõi heebrea meest. Äkki süttis tuline viha Moosese rinnus põlema, ta lõi kepiga surnuks egiptuse mehe ja mattis ta liivasse. Teinekord nägi Mooses kahe heebrea mehe taplust. Ta ütles õelale: „Miks peksad sa oma ligimest?“ — „Kes on pannud sind meile kohtunikuks?“ ütles peksja. „Kas sa mõtled ka mind surmata, nagu tapsid egiptuse mehe?“ Mooses kohkus ja ütles: „Kuidas on see asi ilmsiks tulnud?“ Sündmusest teatati vaaraole, ja see püüdis Mooset hukata. Mooses põgenes Egiptusest Miidjanimaale ja peatus seal kuskil kaevu juures.

Miidjani preestril Jitrol oli seitse tütart. Need tulid kaevust vett võtma, täitsid rennid veega ja tahtsid joota oma isa pudulohuseid. Sinna saabus ka teisi karjaseid, kes ajasid

preestri tütreid kaevu juurest ära. Ent Mooses aitas neid ning jootis nende loomad. Kui Jitro tütreid koju tulid, küsis neilt isa: „Kuidas olete täna nii ruttu tagasi jõudnud?“ — „Egiptuse mees kaitses meid karjaste eest ja jootis meie loomad,“ vastasid tütreid. „Kus on see mees?“ küsis Jitro. „Miks ei ole te kutsunud teda meile leiba võtma?“ Nüüd palusid Jitro tütreid Moosest tulla nende isa kotta, ja Mooses jäi Jitro juurde elama. Jitro andis Moosesele naiseks ühe oma tütreist ja see kinkis Moosesele kaks poega.

Jak. 1, 20. Inimese viha ei tee mitte, mis Jumala ees õige on.

18. Moosese kutsumine.

Mooses hoidis oma äia karju ja saabus kord Horebi mäe juurde. Siin ilmutas Jumal end kibuvitsapõõsa tuleleegis. Kibuvitsapõõsas põles, kuid ei põlenud ära. Mooses ligines põlevale põõsale seda imet lähemalt vaatlema. Äkki kuulis ta Jumala häält: „Mooses, Mooses, ära tule siia! Võta kingad jalast, sest see paik, kus sa seisad, on püha maa!“ Veel ütles Jumal: „Mina olen Aabrami, Iisaku ja Jaakobi Jumal!“ Mooses kattis oma silmad kinni, sest ta kartis Jumalat vaadata. Ja Jumal ütles: „Ma olen näinud oma rahva viletsust Egiptuses ja kuulnud ta kisendamist, ma päästan ta egiptuse rahva käest. Ma viin ta maale, mis jookseb piima ja mett. Sind läkitan ma vaarao juurde ja sina viid mu rahva, iisraeli lapsed, Egiptusest välja!“

Mooses vastas: „Kes olen mina, et lähen vaarao juurde ja viin iisraeli lapsed Egiptusest välja?“ Jumal ütles talle: „Mina olen sinuga!“ Mooses küsis: „Kui mina tulen iisraeli laste juurde ning ütlen neile: teie vanemate Jumal on läkitanud mind teie juurde, ja nemad küsivad: mis on ta nimi? Mis ütlen ma siis neile?“ Jumal vastas: „Ütle iisraeli lastele:

Jehoova, teie vanemate Jumal, on läkitanud mind teie juurde, — see on minu nimi igavesti!“ Mooses ütles: „Ma palun, Issand, ma ei ole sõnakas mees, mul on kange suu ja kange keel!“ Jumal vastas: „Kes on loonud inimesele suu? Eks mina, Jumal! Nüüd mine, mina olen sinuga ja õpetan sind, mis sa pead rääkima!“ Ent Mooses tõrkus ikka veel ja ütles: „Läkita sõnumeid kellegi teisega!“ Nüüd süttis Jumala viha põlema ja ta ütles: „Kas ma ei tea, et su vend Aaron kõneleb hästi? Olgu tema vahemeheks sinu ja rahva vahel!“ Nüüd ei saanud Mooses enam tõrkuda.

Mooses tuli Jitro juurde, jättis temaga jumalaga ning asus oma naise ja poegadega teele Egiptusemaale. Ent Aaronile ütles Jumal: „Mine kõrbe Moosesele vastu!“ Aaron täitis Jumala käsu, kohtas oma venda ja suudles teda. Mooses rääkis Aaronile kõik Jumala sõnad. Egiptuses kogusid vennad kokku iisraeli vanemad ja Aaron andis neile teada, mis Jumal Moosesega oli kõnelnud. Kui iisraeli lapsed kuulsid, et Jumal on näinud nende viletsust ja häda, kummardusid nad ning heitsid silmili maha.

Psalm 121, 4. **Vaata, ei see tuku ega uinu magama, kes Iisraeli hoiab.**

19. Egiptuse nuhtlused.

Mooses ja Aaron tulid vaarao juurde ja ütlesid talle: „Nõnda käsib Jumal: lase minna mu rahvas, et ta peaks mulle püha kõrves!“ Vaarao vastas: „Kes on Jumal, et ma kuulen ta sõna? Ei ma tunne Jumalat ega lase ka iisraeli lapsi. Asuge oma tööle!“ Sundijaid aga käskis vaarao: „Rõhüge rahvast tööga veel rohkem, et ta ei paneks tähele valesid!“

Sest ajast hakkasid sundijad koormama rahvast tööga veel rohkem. Sundijad ei saanud rahvale enam õlgi, mida vajati

telliskivide valmistamisel, vaid iisraeli lapsed pidid ise õlgi otsima egiptlaste kõrrepeöldudelt. Ent telliskivide hulk pidi olema igal õhtul endine. Kui iisraeli lapsed ei saanud valmis selle üle jõu käiva tööga, nuhelti neid rängasti.

Nüüd hakkasid iisraeli lapsed nurisema Moosese ja Aaroni vastu, sest nad pidasid neid süüdlasteks oma käekäigu halvenemises. Ent Mooses kisendas Jumala poole ja ütles: „Issand, mispärast oled sa mind läkitanud? Sest ajast, kui ma kõnlesin vaaraoga sinu nimel, on ta teinud rahvale veel rohkem kurja!“ Jumal ütles Moosesele: „Varsti näed sa, mis ma teen vaaraole. Minu tugeva käe läbi laseb ta iisraeli lapsed minna. Teie aga peate tundma, et mina olen Issand Jumal!“ Ja Jumal saatis Egiptusemaale üheksa rasket nuhtlust: Niiluse jõe vesi muutus vereks; maale ilmus määratul arvul konni, täisid ja kõiksuguseid kahjulikke linde; katk ja mustad rõuged niitsid rahvast; rahe ja rohutirtsud hävitasid põlde ning kolm päeva kattis maad pilkane pimedus.

Iga kord kui hirmus nuhtlus oli tabanud Egiptusemaad ja rahvast, kutsus vaarao Moosese Aaroniga enese juurde ning ütles neile: „Paluge Jumalat, et ta võtaks meilt nuhtluse, siis lasen ära iisraeli lapsed!“ Kui aga nuhtlus oli möödunud, tegi vaarao südame jälle kõvaks: ta ei täitnud oma lubadust ega lasknud iisraeli lapsi minna. Nüüd ütles Jumal Moosesele: „Ma saadan veel ühe nuhtluse Egiptusemaale, siis laseb vaarao iisraeli rahva vabaks!“

Heebr. 10, 31. **Hirmus on elava Jumala kätte langeda.**

Katekismus. Seitsmes palve: Päästa meid kurjast.

Omal viisil P. 271.

Issand, oma viha sees
ära sa mind nuhtle!
Sest su poeg on vahamees,

armu saatis mulle!
Küll mul nüüd
palju süüd:
siiski armu anna,
ära viha kannal!

(L. 383,1.)

20. Lahkumine Egiptusest.

Vaarao süda oli ikka veel kange. Jumal ütles Moosesele: „Iga pereisa võtku terve aastane tall ja ohverdagu see mulle õhtul! Talle verrega võidku ta ukse mõlemad piidad ja pealispuu. Liha söödagu küpsetatuna samal ööl hapnemata leivaga. Vöö olgu teil vöö, kingad jalas ja kepp käes. Sel ööl sammun ma läbi kogu Egiptusemaa ning surman igas majas vanima poja. Sama saatuse osaliseks saavad ka loomad. Veri koodel olgu täheks, et ma teist mööda lähen ja karistus teid ei taba. Seda päeva pühitsege teie ja teie järglased minu mälestuseks. Kui lapsed teid küsivad, siis ütelge: see on paasa¹ Jumalale, kes saatis karistuse egiptuse rahvale, teile aga päästmise!“

Iisraeli lapsed täitsid Jumala käsu. Kesköö läks surmangel läbi Egiptusemaa ja hävitas kõik esimesed poeglapsed, vaarao pojast kuni vangi vanima pojani. Egiptlaste keskel tõusis suur kisendamine ning nutt, sest ei leidunud ühtki koda, kus ei oleks surnut olnud.

Nüüd kutsus vaarao Moosese ja Aaroni enese juurde ja ütles neile: „Tõuske ja lahkuge minu maalt ja mu rahvast; võtke kaasa oma pudulohused ja veised, minge ja õnnistage mind!“ Ka egiptlased ise sundisid iisraeli lapsi lahkumisega ruttama. Nad ütlesid: „Muidu sureme me kõik!“

---

¹ Halastus.

Nüüd algasid iisraeli lapsed rännakut, võttes kaasa oma sulased, loomad ja varanduse. Egiptusemaalt lahkuvat rahvast oli 600 000 meest, pealeselle naised ja lapsed. Mooses võttis kaasa ka Joosepi luud. Jumal ise käis rahva eel ja juhatas talle teed, päeval pilve-, öösel tulesambas, et iisraeli lapsed võiksid jätkata oma rännakut ööd ja päevad.

21. Läbimine Punasest merest.

Jumal juhtis iisraeli lapsed läbi kõrve Punase ehk Kõrkjate mere kaldale, sest sel teel ei olnud karta vaenulisi kokkupõrkeid teiste hommikumaa rahvastega.

Kui nüüd vaaraole teatati iisraeli laste lahkumisest, kahetses ta väga, et oli nad minna lasknud. Ta kogus kokku oma sõjaväe, võttis 600 sõjavankrit, ajas taga iisraeli lapsi ja sai nad kätte Punase mere kaldal.

Iisraeli lapsed ehmusid väga, kisendasid Jumala poole ja ütlesid Moosesele: „Oled sa seepärast meid Egiptusest välja toonud, et seal ei olnud haudu ja et sureksime kõrves!“ Ent Mooses vastas rahvale: „Ärge kartke, jääge aga seisma ja oodake Jumalalt päästmist, mis ta teile täna saadab. Küll Jumal ise võtab teie eest sõdida!“

Jumal ütles Moosesele: „Tõsta oma kepp ja siruta käsi mere poole!“ Jumal laskis tõusta kõva idatuule, mis puhus terve öö ning tegi mere kuivaks. Hommikul nägid iisraeli lapsed kuiya teed meres, astusid ruttu merre ja sammusid kuiva merepõhja mööda teisele kaldale.

Egiptlased ajasid taga iisraeli lapsi ja astusid nende järele merre hobuste, sõjavankrite ja kõige sõjaväega. Jumal hirmutas egiptlaste leeri ja nad said edasi suure vaevaga. Ehmatusest ning kartusest hüüdsid egiptlased: „Pögeneme, sest Jumal sõdib Iisraeli eest Egiptuse vastu!“ Nüüd ütles Jumal

Moosesele: „Siruta uuesti oma käsi mere poole!“ Kui Mooses oli täitnud Jumala käsu, hakkas meri koidu ajal kõvasti voolama ja uputas egiptlaste vankrid ja terve vaarao sõjaväe. Ükski ei pääsnud eluga. Nii päästis Jumal iisraeli lapsed egiptlaste käest.

Iisrael ühes Mooseseaga aga laulis Jumalale kiidulaulu. „Ma laulan Jumalale, sest ta on saanud väga kõrgeks: hobused ja nende rüütlid on ta heitnud merre. Jumal on õige sõjamees!“

Psalm 46, 2. **Jumal on meile varjupaigaks ja tugevuseks.**

Viisil: Jumal, vägev valitseja. P. 182.

Ei sa merre ära upu,
ära karda sügavust!
Ära karda, julgest' astu!
Ära karda hukatust!
Pikse järel päike paistab,
nii ka Jumal pea aitab.

(L. 486,1.)

22. Kõrverännak Siinai mäeni.

Iisraeli lapsed jätkasid oma rännakut kõrves, kuid nad ei leidnud vett. Nad tulid Maarasse. Seal ei võinud nad vett juua, sest see oli mõru. Rahvas nurises Moosese vastu ja ütles: „Mida meie joome?“ Mooses palvetas Jumalale, ja Jumal näitas talle mingi puu. Mooses viskas selle puu vette ja vesi muutus joodavaks.

Iisraeli lapsed saabusid Sinni kõrbe, kus nad ei leidnud midagi süüa. Jälle nurisesid nad Moosese ja Aaroni vastu ja ütlesid: „Oh et oleksime surnud Egiptuses, kus istusime lihapottide juures ja sõime leiba külluses! Teie olete toonud meid siia kõrbe, kus sureme nälga!“ Jumal rääkis Moosese vastu: „Ütle rahvale: õhtul saate liha, hommikul leiba; te peate tundma, et mina olen Jehoova, teie Jumal!“

Ja vaata, õhtul ilmus kõrbe nii palju linde, vutte, et nad katsid terve leeri; hommikul aga oli kastekord maas. Kui kastekord tõusis, oli maas midagi peenikest ja ümmargust kui hall. Siis küsisid iisraeli lapsed üksteiselt: „Mis see on?“ (Manhu?) Mooses vastas neile: „See on leib, mis Jumal on teile süüa andnud!“ Rahvas nimetas selle leiva, mil oli meekookide maitse, mannaks. Iisraeli lapsed sõid seda leiba 40 aastat, kuni nad saabusid Kaananimaa piirile.

Manna.

Sinni kõrvest jätkasid iisraeli lapsed rännakut järgmisse kõrbe. Jällegi ei leidnud nad joogivett. Rahvas riidles Moosesega ja ütles: „Mispärast oled sa meid viinud Egiptusest välja? Sa suretad meid, meie lapsed ja meie lojused janusse!“ Ja Jumal ütles Moosesele: „Löö kepiga vastu kaljut, siis jookseb sealt vett!“ See sündis nõnda.

Psalm 23, 1. Jehoova on mu karjane, ei mul pole ühtegi vaja.

Katekismus. Neljas palve: Meie igapäevane leib anna meile tänapäev.

Viisil: Mis vaevab sinu südant. P. 239.

Sa pead Isa usk'ma,
siis käsi hästi käib,
ja tema peale vaat'ma,
su töö siis korda lä'eb.
Ei aita liiad mured,
ei maksa kurbuski,
sest Jumal tahab palveid,
siis aitab heldesti.

(L. 508,2)

23. Käskude andmine.

Kolmandal kuul pärast Egiptusest lahkumist tulid iisraeli lapsed Siinai kõrbe ja asusid leeri mäe kohal. Mooses läks mäele. Jumal hüüdis teda ja ütles mäelt: „Nõnda kuuluta sa iisraeli lastele: te olete näinud, mis ma olen teinud egiptuse rahvale. Ma olen teid kandnud kotka tiivul ja toonud teid enese juurde. Kui te kuulete minu sõna ja peate minu käske, siis olete minu oma kõigist rahvaist; sest kõik maailm on minu päralt!“

Mooses kutsus kokku rahvavanemad ja rääkis neile kõik, mis Jumal oli talle ütelnud. Ja rahvas kisendas ja ütles: „Kõik, mis Jumal on kõnelnud, täidame meie!“

Edasi ütles Jumal Moosesele: „Vaata, ma tulen su juurde paksus pilves, et rahvas kuuleks, kui ma sinuga räägin. Mine rahva juurde ja pühitse teda täna ja homme: pesku nad puh-taks oma riided. Olgu nad valmis kolmandaks päevaks.“ Moo-ses tegi kõik, mis Jumal oli käskinud.

Kolmanda päeva hommikul mürises kõvasti ja lõi välku, paks pilv kattis mäe tippu, oli kuulda valju pasunahäält.

Kogu Siinai mägi suitses ja värises, sest Jumal oli tulnud tules mäele maha. Rahvale aga, kes seisis seal juures, oli tulnud suur hirm ning kartus.

Mooses tõusis mäele Jumala juurde ja jäi sinna 40 päevaks. Jumal andis talle kaks kivilauda, millel oli kirjutatud Jumala kümme käsku.

1. Mina olen Issand, sinu Jumal. Ärgu olgu sul teisi jumalaid minu kõrval.
2. Ära võta Jumala, oma Issanda nime ilma asjata suhu, sest Issand ei jäta seda nuhtlemata, kes tema nime kurjasti pruugib.
3. Pühitse pühapäeva!
4. Austa oma isa ja ema, et sinu käsi hästi käiks ja sa kaua elaksid maa peal.
5. Ära tapa!
6. Ära riku abielu!
7. Ära varasta!
8. Ära tunnista ülekohtu oma ligimese vastu!
9. Ära himusta oma ligimese koda!
10. Ära himusta oma ligimese naist, sulast, ümmardajat, veiseid ega muud, mis tema päralt on!

Käskude lõppsõna: Mina, Issand, sinu Jumal, olen püha vihaga Jumal, kes vanemate patud nuhtleb laste kätte kolmandast ja neljandast põlvest saadik, nende kätte, kes mind vihkavad, aga neile, kes mind armastavad ja minu käsud peavad, teen mina head tuhandest põlvest saadik.

Kui rahvas kõike seda nägi, mis sündis Siinai mäel, kisedas ta Moosese vastu: „Kõnele sina meiega, ja meie kuuleme. Ärgu rääkigu Jumal meiega, et meie ei sureks!”

Nüüd ehitas Mooses altari, ja noormehed ohverdasid sellel. Mooses luges rahvale ette Jumala käsud, ja rahvas ütles: „Kõik, mis Jumal on käskinud, täidame meie!”

Psalm 112, 1. Väga õnnis on mees, kes Jehoovat kardab, kel väga hea meel on tema käskudest.

24. Kuldasvasikas.

Jälle oli Mooses läinud mäele Jumalat paluma. Kui ta oli jäänud kauaks mäele, ütles rahvas Aaronile: „Võta kätte, tee meile Jumal, kes käib meie eel. Moosesest, kes toonud meid Egiptusest siia, ei tea meie, mis temaga on juhtunud!“ Aaron ütles rahvale: „Kiskuge ära kuldehted oma naiste, poegade ja tütarde kõrvust ja tooge need mulle!“ Rahvas tõi ehted, ja Aaron valas neist kuldvasika¹. Nüüd hüüdsid iisraeli lapsed: „Vaata, see on sinu jumal, Iisrael, kes on toonud sind Egiptusest siia!“ Aaron ehitas kuldvasikale altari ja laskis rahvale kuulutada: „Homme on püha jumalale!“ Järgmisel päeval tõusid iisraeli lapsed vara hommikul ja ohverdasid kuldvasikale. Siis istusid nad maha sööma ning jooma ja tõusid üles mängima ning tantsima.

Jumal ütles Moosesele: „Mine, astu mäelt alla! Su rahvas on teinud halvasti. Ta on äkki lahkunud sellelt teelt, mis mina talle juhatasin. Vaata, see on kangekaelne rahvas!“ Mooses lahkus mäelt, tal oli kaasas kaks lauda käskudega. Kui Mooses kuldvasikat nägi ja rahva pidutsemist selle ümber, süttis temas põlema tuline viha: ta viskas käsulauad maha, nii et need tükkideks purunesid. Siis võttis ta kuldvasika ja hävitas selle täieliselt. Aaronilt küsis Mooses: „Mispärast oled sa saatnud rahvale nii suure patu?“ Aaron vastas: „Ärgu süttigu põlema mu isanda viha! Sa tunned seda rahvast: see on kuri rahvas.“ Ja Aaron jutustas Moosesele kõik.

¹ Vasikas (õigupoolest härg) oli Idamaa rahvaste juures jumaluse kujud.

Hommikul ilmus Mooses rahva juurde ja ütles: „Teie olete raskesti patustanud! Ent ma lähen üles mäele ja palun Jumalat, et ta andestaks teie patud.“ Kui nüüd Mooses uuesti ilmus Jumala ette, ütles ta: „Rahvas on raskesti patustanud, anna andeks ta patt. Kui mitte, siis kustuta mind, palun ma, oma eluraamatust!“

Jumal ütles: „Ma kustutan oma eluraamatust selle, kes on patustanud minu vastu. Valmista nüüd kaks kivilauda, nõnda kui olid esimesed. Ma kirjutan neile samad sõnad, mis olid laudadel, mis sa katki murdsid!“ Mooses toimis Jumala käsu järele ja tõi käsulauad iisraeli rahvale. Ta pale läikis, ja Aaron ning iisraeli lapsed kartsid temale läheneda.

2. Moos. 20, 4—5. Sina ei tohi enesele teha ei nikerdatud kuju ega midagi sarnast sellega, mis taevas üleval, ei sellega, mis all maa peal, ega sellega, mis vees maa all on. Sina ei tohi nende ette kummardada ega neid teenida.

25. Maakuulajad.

Ühe aasta veetis iisraeli rahvas laagris Siinai mäe juures. Siis jätkasid nad oma teekonda. Kui nad saabusid Kaanani-maa piiridele, saatis Mooses välja mehi, kes pidid maad vaatama. Igast suguharust läkitas ta ühe mehe, vürsti, ja käskis neid Kaananimaa läbi katsuda. Ta ütles neile: „Vaadake seda maad, milline ta on! Tutvuge rahvaga, kes seal elab: ons see rahvas vägev või väeti; ons teda pisut või palju; mis maa on seal: hea või halb, vägev või lahja, kasvab seal ka puid? Millised on seal linnad? Olge julged ja võtke maa-viljast!“ — Oli viinamarja esimese vilja aeg. Maakuulajad läksid ja tulid Heebroni ja Eskoli orgu. Seal lõikasid nad ühe viinaväände ja viinamarjakobara, mida kaks neist kõrendiga

kandsid. Ka võtsid nad kaasa granaatõunu ja viigimarju. Kui nad pärast 40-päevast reisi jõudsid tagasi Moosese ja iisraeli laste juurde, jutustasid nad: „Me olime maal, kuhu te meid läkitasite. See maa jookseb piima ja mett, ja see siin on selle maa vilid. Ent rahvas, kes seal elab, on tugev, kindlad ja suured on ta linnad. Me nägime seal pikki mehi ja olime nende silmis kui rohutirtsud.“

Rahva keskel tõusis suur kisendamine ning kaebamine. Nuri-seti ja öeldi Moosesele: „Oh oleksime surnud Egiptusemaal, oh sureksime siia kõrbe! Mispärast viib meid Jumal sinna maale? Me langeme seal mõõga läbi, või meie naised ja väetimid lapsed saavad saagiks vaenlastele? Eks oleks see meile parem minna tagasi Egiptusemaale!“

Ja nad ütlesid üksteisele: „Tõstkem üks mees pealikuks ja lähme tagasi Egiptusemaale!“ Mooses ja Aaron heitsid silmili maha rahva ette. Joosua ja Kaalep, kes ka olid käinud maad kuulamas, käristasid oma riided lõhki ja ütlesid: „Maa, mida oleme näinud, on hea. On Jumal meile armuline, küll ta siis saadab meid sinna ja annab meile selle maa. Ärge pange Jumala vastu ja ärge kartke maa rahvast!“ Ent rahvas tahtis nad kividega surnuks visata.

Nüüd ütles Jumal Moosesele: „Kui kaua sõdib minu vastu seesinane rahvas? Kui kaua ei usu ta mind kõigi nende ime-tegude juures, mis ma olen teinud ta keskel? Ükski meestest peale Joosua ja Kaalepi ei näe maad, mis olen töötanud anda iisraeli laste vanemaile. Nelikümmend aastat rändate teie kõrves, kuni on surnud teist viimne. Te peate tundma, et olen teid maha jätnud. Teie lastele annan selle maa, mille teie olete ära põlanud.“

Kaal. 6, 7. Ärge eksige mitte, Jumal ei anna ennast pilgata. Mis inimene iial külvab, seda tema ka lõikab.

26. Nelikümmend aastat kõrves.

See oli vali ja karm otsus, mille Mooses Jumala nimel oli iisraeli rahvale kuulutanud: nelikümmend aastat peate teie kõrves rändama. Rahvas oli kurb ja leinas väga. Kuid siis otsustas ta omal jõul edasi tungida. Mooses hoiatas rahvast ja ütles: „Ärge minge, sest Jehoova ei ole mitte teiega!“ Rahvas aga ei kuulunud Moosese hoiatust, alustas edasitungi, kuid löödi veriste kaotustega tagasi.

Nii pidid iisraeli lapsed ikkagi jääma neljakümneks aastaks kõrbe. Nad olid olnud üsna töotatud maa piiri ääres, kuid et nad ei usaldanud Jumalat, siis pidi Jumal neid veel neljakümne aasta kestel kasvatama. Alles siis võis ta nad viia kodumaale.

Selle pika aja jooksul rändas rahvas paigast paika. Peatuti oasides ja paikades, kus leidis vett, ning matkati siis jälle edasi. Nurin ja pahandused aga ei lõppenud. Kui vahel ei olnud vett ja oli napilt toitu, siis kisendas rahvas ja nurises Moosese ja Aaroni vastu: „Mispärast olete teie meid Egiptusemaalt siia toonud nälga ja janusse surema? Meil pole leiba ega vett, ja meile on muutunud vastikuks kerge toit.“ — Ühe niisuguse nurina puhul saatis Jumal rahva sekka mürgised maod. Palju rahvast suri nende hammustamise tagajärjel. Nüüd tuli rahvas oma hädaga Moosese juurde ja kaebas: „Meie oleme pattu teinud, et me Jehoovale ja sulle oleme vastu rääkinud. Palu Jumalat, et ta meist maod ära saadaks.“ Mooses palus rahva eest.

Siis ütles Jehoova Moosesele: „Tee enesele vaskmadu ja pane see ridva otsa. Kui mürgine uss kedagi hammustab, hammustatu aga vaskmaole vaatab, siis peab ta ellu jääma.“ Mooses toimis Jehoova sõna järele. Vaskmadu asetati pika ridva otsa leeri keskele. Kes nüüd ussi hammustamise järel vaatas üles vaskmaole, see pääsis surmast.

Nii möödus aastaid. Aja jooksul surid kõik vanemad inimesed, kes täiskasvanutena olid Egiptusest väljunud. Nendega ühes suri ka nende orjavaim ja igatsus tagasi Egiptuse lihapottide juurde. Kasvas uus põlv. See oli sündinud vabaduses ja karastatud kõrverännakuis ja -võitlustes. See ei igatsenud enam tagasi pöörduda, vaid lootis jõuda uuele kodumaale, mille Jumal oli töotanud anda.

27. Moosese surm.

Kui möödus 40 aastat kõrverännakut, saabus iisraeli rahvas uuesti töotatud Kaananimaa piirile ja asus leeri hommiku pool Jordani jõge, vastu Jeeriku linna. Aaron oli juba surnud. Ka Mooses tundis surma lähenemist. Ja Jumal ütles Moosesele: „Joosua on mees, kelles on Jumala vaim. Saagu temast sinu järeltulija. Tõsta oma käsi tema peale ja sea ta rahva ette, et see ta sõna kuuleks!“ Mooses kutsus Joosua enese juurde ja ütles talle kõige rahva nähes: „Ole vahva ning tugev, sest sina lähed selle rahvaga maale, mis Jumal on töotanud anda ta vanemaile!“

Nüüd jättis Mooses rahvaga jumalaga. Ta tuletas rahvale veel kord meelde kõike head, mis Jumal oli talle näidanud, ja manitses rahvast. Lõpuks ütles ta: „Kuule, Iisrael! Jehoova, meie Jumal, on ainus Jumal. Armasta Issandat, oma Jumalat kõigest südamest, meelest ja kõigest omast väest. Hoia end Jumalat unustamast! Kuuled sa ta sõna, saabub sulle ta õnnistus. Ei pane sa teda millekski, langeb sulle needus. Ma kutsun täna tunnistajaks taeva ja maa. Ma olen su ette pannud elu ja surma, õnnistuse ja needmise. Sõnad, mis ma sulle tunnistan, võta südamesse ja kinnita oma lastele!“ Siis õnnistas Mooses iisraeli suguharusid üksteise järele ja ütles: „Väga õnnis

oled sa, Iisrael! Kes on su sarnane? Sa oled rahvas, kes saab abi Jumalalt. Jumal on su kilp ja su mõõk!"

Jumal ütles Moosesele: „Tõuse Neebo mäele ja vaatle maad, mis annan iisraeli rahvale. Siis lähed sa magama oma isade juurde, nagu su vend Aaron!” Ja Mooses tõusis Moabi väljalt Neebo mäele. Siit näitas talle Jumal kogu Kaananimaad ja ütles: „See on maa, mis olen töötanud anda Aabramile, Iisakule ja Jaakobile. Sa oled näinud seda maad oma silmaga, kuid su jalg ei saa sinna!”

Pärast seda suri Jumala sulane Mooses. Jumal ise mattis ta maha, ja ükski ei ole ta hauda näinud. Mooses sai vanaks 120 aastat. Ta silmad ei olnud läinud tõntsiks ega ta ramm lõppenud. Iisraeli rahvas leinas teda 30 päeva. Kuid Iisraelis ei tõusnud enam niisugust prohvetit kui oli olnud Mooses, kellega Jumal oli rääkinud palgest palgesse, nagu mees räägib oma sõbraga.

Ilm. 2, 10. Ole ustav surmani, siis tahan ma sulle elukrooni anda.

Viisil: Jeesukest ei jäta ma. P. 165.

Ole ustav surmani,
siis sul Issand krooni annab.

Võitlusest ta viimati
rahumaale siis su kannab.

Ära väsi iialgi,
ole ustav surmani!

H. Wühner.

IV. Joosua — rahvajuht.

28. Joosua ametisseastumine ja üleminek Jordanist.

Pärast Moosese surma ütles Jumal Joosuale: „Mine üle Jordani jõe, sina ja kõik rahvas, sinna maale, mis ma annan iisraeli rahvale. Nõnda kui ma olen olnud Mooseseaga, olen ka sinuga. Ole vahva ja hästi tugev! Pea minu käsku, siis õnnestub su tee ja lähevad korda su ettevõtted.“ Rahvas ütles Joosuale: „Me teeme kõik, mis sa meid käsids. Nagu oleme kuulnud Moosese sõna, nõnda kuuleme ka sinu sõna!“

Kolme päeva pärast saatis Joosua korraldajaid läbi leeri. Need ütlesid rahvale: „Kui teie näete minevat preestreid seaduslaekaga¹, järgige neile!“ Joosua laskis rahvale ütelda: „Pühitsege endid, sest Jumal teeb homme teie keskel imeasju!“

Kui nüüd järgmisel hommikul preestrid seaduslaegast kandsid ja ühes rahvaga, kes neile järgis, saabusid Jordani jõe äärde ja oma jalad vette tõstsid, vaata, siis sündis ime: vesi, mis jooksis ülalt alla, jäi seisma; vesi aga, mis voolas Soolamerre, kadus hoopis. Nii sammus iisraeli rahvas kuival läbi jõe.

Joosua valis 12 meest, igast suguharust ühe, ja käskis neid: „Iga mees võtku Jordanist kivi ja toogu see õlal oma öömaja kohale!“ Joosua püstitas neist kivist mälestussamba, et iisraeli laste järglased ka tulevikus meelde tuletaksid Jumala suurt ning vägevat tegu sellest, kuidas Jordani vesi koost lahkus.

---

¹ Seaduslaegas oli kullaga rohkesti kaunistatud kast, mis oli asetatud kogudusetelki, kus paluti Jumalat. Selles kastis hoiti alal käsulauad.

Nüüd pidas iisraeli rahvas paasapüha, sõi selle maa viljast; manna aga kadus.

29. Joosua jumalagajätt rahvaga ja ta surm.

Nii asusid iisraeli lapsed Kaananimaale ja maitseid õnne ja rahu. Jumal hoidis ning kaitseis neid vaenlaste eest ja andis neile kõik selle, mis ta oli töotanud.

Kui Joosua oli vanaks saanud, kutsus ta kokku kõik iisraeli vanemad, rahva juhid, kohtunikud ja ülevaatajad ja ütles neile ning suurele rahvahulgale nõnda: „Mõtlege Jumala vägevaile tegudele, mis ta teile on teinud! Ta on teid välja toonud Egiptusemaalt ja päästnud teid vaenlastest. Ta on andnud teile maa, millega te vaeva ei ole näinud; te elate linnades, mida teie pole ehitanud, ja sööte viina- ja õlipuist, mida teie pole istutanud!“

Joosua manitses rahvast ja ütles: „Kartke Jumalat ja teenige teda vaga südamega! Loobuge jumalaist, keda teie vanemad on Egiptuses teeninud. Kui te ei teeni Jumalat, siis valige endile veel täna, keda tahate kummardada. **Ent mina ja minu pere, meie tahame Jehoovat teenida!**“

Rahvas vastas ning ütles: „See oleks meile teotuseks, kui jätaksime maha Jumala ja teeniksime teisi jumalaid! Ka meie tahame teenida Jehoovat, sest ta on meie Jumal!“

Nüüd võttis Joosua suure kivi, püstitas selle tamme alla ja ütles: „See kivi olgu märgiks, et te ei salgaks oma Jumalat!“

Kui Joosua oli saanud 110 aastat vanaks, suri ta. Iisraeli lapsed matsid ta maha Evraimi mägisele maale.

Psalm 119, 105. Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu jalgte peal.

Eks mu kohus tänu teha
 Jumalale ilma peal?
 Sest ma saan küll kõigest näha,
 kuid nii helde tema meel.
 Armu täis on tema süda,
 suure kannatusega
 neid ta hoiab hoolega,
 kes siin austavad teda.
 Aeg kõik asjad lõpetab,
 Jumal ikka armastab.

(L. 31,1)

V. Iisraeli rahvas kohtumõistjate all.

30. Kiideon.

Kui Joosua oli surnud, tõusis Iisraelis uus põlv rahvast, kes unustas Jumala ja ta suured imeteod Iisraelile. Palju iisraeli mehi jooksis teiste jumalate järele. Iisraeli lapsed hakkasid kummardama ümbruskonna rahvaste ebajumalaid. Ent Jumal andis sageli iisraeli lapsi selle eest karistuseks vaenlaste võimusesse. Kisendasid aga iisraeli lapsed oma hädas jälle Jumala poole, halastas ta ja laskis tõusta nende keskel mehi, kes võitlustes rõhujate vastu viisid iisraeli rahva võidule. Pärast võidu saavutamist jäid niisugused mehed rahva keskel suurde lugupidamisse ja said kohtumõistjaks. Niisuguseks kohtumõistjaks oli Kiideon.

Jälle oli rahvas Jumala unustanud. Selle eest andis Jumal Iisraeli seitsmeks aastaks miidjanite võimusesse. Külvasid iisraeli lapsed midagi, siis vallutasid miidjanid maa, hävitasid

kõik ega jätnud rahvale sugugi toitu, lambaid, härgi ega eesleid. Iisrael põgenes koopaisse mägedes, sest miidjanid ujutasid Iisraelimaa üle oma lojuste, kaamelite ja telkidega, nagu rohutirtsude parved.

Kui nüüd iisraeli rahvas jälle Jumala poole ohkas, ilmus Jumala ingel Kiideoni juurde, kes peksis nisu, ja ütles talle: „Jumal on sinuga, sa tubli mees! Päästa iisraeli lapsed miidjanite võimusest!“ Kiideon vastas: „Millega päästan mina iisraeli? Eks olnud minu sugu halvim Manasse soos ja mina väikseim oma isakojas!“ Jumal tõotas talle: „**Mina olen sinuga!** Löö miidjaneid!“

Samal ööl ütles Jumal Kiideonile: „Lõhu Paali¹ altar, mis su isa päralt, ja raiu maha hiis, mis seal kõrval! Püstita altar Jumalale siin kindlal kohal ja ohverda põletamisohver hiiepuudega, mis sa oled maha raiunud!“ Kiideon toimis Jumala käsu järele. Kui kõik see järgmisel päeval teatavaks sai, taitis rahvas Kiideoni surmata. Ent tema isa ütles: „Kui Paal on jumal, siis rielgu tema minu pojaga, et ta kiskus maha tema altari!“

Kiideon astus miidjanite vastu. Ent Jumal ütles talle: „Rahvast, mis sinuga, on liiga palju. Iisrael võib kiideldes ütelda: „Mu oma käsi on saatnud mulle abi!“ Kuuluta rahvale: kes kardab ning väriseb, astugu tagasi!“ Koju pöördus 22 000, kohale jäi 10 000 meest. Ent Jumal ütles: „Veel on rahvast palju! Kolmesaja mehega päästan ma teid, teised lase koju tagasi!“ Kiideon jagas need 300 meest kolme rühma, andis kõigile pasunad, tühjad kruusid põlevate tõrvikutega ja ütles: „Pange tähele mind ja tehke, mis teen mina! Jumal on andnud miidjanite leeri minu kätte.“ Keskööl tun-

---

¹ Paal oli Tiiruse linna ja päikesejumal. Hiljem Iisraeli kuningas Ahab tõi oma naise Iisabeli jumala Paali Föniikiast Iisraelimaale ja ehitas Paalile Samarias templi, kus teda teenis mitusada preestrit.

gis Kiideon oma 100 mehega miidjanite leerini. Iisraeli sõjamehed puhusid pasunaid ja purustasid kruusid. Samuti puhusid pasunaid ja purustasid kruusid kaks teist rühma. Sõjamehed võtsid põlevad tõrvikud vasakusse, mõõgad paremasse kätte ja hüüdsid: „Jehoova ja Kiideoni mõök!“ Miidjanid ehmusid. Nad põgenesid Jordani poole, ja iisraeli sõjamehed ajasid neid taga.

Kui Kiideon võitjana lahingust koju saabus, ütles talle rahvas: „Valitse meid, sest sa oled päästnud meid miidjanite võimusest!“ Ent Kiideon vastas: „Ei, Jumal valitsegu teid!“ Sellest ajast elas Iisrael rahus Kiideoni surmani.

2. Kor. 12, 9. Sulle saab küll minu armust; sest mu vägi saab nõtruses täie võimuse.

Viisil: Au, kiitus olgu igavest. P. 199.

Jehoovat kõigest südamest

ma kiidan koguduses,

ma laulan tema tegudest,

ta väest, austusest.

Oh seda pangem tähele,

mis imet oma rahvale

ta suurest armust teinud.

(L. 32,1)

31. Rutt.

Kohtumõistjate ajal juhtus kord nälg Iisraelis. Siis rändas Petlemast Moabimaale mees, nimega Elimeelek, ühes oma abikaasa Noomi ja kahe pojaga. Seal suri Elimeelek. Ta pojad abiellusid moabi neidudega: üht hüüti Orpaks, teise nimi oli Rutt. Mõne aasta pärast surid ka Elimeeleki mõlemad pojad.

Nüüd võttis Noomi nõuks asuda ühes oma miniatega koduteele Juudamaale. Ta oli kuulnud, et näljahäda seal oli möödunud. Teel manitses ta oma miniaid: „Pöörduge tagasi igauks oma ema kotta! Jumal tehku teile head, nõnda kui teie olete teinud neile, kes on surnud, ja ka mulle.“ Miniad hakkasid suure häälega nutma. Orpa suudles ämma ja läks tagasi. Ent Rutt jäi ämma juurde. Noomi ütles talle: „Pöördu tagasi ka sina ja järgi oma kälikle!“ Rutt aga vastas: „Ära sunni mind jätma maha sind. Kuhu lähed sina, lähen ka mina; kuhu jääd sina, sinna jään ka mina. Sinu rahvas on minu rahvas, sinu Jumal on minu Jumal. Kus sured sina, seal suren ja sinna maetagu ka mind. Jumal tehku

Rutt.

minuga, mis ta heaks arvab. Ainult surm võib meid lahutada!" Sellele ei vastanud Noomi midagi.

Kui nad Petlemma saabusid, ütlesid inimesed: „Kas see on Noomi?" Noomi vastas: „Ärge hüüdke mind Noomiks¹, vaid nimetage mind Maaraks², sest täis läksin ma siit, tühjalt on Jumal mind siia tagasi toonud!"

Oli odrakorjamise aeg. Rutt läks põllule odrapäid noppima. Ta sattus Elimeeleki soost lugupeetud Poasi põllule. Poas tuli Petlemast väljale ja tervitas noppijaid: „Jumal olgu teiega!" Need vastasid: „Jumal õnnistagu sind!" Poas küsis sulaselt — ülevaatajalt: „Kes on see noorik?" Sulane vastas: „See on noorik, kes on Noomiga tulnud Moabimaalt. Ta palus mult luba noppida päid lõikajate taga. Ta on töötanud hommikust saadik ega ole siiani veel puhunud!" Poas pöördus Ruti poole ja ütles: „Kuule, mu tütar, ära mine noppima teisele põllule, vaid jää minu ümmardajatega. Kui nemad lõikavad, käi nende järel. Kui sa januned, mine lähkrite juurde ja joo!" Rutt heitis silmili maha Poasi ette ja ütles: „Millega olen armu leidnud sinu ees? Ma olen ju võõras!" Poas vastas talle: „Mulle on antud teada kõik, mis sa oled teinud ämmale pärast oma mehe surma. Sa oled jätnud maha oma isa, ema ja sünnimaa, oled tulnud rahva juurde, keda sa ennem ei tundnud. Jumal tasugu sinu töö, saagu sulle osaks rikkalik palk Iisraeli Jumalalt, kelle tiibade alla sa oled tulnud varju otsima!"

Nii töötas Rutt iga päev Poasi põldudel lõikuse lõpuni.

Vooruslik ning virk Rutt võitis varsti Poasi armastuse ja Poas kosis ta endale abikaasaks. Jumal kinkis neile poja, kes oli kuningas Taaveti esiisaks.

Heebr. 13, 16. **Ärge mitte unustage head teha ja teistele jagada, sest niisugused ohvrid on Jumala meelepärast.**

¹ Noom = rõõmus; ² Maara = kurb.

32. Hanna ja Saamuel.

Ulempreester ning kohtumõistja Eeli ajal elas Iisraelis abielupaar Elkaana ja Hanna. Neil ei olnud lapsi. Seepärast olid nad väga kurvad. Kord läksid nad hariliku kombe järele Siilusse, jumalakotta, Jumalat kummardama ning talle ohverdama. Hanna valas palavaid pisaraid, palvetas Jumalale ning tõotas: „Vägede Jehoova, kui sa annad oma ümmardajale poja, pühendan ta sulle jälle kogu tema eluajaks!“

Et Hanna kaua palvetas, pani Eeli tähele tema suud. Hanna huuled liikusid, aga ta häält ei olnud kuulda: Hanna palvetas oma südames. Eeli arvates pidi Hanna olema joobnud. Eeli ütles: „Kui kaua oled sa joobnud?“ Hanna vastas: „Ei mitte, mu isand. Mu süda on kurb, ma olen valanud välja oma hinge igatsemised Jumala ette.“ Eeli trööstis teda: „Mine rahuga, küll Iisraeli Jumal täidab su palve!“

Jumal täitis Hanna palve ja kinkis talle poja. Hanna pani talle nimeks **Saamuel**, sest ta ütles: „Ma olen oma poja Jumalalt palunud.“ Mõne aasta pärast tõi ema poisi Eeli juurde ja ütles: „Mu isand, nii tõesti kui sa elad, mina olen see naine, kes palus siin sinu juures Jumalat. Selle poisi pärast olen ma palunud, ja Jumal on mu palve täitnud. Seepärast pühendan ta Jumalale kogu tema eluajaks.“ Ja Hanna kummardas Jumalat.

Saamuel teenis Jumalat Eeli juures. Eeli pojad olid kurjad ega hoolinud Jumalast. Eeli oli nõrk isa ega karistanud poegi nende jumalakartmatuse pärast. Kui Eeli kuulis, et tema pojad olid halba teinud, ütles ta neile ainult: „Mispärast teete te niisuguseid asju? Jutt, mis ma teist kuulen, ei ole hea!“

Siis tuli jumalamees Eeli juurde ja ütles talle: „Nõnda räägib Jumal: sa austad oma poegi rohkem kui mind. Sinu pojad surevad mõlemad ühel päeval! Ma saadan enesele ustava preestri, kes teeb minu meele järele!“

Matt. 10, 37. Kes poega või tüdarta rohkem armastab kui mind, see ep ole minu väärt.

33. Eeli ja Saamuel.

Juba poisikesena oli Saamuel Jumala ustav ja truu sulane, ta oli armas Jumala ja inimeste meelest. Kord öösel magas Saamuel jumalakoja seaduslaeka juures. Äkki hüüdis teda Jumal. Saamuel jooksis Eeli juurde ja ütles: „Sa oled mind hüüdnud, siin ma olen.“ Eeli vastas: „Ei mina ole sind hüüdnud, heida jälle magama!“ See sündis nõnda kolm korda. Kui Saamuel kolmat korda tuli Eeli juurde, mõistis see, et Jumal on Saamueli hüüdnud. Seepärast ütles Eeli Saamuelile: „Mine ja heida uuesti magama! Kui sind hüütakse, vasta: räägi, Issand, su sulane kuuleb!“

Saamuel heitis oma asemele. Jumal hüüdis teda jälle: „Saamuel, Saamuel!“ Saamuel vastas: „Räägi, su sulane kuuleb!“ Jumal ütles: „Ma mõistan kohut Eelile ja ta poegadele, sest ta ei ole pannud piiri oma poegade häbitegudele!“

Järgmisel hommikul avas Saamuel jumalakoja ukсед. Ta kartis Eelile kõnelda oma nägemusest. Ent Eeli küsis: „Mis sõna see oli, mis Jumal sulle rääkis? Ära salga mulle midagi!“ Saamuel andis temale kõik teada ega salanud midagi. Eeli ütles: „Tema on Jehoova, ta tehku, mis on hea tema meelest!“

Kui Saamuel oli suureks kasvanud, sõdis iisraeli rahvas vilistitega. Mõlemad Eeli pojad läksid sõtta ja kandsid seaduslaegast. Iisraeli lapsed said sõjas lüüa, ja mõlemad Eeli pojad langesid lahingus. Seaduslaegas aga sattus vilistite saagiks ja vilistid viisid selle ära.

Üks iisraeli põgenikest saabus Siilusse. Ta oli oma riided lõhki käristanud ja mulda pähe riputanud. Samal hetkel istus

Eeli toolil ja vaatas õue. Ta oli mures seaduslaeka pärast. Ruttu lähenes talle käskjalg ja ütles: „Iisrael on põgenenud vilistite eest, sinu mõlemad pojad on langenud ja jumalalaegas võetud!“

Kui põgenik jumalalaegast nimetas, kukkus Eeli istmelt, murdis kaela ja suri.

VI. Iisrael kuningate valitsuse ajal.

---

34. Iisrael igatseb kuningat.

Kui Saamuël oli vanaks saanud, said ta pojad rahvajuhtideks ja mõistsid rahvale kohut. Kuid Saamueli pojad ei käinud isa jälgedes, võtsid meelega ning pöörasid õigust kõveraks. Nüüd kogunesid Saamueli juurde Iisraeli vanemad ja ütlesid talle: „Vaata, sa oled vana ja su pojad ei käi sinu teedel. Sea meile kuningas, kes meid valitseb ja meile kohut mõistab, nõnda kui on kõigil muil rahvail.“

Need sõnad olid Saamuëlile halvad ja tegid ta meele haigeks. Ent Jumal ütles talle: „Kuula aga rahva soovi. **Mitte sind, vaid mind on ta põlanud.** Pane kuningas valitsema rahva üle!“ Saamuël tegi Jumala käsu järele.

Esimeste kuningate aeg.

SAUL.

35. Saul saab kuningaks.

Iisraelis elas jõukas Penjamini soost mees Kiis.

Tal oli poeg Saul. Saul oli noor ja ilus mees ning peajao

pikem kõigist teistest iisraeli lastest. Kord kadusid Kiisi emaeeslid. Siis käskis isa poega: „Võta üks sulaseist ja otsi emaeeslid üles!“ Nad käisid läbi kõik Evraimi mäestiku, aga asjata oli nende vaev. Kui Saul oli juba koduteele asumis, ütles talle sulane: „Lähimas linnas elab keegi jumalamees. Kõik, mis ta iial ütleb, sünnib tõesti. Ehk tema juhatab meile teed, kuhu minna.“ Saul ütles poisile: „Su sõna on hea, lähme selle mehe juurde!“

Kui nad linna saabusid, kohtasid nad Saamueli. Saamuel nägi Sauli, ja Jumal ütles talle: „See on mees, kes peab valitsema mu rahvast!“ Saul läks Saamueli juurde ja küsis temalt: „Ütle mulle, kus on siin nägija koda?“ Saamuel vastas: „Mina olen nägija. Kadunud emaeeslite pärast ära muutse, need on leitud. Kelle järele käib kogu Iisraeli igatsus? Eks sinu ja kõige su isa soo järele!“

Saul astus Saamueli kotta, sõi leiba ja õõbis tema juures. Öhtul kõneles Saamuel hulga aega Sauliga katusel. Järgmisel hommikul tõusid nad vara. Saamuel kutsus Sauli katusele ja ütles: „Luba, et ma sind saadan.“ Kui nad olid jõudnud linna äärde, ütles Saamuel Saulile: „Saada poiss teele, sina aga jää siia, ma kuulutan sulle jumalasõna.“ Nüüd võttis Saamuel õlikruusi, valas selle Sauli pähe, suudles teda ja ütles: „Jumal on võidnud su vürstiks oma pärisosale, Jumal on sinuga!“

36. Taaveti võidmine, kutsumine Sauli juurde.

Kuningas Saul ei pidanud Jumala sõna. See asjaolu kurvastas väga Saamueli. Siis ütles Jumal Saamueli: „Kui kaua leinad sa Sauli, keda mina põlgan? Täida oma sarv õliga ja mine Petlemma Iisai juurde, sest ma olen valinud

tema poegadest teile kuninga!" Saamuël läks Petlema ning kutsus Iisai ja ta pojad Jumalale ohverdama.

Kui nad olid ohverdamas, nägi Saamuël Iisai vanemat poega ja mõtles: vist on see Jumala valitu. Ent Jumal manitses Saamuëli: „Ära vaata ta näole ega ta pikkusele! Teda ei ole ma valinud: inimene näeb, mis silma ees, Jumal aga näeb, mis südames.“ Nii laskis Iisai mööda minna Saamuëlist kõik oma seitse poega. Ent Saamuël ütles: „Ühtki neist pole Jumal valinud? Kas kõik poisid on siin?“ Iisai vastas: „Noorem on alles ära, ta hoiab lambaid.“ Saamuël ütles Iisaile: „Läkita tema järele ja lase ta siia tulla!“ Iisai tegi nõnda.

Taavet tuli Saamuëli juurde. Ta oli valget verd, ilusate silmadega, kauni ning kena kehaehitusega. Ja Jumal ütles Saamuëlile: „Võta ja võia ta, sest see on minu valitu!“ Saamuël võttis õlisarve ja võidis Taaveti. Sellest päevast tuli Jumala vaim Taaveti peale.

Saulist aga lahkus Jumala vaim, temas sai võimu kuri rahu-tusevaim. Sauli sulased pöördusid tema poole palvega: „Meie otsime mehe, kes oskab kannelt mängida. Kui kurivaim sind valdab, mängigu see mees sulle, ja sul on kergem.“ Üks sula-seist jutustas: „Ma tunnen Petlema mehe Iisai poega, kes mängib hästi kannelt: ta on ka vapper sõjamees, mõistlik kõnelustes, välimuselt nägus, ja Jumal on temaga.“ Kohe läkitas Saul käsud Iisaile ja palus saata Taaveti enda juurde. Nõnda saabus Taavet Sauli juurde ja teenis teda. Saul armastas Taavetit ja Taavetist sai ta sõjariistade kandja. Kui nüüd kurivaim Sauli valdas, võttis Taavet kandle ja mängis. Saul sai siis hingata, tal oli parem, ja kurivaim lahkus temast.

Luuk. 1, 52. Tema on maha tõuganud vägevaid aujär-gede pealt ja alandlikke ülendanud.

37. Taavet ja Koljat.

Vilistid kogusid oma sõjaväe tapluseks iisraeli rahvaga ja asusid leeri lähedale mäele. Saul oma iisraeli meestega valmistus võitlusele nendega teisel mäel. Vaenuliste vägede vahel oli org. Vilistite leerist astus välja hiiglane, nimega Koljat. Ta oli pikk kuus küünart ja üks vaks; peas oli tal vaskkübar, seljas raudriie, jalas vaskplaadid ja küljel vaskoda. Tema ees käis kilbikandja.

Koljat seisatas ja hüüdis Iisraeli vägedele: „Valige eneste keskelt mees, kes tuleb alla minu juurde. Kui ta suudab minuga tapelda ja lööb mind maha, tahame meie jääda teie sulaseiks. Kui aga mina võidan ja lõõn tema maha, jääte teie meie sulaseiks ja teenite meid.“ Saul ja iisraeli mehed kuulsid neid sõnu, ehmusid ja kartsid väga. Koljat hüüdis neid sõnu 40 päeva, igal hommikul ja õhtul.

Kui Saul algas sõjakäiku vilistide vastu, läks Taavet tagasi Petlemma oma isa juurde ja hoidis seal tema karja, sest vanemad vennad olid kõik sõjas. Ühel päeval ütles Iisai oma Taavetile: „Võta kümme leiba ja vii need vendadele: kümme värsket juustu anna pealikule ja vaata, kas su vendade käsi hästi käib!“

Taavet tõusis vara hommikul ja tegi isa käsu järele. Kui Taavet alles oma vendadega kõneles, astus Koljat jälle vilistite väe ette ja kordas oma väljakutset. Nüüd tuli Taavet Sauli juurde ja ütles: „Su sulane tahab minna ja tapelda vilisti mehega!“

Saul kostis talle: „Ei sa või minna taplema vilisti mehe vastu, sest oled noor, tema aga on sõjamees juba noorest põlvest.“ Taavet vastas Saulile: „Su sulane oli oma isa juures lambakarjaseks. Tuli lõukoer ja viis lamba karjast ära. Ma läksin ta järele, lõin kiskja maha ja päästsin lamba ta suust. Jumal, kes on päästnud mind lõukoera küüsis, pääs-

tab ka vilisti mehe käest!“ Siis ütles Saul: „Mine,“ ja Jumal olgu sinuga!“

Saul pani oma raudriide Taaveti selga ja andis talle oma vaskkübara pähe. Taavet sidus Sauli mõõga vööle ja tahtis käia, ent tal oli raske. „Ei ma või neis käia, sest ma pole õppinud neid tarvitama,“ ütles Taavet ja heitis seljast Sauli riided ühes relvadega. Nüüd võttis Taavet oma kepi, valis jõest viis siledat kivi, pani need karjasepauna, võttis oma lingu ja läks vilisti mehe vastu.

Kui Koljat Taavetit nägi, ei pannud ta teda millekski ja ütles: „Olen ma koer, et sa tuled kepigaga mu vastu?“ Ta sajatas Taavetit oma jumalate nimel ja ütles: „Tule aga mu juurde, ma annan su liha lindudele, kes taeva all, ja elajaile, kes väljal.“ Ent Taavet kostis: „Sina tuled mu juurde mõõga, piigi ja odaga, mina aga tulen sinu juurde vägede Jehoova nimel, keda sina oled laimanud.“

Kui nüüd Koljat ligines, haaras Taavet oma tasku, võttis sealt kivi ja viskas selle linguga Koljatile otsaette nii osavasti, et Koljat meelemärkuseta silmili langes. Siis jooksis Taavet Koljati juurde, kiskus ta mõõga tupest ja raius ta pea otsast ära. Näinud oma tugevaima mehe surma, põgenesid vilistid lahinguväljalt. Iisraeli mehed ajasid neid taga, löid neid ja leidsid vilistite leerist palju saaki.

1. Peetr. 5, 5. Jumal paneb suurelistele vastu, aga alandlikkudele annab ta armu.

Vanasõna: Uhhkus tuleb enne langemist.

Omal viisil. P. 182.

Jumal, vägev valitseja,
meie kõige ülem hea,
sina oled õnne saatja,

mis sa teed, on imetöö;
vägev, suur ja armuline
oled sa ja auline.

(L. 348, 1.)

38. Taavet ja Joonatan.

Kui Saul ja Taavet olid teel võidurikkast sõjast kodu poole, tulid naised kõigist Iisraeli linnadest neile vastu ja laulsid: „Saul on lõõnud oma tuhat, aga Taavet kümme tuhat!“ Siis süttis Sauli viha põlema, sest see laul oli halb ta meelest. Ta kadestas Taavetit ning ta kuulsust ja ütles: „Küll tema veel pärib minu kuningriigi!“ Kord mängis Taavet Saulile kannelt. Kuri vaim valdas Sauli, ta sihtis oma piigiga Taavetit ja mõtles: „Ma naelutan Taaveti piigiga seina külge!“ Taavet aga pöördus kõrvale ja piik jooksis seina. Taavet ajas kõik oma asjad targasti ja Jumal oli temaga.

Saul kartis Taavetit ja kippus ta elu kallale. Ent Joonatan, Sauli poeg, armastas väga Taavetit, nagu oma hinge, ja nad tegid omavahel lepingu. Joonatan võttis kuue, mis tal seljas oli, ja andis selle Taavetile. Samuti andis ta Taavetile oma muud riided, mõõga, ammu ja vöö. Joonatan kõneles Taavetist, head ja ütles Saulile: „Ärgu patustagu kuningas oma sulase Taaveti vastu, sest ta pole teinud sulle kurja. Taaveti teod on sulle head ja kasulikud. Taavet on pannud oma elu kaalule ja lõõnud maha vilisti mehe. Jumal on saatnud temaga suurt abi kõigele Iisraelile. Mispärast tahad sa patustada süütu vere vastu?“

Kord korraldas kuningas Saul suure pidu. Kui kuningas lauda istus, ei näinud ta Taavetit omal kohal. Saul küsis Joonatanilt: „Mispärast ei ole tulnud lisai poeg?“ Joonatan vabandas oma sõpra Taavetit. Siis süttis põlema kuninga

viha oma poja vastu ja ta ütles: „Sina kangekaelne poeg! Eks ma tea, et sa oled lisai poja valinud enesele häbiks. Nii kaua kui elab maa peal lisai poeg, ei ole kindel sinu ega minu kuningriik. Läkita nüüd ta järele ja too ta minu juurde, sest ta on surma väärt!“ Joonatan aga kostis: „Mispärast peab Taavet surema? Mis on ta teinud?“ Saul viskas tulises vihas piigiga oma poega. Nüüd tundis Joonatan, et ta isa oli kindlasti võtnud nõuks Taaveti surmata. Ta tõusis lauast ega söönud enam, sest suur oli ta kurbus. Järgmisel hommikul kohtas ta Taavetit väljal, nagu ennem oli räägitud, ning kõneles temale kõik.

Joonatan ja Taavet jätsid teineteisega jumalaga, suudlesid ja valasid kaua pisaraid. Joonatan ütles Taavetile: „Mine rahuga, jäägu igavesti nõnda, nagu me mõlemad oleme töotanud Jumala nimel!“

Siir. 6, 15. **Truu sõber on kindel kaitse, kel on truu sõber, sel on suur vara.**

Viisil: Armas Jeesus, armastaja. P. 294.

Süda seltsiks südamele,
nõudkem rahu Issandalt,
laskem armu tulekeeled
tõusta taeva leekivalt!
Ta on pea ja meie liikmed,
ta on valgus, meie läik,
ta on Issand, meie vennad,
tema omad meie kõik.

(L. 476, 1.)

39. Saul ajab Taavetit taga.

Taavet põgenes Adullami koopasse. Kui sellest kuulsid ta vennad ja kõik teised, kes elasid ta isa majas, kogunesid nad tema juurde. Nii kogunes Taaveti ümber salk inimesi, 400

meest, kel oli kitsas käes Sauli valitsuse ajal. Taavet sai nende pealikuks. Selle salgaga läks Taavet Engedi kõrbe.

Varsti teatati Saulile Taaveti asukohast. Saul võttis 3000 meest ja läks Taavetit otsima. Ta astus Engedi kõrves kuhugi koopasse puhkama. Ent Taavet oma meestega istus lähedal samas koopas. Taaveti mehed ütlesid talle: „Nüüd on Jumal andnud vaenlase su kätte!“ Taavet aga ütles: „See oleks mu teotuseks, kui päneksin käe Jumala võitnud mehe külge!“ Ta löikas salaja Sauli kuue hõlma, ent seejuures tuksus kõvasti ta süda.

Kui Saul koopast lahkus, tegi seda ka Taavet ja hüüdis Saulile kaugelt: „Kuningas, mu isand!“ Saul pöördus ümber ja vaatas enese taha. Ent Taavet heitis silmili, kummardus ja ütles Saulile: „Jumal andis sind täna minu kätte, aga ma ei surmanud sind. Vaata oma kuue hõlma minu käes ja mõista, et minul pole kurja nõu sinu vastu. Sina aga tahad võtta minu elu!“ Saul hakkas nutma ja ütles: „Mu poeg Taavet! Sina oled õigem minust! Ma olen teinud sulle kurja, sina aga oled mulle näidanud head. Seepärast võtku Jumal tasuda sulle head, mis sa mulle täna oled teinud!“

Mõne aja pärast hakkas Saul uuesti Taavetit kõrves taga ajama. Taavet aga läks oma kaaslastega ööl Sauli leeri. Saul, ta valvurid ja sõjamehed magasid rahulikult. Sauli piik, löödud maasse, seisis ta pea kohal. Taaveti kaaslane tahtis Sauli piigiga surmata, aga Taavet ütles: „Kes on oma käe pannud Jehoova võitnud mehe külge ja jäänud ilma karistusest? Võta kuninga piik, ta veekarikas ja lähme oma teed!“

Hommikul läks Taavet eemalolevale mäele ja hüüdis sealt Aabnerile, kuninga väepealikule: „Mispärast ei ole sa paremini hoidnud kuningat, oma isandat? Vaata, siin on kuninga piik ja veekarikas, mis olid ta pea kohal!“ Saul tundis Taaveti hääle ära ja küsis: „Ons see sinu hääl, mu poeg Taavet?“ Taavet vastas: „Mispärast ajab mu isand oma sulast taga?“

Mis kurja olen ma teinud?" Saul ütles: „Ma olen patustanud sinu vastu! Tule tagasi, mu poeg Taavet! Ma ei tee sulle enam kurja, sest mu elu oli täna sinu käes.“

Psalm 140, 9. Jehoova, ära anna mitte, mis õel ihaldab; ära lase korda minna tema mõtet, muidu tõstavad nemad endid suureks.

Omal viisil. P. 230.

Kui mul on häda käes,
siis võta julgust anda,
mind aita rõõmuga
kõik ristikoormat kanda.
Ka vihamehega
mind aita leppida;
kui nõu mul tarvis on,
head nõu siis anna sa.

(L. 26, 4.)

40. Sauli surm.

Saamuel oli juba surnud. Kogu Iisrael leinas teda ja matistis ta Raamasse. Nüüd hakkasid vilistid jälle Iisraeli rahvaga sõdima. Saul ehmus väga. Ta palus abi ja küsis nõu Jumalalt, kuid see ei vastanud temale, ei unenäguidega ega prohvetite suu läbi.

Kilboa mägedes algas suur lahing vilistite ja Iisraeli vägede vahel. Iisrael sai raskesti lüüa ja hakkas põgenema; palju Iisraeli mehi sai seal surma. Vilistid raiusid teed Sauli ja ta poegade poole. Juba langesid Joonatan ja ta kaks venda. Sauli ümber kees äge ja vihane võitlus. Saul sai noolest raskesti haavata. Kõik oli kadunud. Nüüd palus Saul oma sõjariistade kandjat: „Tõmba mõök ja pista mind läbi, et vilistid ei teotaks mu laipa!“ Kui aga see ei täitnud Sauli palvet, võttis Saul ise mõõga ja surmas enese.

Kolm päeva pärast seda saabus keegi mees Sauli leerist Taaveti juurde. Ta riided olid lõhki käristatud ja mulda oli tal peas. Mees jutustas Taavetile: „Rahvas on põgenenud lahingust, palju on langenuid; ka Saul ja ta poeg Joonatan on surma saanud!“ Kui Taavet seda kuulis, käristas ta oma riided lõhki ja leinas sügavas kurbuses. Ta luuletas kauni leinalaulu Saulile ja ta pojale, oma südamesõbrale Joonatanile:

Israeli ilu on kõrgele paigale maha löödud!

Kuidas on vägevad langenud!

Kilboa mäed! Ärgu tulgu teile ei kastet ega vihma,
sest seal on langenud vägevate kilbid,
Sauli kilp, otsegu poleks ta õliga võitnud.
Saul ja Joonatan, armsad teineteisele elus,
ei ole lahutatud ka surmaski.
Nad olid kergemad kui kotkad
ja vägevamad kui lõukoerad.
Israeli tütreid, nutke Sauli pärast!
Mu vend Joonatan! Mul on kitsas käes sinu pärast.
Sa olid mulle väga kallis.
Sinu armastus on mulle olnud imeline hea.
Kuidas on vägevad langenud
ja sõjariistad hukkunud!

Saalom. õp. sõnad 24, 17. Ära rõõmustu, kui su vaenlane langeb, ja ärgu olgu su süda väga rõõmus, kui ta komistab.

T A A V E T

---

41. Kuningas Taaveti valitsus.

Pärast Sauli surma kogunesid juuda suguharud Heebro-nisse ja võidsid seal Taaveti kuningaks. Taavet oli 37 aastat vana, kui sai kuningaks, ja valitses Iisraelis 40 aastat.

Taavet läks oma vägedega Jeruusalema linna vastu, kus elasid jebusiidid. Ta vallutas Siioni kantsi ja see sai talle elu-
asemeks. Siioni kantsi nimetas ta „Taavetilinnaks“.

Nüüd kogus Taavet kokku 30 000 valitud iisraeli meest ja
tõi nendega Jehoova seaduslaeka Jeruusalemma. Kuningas ja
palju rahvast käis seaduslaeka ees kandle- ja trummimänguga,
ja see toodi Taavetilinna suure pidulikkusega, rõõmuhõisete
ning pasunahelide saatel. Laegas asetati telki, ja Taavet tõi
Jumalale põletamis- ja tänuohvraid ning õnnistas rahvast vä-
gede Jehoova nimel.

Taavet sõdis võidurikkalt Iisraeli vaenlastega ja tegi nad
oma alamaiks. Jumal oli temaga ning aitas teda kõikjal. Ku-
ningas mõistis kohut ning õigust oma rahvale ja korraldas
valitsemist. Tal oli ülemnõuandja, palju kohtunikke, kirjuta-
jaid ja ehitusmeistreid.

Kui nüüd Taavetil oli rahu kõigist vaenlastest, ütles ta proh-
vet Naatanile: „Vaata, mina elan seedripuust kajas, ja Jumala
laegas seisab telgi tekkide all.“ Naatan kostis talle: „Tee
kõik, mis su südames, sest Jumal on sinuga!“ Ent öösel käs-
kis Jumal Naatanit: „Ütle mu sulasele Taavetile: sina ei ehita
mulle koda. Kui su päevad täis saavad ja sa lähed magama
oma vanemate juurde, annan ma riigi su pojale. Tema ehitab
mulle koja, ja mina kindlustan ta aujärje igaveseks!“ Need
Jumala sõnad rääkis prohvet Naatan Taavetile.

42. Aabsalom.

Terves Iisraelis ei leidunud nii ilusat meest kui Taaveti
poeg Aabsalom. Pealaest jalatallani oli ta puudusteta. Ta
muretses enesele tõlla hobustega ja pidas 50 meest ihukaitse-
väge. Igal hommikul võis teda näha teel värava juures. Kui
keegi otsis kuninga kohut, kutsus Aabsalom ta enese juurde.

ja sosistas talle kõrva: „Sinu asi on hea ning õige, aga sinul ei ole eestkostjat kuninga juures. Kui keegi paneks mind siin maal kuningaks, mõistaksin ma igaihele õigust!“ Kui aga mõni veel kummardus Aabsalomi ees, hakkas ta sellest kinni, suudles ja süleles teda.

Mõne aasta pärast ütles Aabsalom isale: „Lase mind minna Heebronisse ja täita töotus, mis olen andnud Jumalale!“ — „Mine rahuga,“ ütles isa.

Aabsalom saatis oma pooldajad igale poole iisraeli suguharude juurde ja käskis ütelda: „Kui kuulete pasunahäält, siis hõisake: „Aabsalom on Heebronis saanud kuningaks!“ Ise läks ta 250 mehega Heebronisse ja laskis seal enese kuningaks kuulutada. Rahvast aga jooksis ta juurde palju.

Kui Taavet sellest kuulda sai, ütles ta: „Põgenegem, et Aabsalom meid kätte ei saaks ega korraldaks linnas veresauna!“ Taavet lahkus Jeruusalemast oma sulastega ja palju rahvast temaga. Kuningas saabus üle Kiiideoni jõe Õlimäele; ta nuttis, pea oli tal kinni mähitud ja ta kõndis palja jalu.

Taavet läks üle Jordani Jõe. Aabsalom vallutas Jeruusalema ja ajas oma vägedega kuningat taga.

Taavet korraldas oma väed tapluseks Aabsalomiga. Ise ei võtnud ta osa lahingust poja vastu. Ta palus oma pealikuid olla pehmed noormees Aabsalomiga. Taaveti ja Aabsalomi väed pörkasid kokku Evraimi metsas; Aabsalom kaotas lahingu. Ta põgenes hobueesli seljas. Kui ta sattus suure tihedate okstega tamme alla, jäi ta juukseidpidi rippuma puu külge, ja hobueesel jooksis oma teed.

Joab, Taaveti väepealik, ajas Aabsalomi taga. Näinud Aabsalomi rippuvat, võttis ta kolm piiki ja surmas Aabsalomi.

Kui Taavet kuulis Aabsaloni vägede lüüasaamisest, küsis ta: „Kas noormees Aabsalomi käsi käib hästi?“ Käskjalg vastas: „Sündigu mu isand kuninga kõigi vaenlastega nõnda, nagu juhtus Aabsalomiga!“ Nende sõnade juures kihvatas kuninga

Aabsalomi surma.

süda, ta värises kõigest kehast, kattis oma näo kinni ja kaebas: „Mu poeg Aabsalom, mu poeg Aabsalom! Oleks Jumal tahtnud, ma oleksin surnud sinu eest!“

Saal. õpet. sõnad 30, 17. Silma, mis isa irvitab ja ei taha kuulda ema sõna, peavad kaarnad jõe ääres välja nokkima ja kotka pojad ära sööma.

Neljas käsk: Austa oma isa ja ema!

Viisil: Su poole, Issand, südamest. , P. 200.

Mull' ise raja ette tee,
mis viib mind taeva poole;

mind saada, Isa, heldesti
ja võta oma hoole!
Mu jalgu, Jumal, juhata,
mu käsi, Issand, kinnita,
et ma su teelt ei lahku.

(L. 384, 3.)

SAALOMON.

---

43. Saalomon saab kuningaks.

Pärast Taaveti surma sai Iisraelis kuningaks Saalomon. Saalomon armastas Jumalat ja käis oma isa Taaveti jälgedes. Kui kuningas läks Kiibeoni ohverdama, ilmutas end Jumal talle öösel unes ja ütles: „Palu, mis ma sulle annan!“ Saalomon vastas: „Mu Jumal, sa oled tõstnud oma sulase kuningaks üle suure rahva. Ma olen noor ja väheste kogemustega. Anna oma sulasele sõnakuulelik süda, et ta võiks valitseda sinu rahvast ja mõista, mis on kuri ja hea!“

Saalomoni sõnad olid Jumala meelepärast ja Jumal ütles talle: „Et sa seda oled palunud, mitte aga pikka iga ega rikkust, vaid mõistust, siis täidan ma su palve ja kingin sulle targa ning mõistliku südame. Veel annan sulle ka seda, mida sa ei palunud: rikkust ja au, et ükski teine kuningas ei sarnleks sinuga. Ja kui sa käid minu teedel, pikendan ma su elu-päevi!“

Matt. 6, 33. Nõudke esiti Jumala riiki ja tema õigust, siis seda kõik peab teile pealegi antama.

Oh mind võta targaks teha,
 armas Õnnistegija,
 et su valgust saaksin näha,
 ole ise saatija.

Võida ära pimedust,
 kurja vaimu valitsust,
 et su juurde saaksin tulla,
 armu valgel ikka olla.

(L. 469, 1)

44. Saalomoni valitsus.

Kord tuli kaks naist Saalomoni juurde õigust otsima. Üks neist jutustas: „Mu isand! Mina ja see naine elasime ühes kojas. Mina sain lapse. Kolmandal päeval pärast seda sai poja ka see naine. Ent tema poeg suri öösel, sest ta magas oma lapse surnuks. Siis tõusis ta öösel, võttis minu poja mu kõrvalt, kui ma magasin, ja asetask lapse oma sülle; oma surnud poja pani ta minu kõrvale. Kui ma nüüd hommikul tõusin oma poega imetama, oli see surnud. Ma tunnistasin last ja nägin, et see ei olnud minu poeg.“ Teine naine hüüdis: „Ei, minu poeg elab, sinu poeg on surnud!“ Nii vaidlesid naised kuninga ees.

Kuningas käskis: „Tooge mulle mõõk!“ Kui mõõk oli toodud, ütles kuningas: „Raiuge pooleks elus laps ja andke kummalegi naisele pool!“

Nüüd palus õige ema, kelle süda poja pärast põles, kuningat: „Mu isand! Anna temale elus laps ja ära surma teda!“ Ent teine naine hüüdis: „Laps ei pea saama mulle ega sulle, raiuge ta pooleks!“ Kuningas otsustas: „See naine, kes palus, et antagu teisele elus laps ja ärgu surmatagu teda, on lapse ema.“ Kogu Iisrael kuulis kuninga kohtumõistmisest ja au-

kartus valdas rahvast, sest ta nägi, et Jumala vaim on kuningaga.

Jumal andis Saalomonile suure tarkuse ning palju mõistust. Saalomoni tarkus oli suurem kui Idamaa ja egiptuse rahva tarkus. Kuningas oli kuulus ümbruskonna paganate keskel. Saalomon lõi 3000 õpetussõna ja 1005 laulu.

Saalomon oli võimas kuningas. Ta valitses kõigi kuningriikide üle Eufrati jõest vilistite maani ja Egiptuse rajani. Rahvad maksid talle makse ja olid ta alamad.

Saalomoni ajal valitses kõikjal rahu. Juuda ja iisraeli rahvas elasid julgesti, igamees oma viina- ja viigipuu all.

Saalomon laskis palju laevu ehitada. Iiram, Föniikia kuningas, kellega Saalomon oli sõlminud sõpruslepingu, saatis temale oma madruseid. Need sõitsid ühes Saalomoni mees-
tega, kes olid vähem kogunud meredel, ja tõid kuningale rohkesti kulda, hõbedat, kalliskive, elevantiluid ja teisi haruldasi asju. Nii sai Saalomonist määratu rikas kuningas ja valitseja.

Kuulsus Saalomoni tarkusest ja rikkusest levis kõigi rahvaste keskel. Siis võttis ka Seeba kuninganna nõuks Saalomoni külastada. Ta saabus Jeruusalemma suure kaamelite vooriga ja tõi kalleid rohte, palju kulda ja hõbedat. Kui kuninganna nägi Saalomoni tarkust ja rikkust, hüüdis ta: „Ma ei tahtnud uskuda, mis ma kuulsin sinu tarkusest ja rikkusest. Nüüd olen ma näinud kõike seda omaenese silmadega, kuid mulle pole räägitud pooltki kõigest sellest. Õndsad on inimesed, kes seisavad alati sinu ees ja kuulavad su tarkust.“

1. Moos. 32, 11. Mina ei ole midagi kõigi heategemiste vastu, mis sa oma sulasele oled teinud.

Vanasõna: Rahu kosutab, vaen hävitab.

45. Templi ehitus.

Saalomon läkitas saadikuid Tiiruse kuninga lirami juurde ja käskis temale ütelda: „Sa tead, et minu isa ei võinud ehitada Jumalale koda, sest ta sõdis palju. Ent minule on Jumal kinkinud rahuaega, ja seepärast kavatsen mina püstitada Jumalale koja. Ma palun sind, saada mulle seedripuid Liibanonist ja osavaid ehitusmeistreid!“ Kui liram kuulis Saalomoni sõnu, sai ta väga rõõmsaks ja ütles: „Ma täidan su soovi. Mu sulased saadavad sulle seedri- ja männipuid mere äärde sinna paika, kuhu sa käsid.“

Saalomon rakendas tööle 30 000 meest. Mõlema kuninga hooneehitajad raiusid seedri- ja männimetsa ning valmistasid palke ja kive templi ehituseks. Tore tempel, mida Saalomon ehitas 13 aastat, oli 30 meetrit pikk, 10 meetrit lai ja 15 meetrit kõrge. Templi tähtsamad osad olid: kõige püham paik, püha paik ja suur eeskoda rahvale. Kõige pühamasse paika asetaski Saalomon Jehoova seaduslaeka kahe keerubiga. Keerubid olid tehtud õlipuust ja hoidsid oma tiibu laiali üle laeka. Pühas paigas seisis suitsetamisaltar, laud ettepanemisleibadega ja kümme kullast seitsmeharulist lühtrit.

Kui tempel oli valmis, kogus kuningas selle õnnistamiseks kõik iisraeli rahva vanemad. Kuningas tõstis oma käed altaris taeva poole, õnnistas iisraeli vanemaid ja ütles: „Kuule oma sulase palvet, Jehoova, mu Jumal! Hoia lahti oma silmad ööd ja päevad selle koja üle. Ära lükka tagasi palvet, mis selles kojaski sinu ette kantakse!“ Selle järele tõi Saalomon Jumalale tänuohvri ja korraldas rahvale seitsmepäevase pidu.

Pärast templi ehitamist ilmutas Jumal end teist korda Saalomonile ja ütles: „Ma olen kuulnud su alandlikku palvet ja pühitsenud seda koda, mis sa mulle oled ehitanud. Minu silmad ja süda on seal iga päev. Kui sa mu palge ees käid, kindlustan ma sinu kuningriigi aujärje Iisraeli üle igaveseks.“

Pöördute aga teie ja teie lapsed minust ära ja hakkate teenima teisi jumalaid, kaotan ma Iisraeli sellelt maalt, mis ma talle olen andnud!"

Psalm 26, 8. Jehoova! Ma armastan su koja eluaset ja sinu aumaja paika.

46. Prohvet Elias Kriti jõe ääres ja Sareptas.

Üks Iisraeli kuningaid oli Ahab. Ahab oma naise Iisebeliga ärritas Jumalat rohkem kui kõik Iisraeli kuningad, kes olid elanud enne teda. Ta püstitas ebajumal Paalile altari ja teenis oma rahvaga seda ebajumalat.

Siis ütles prohvet Elias Ahabile: „Nii tõesti kui elab Jehoova, Iisraeli Jumal, kelle ees ma seisan, ei tule kastet ega vihma neil aastail, kui aga minu sõna peale!"

Jumal ütles Eliasele: „Mine ära siit ja ole varjul Kriti jõe ääres, mis on Jordani kohal! Joo sellest jõest. Ma olen käskinud kaarnaid sulle toitu tuua!" Elias toimis Jumala käsu järele. Kaarnad tõid talle leiba ja liha hommikul ja õhtul, ja Elias kustutas janu jõest. Ent aasta pärast kuivas Kriti jõgi, sest vihma ei sadanud seal maal.

Jumal ütles Eliasele: „Võta ja mine Sarepta linna Siidoni-
maale ja jää sinna elama! Ma olen käskinud seal üht lesk-
naist sind toita."

Kui Elias saabus Sarepta linna väravasse, korjas seal lesk-
naine puid. Elias ütles naisele: „Too mulle pisut juua ja
tükike leiba süüa!" Naine vastas: „Nii tõesti kui elab Jumal,
mul ei ole midagi kui aga peotäis jahu vakas ja pisut õli
kruusis. Sellest valmistan ma toitu enesele ja oma pojale, et
me sööme ja sureme."

Elias ütles naisele: „Ära karda! Mine ja tee, nagu sa oled

rääkinud: valmistu pisuke kook ja too mulle. Pärast küpseta enesele ja pojale. Sest nõnda ütleb Jumal: jahu ei lõpe vakast ega õli vähene kruusist päevani, mil Jumal annab jälle vihma.“ Naine tegi, nagu käskis Elias. Nad sõid ühe aasta, ja jahu ei lõppenud vakast ega õli vähenenud kruusist.

Laul 103, 13. Otsekui isa laste peale halastab, nõnda halastab Jehoova nende peale, kes teda kardavad.

Viisil: Nüüd, ristirahvas, laulage. P. 202.

Oh Jumal, meie täname
su suurt ja heldet armu,
et sa meid toitud järjesti
ja söötud meie ihu;
sa pead muret meie eest
ja jagad kõigil' rohkest käest,
mis meile tarvis läheb.

(L. 84, 1)

47. Elias Karmeli mäel.

Kolmandal aastal pärast seda sai Eliasele Jumala sõna: „Mine ütle Ahabile, et ma annan vihma maale.“ Elias tuli Ahabi juurde ja ütles: „Kogu kokku Karmeli mäe ümber kõik Iisrael ja 450 Paali preestrit!“

Kui nüüd kõik rahvas oli kokku kogunenud, ütles Elias: „Kui kaua olete te lonkamäs kahes mõttes? On Jehoova Jumal, siis käige tema järel; kui aga Paal on jumal, siis käige tema järel!“ Rahvas ei vastanud talle sõnagi.

Elias jätkas: „Mina olen üksi jäänud üle Jumala prohvetitest, Paali preestraid on aga 450 meest. Antagu meile ohvriks kaks härga, üks Paali preestreile, teine minule. Raiuge nad tükkideks, pange puudele, aga ärge süüdake puid põlema.

Teise ohvri valmistan mina samal kombel. Hüüdku nemad appi oma jumalaid, mina pöördun oma Jumala poole. See Jumal, kes tulega vastab, on õige ja elav Jumal!" Rahvas kostis: „See on õige!"

Paali preestrid võtsid härja, valmistasid ta ohvriks ja hüüdsid hommikust lõunani: „Paal, kuule meid! Paal, kuule meid!" Aga keegi ei vastanud. Lõuna ajal pilkas neid Elias: „Hüüdke kõvemini! Vahest on Paalil midagi toimida või on ta teel, vahest magab ta!" Uuesti hakkasid Paali preestrid teda suure häälega hüüdma. Nad tantsisid altari ümber, veristasid end mõõkadega ja piikidega, ent kõik oli asjata.

Nüüd ehitas Elias altari, tegi kaeviku selle ümber, asetas ohvri altarile, valas vett puudele ja altarile, nii et kaevik veest täitus. Siis palvetas prohvet: „Jehoova, Aabrami, Iisaku ja Jaakobi Jumal! Anna täna teada, et sa oled Iisraeli Jumal ja mina sinu sulane! Vasta mulle ja pööra tagasi rahva südamed!" Ja vaata! Taevast langes tuluke, sõi ära põletamisohvri, puud, kivid, põrmu ja kuivatas kaeviku veest. Rahvas, kes seda nägi, heitis silmili maha ja ütles: „Jehoova on õige Jumal! Jehoova on elav Jumal!"

Pärast seda läks Elias Karmeli mäele ja palvetas seal. Oma poisile aga ütles ta: „Vaata mere poole!" — „Midagi ei ole näha," vastas poiss. Elias käskis: „Mine sinna seitse korda!" Seitsmendal korral ütles sulane: „Pisuke pilv kui mehe kämmal tõuseb mere poolt." Varsti lõi taevas mustaks paksudest pilvedest ja tuulest ning tuli suur sadu.

Matt. 6, 24. **Ükski ei või kaht isandat teenida.**

48. Juudid kaotavad iseseisvuse.

Küll olid juudid saanud tunda Jumala kätt ja ta heategemist, küll manitses Jumal Iisraeli lapsi oma prohvetite läbi,

küll karistas ning nuhtles ta neid, nagu isa seda teeb oma lastega, ent kõvaks ning külmaks jäi selle rahva süda Jumalale, sest see oli kangekaelne rahvas. Iisraeli lapsed pöörasid Jumalale selja ning jätsid Jumala maha. Seepärast jättis nad maha ka Jumal.

Juudid kaotasid oma iseseisvuse ja langesid järgemööda mitme võõrrahva võimù alla. Viimaks sattusid juudid uue maailmariigi loojate ja valitsejate, roomlaste, alla. Roomlased seadsid Juudamaale kuningaks Heroodese, kelle valitsuse ajal sündis meie Önnistegija Issand Jeesus Kristus.

Viisil: Jeesus, tule minule. P. 59.

Vana aja ihaldus,
paradiisi töötus
on nüüd täiest' täidetud ;
rahva mure lõpet'ud.

B.

Uue Testamendi lood.

I. Jeesuse lapsepõlv.

1. Johannese sünni ennustus.

Kuningas Heroodese ajal elas Juudamaal preester Sakarias ühes oma naise Eliisabetiga. Nad olid vagad inimesed, täitsid Jumala käsku ja kuulasid Jumala sõna.

Nad olid elatanud ja neil polnud last. See kurvastas neid. Sageli olid nad palunud Jumalalt endale järglast, kuid seni oli palve jäänud täitmata.

Kord oli Sakarias Jeruusalemas ja täitis templis oma ametikohuseid. Oli ohverdamise tund. Rahvahulk palvetas templiõues, kuna preester toimis altari juures. Korraga nägi Sakarias ingli ilmutust. Ta ehmus. „Ära karda, Sakarias!“ ütles ingel. „Sinu palvet on kuulnud: su naine Eliisabet kingib sulle poja ja sa pead talle panema nimeks Johannes¹. Palju rõõmu saad sa temast, ja rahvahulgad tunnevad headmeelt ta sünnist. Issanda ees peab ta suur olema. Viina ja vägijooke ei

¹ Johannes täh. „Jumal on armuline“.

tohi ta tarvitada. Püha Vaim täidab teda. Palju iisraeli lapsi peab ta pöörama Issanda, oma Jumala poole!"

Vana preester kahtles seda kuuldes. „Kuidas pean ma seda uskuma? Oleme ju mõlemad vanad ja elatanud.“ Ingel aga vastas: „Mina olen ingel Kaabriel. Jumal on mu läkitanud sulle kuulutama häid sõnumeid. Et sa aga minu sõnu ei ole uskunud, jääd sa keeletuks selle päevani, kuni tõotus on täide läinud.“

Rahvas, kes viibis templiõues, imestus, et Sakarias jäi nii kauaks templisse. Kui ta viimaks rahva juurde tuli, ei saanud ta rääkida, vaid näitas rahvale käega, et see koju läheks. Rahvas mõistis, et preester oli kaotanud kõnelemisvõime. Kui Sakaria teenistuspäevad Jeruusalemas möödusid, läks ta koju.

Room. 12, 12. Olge rõõmsad lootuses.

Omal viisil P. 249.

Mis Jumal teeb, on ikka hea,
ta tahtmine jääb õigeks.

Ma jään nüüd üsna rahule.

Kõik jätan tema hooleks.

Mu Jumal ta,

kes väga

meid hädas hoida mõistab,

ta tehku, mis ta tahab.

(L. 507, 1)

2. Jeesuse sünni ennustus.

Kuus kuud pärast seda läkitas Jumal ingel Kaabrieli Naasaretti neitsi Maria juurde, kes oli kihlatud puusepp Joosepiga.

„Ole tervitatud, Maria!“ ütles ingel. „Issand olgu sinuga,

sa õnnistatu naiste hulgas!" Maria ehmus inglit nähes ja mõtles, mis selline tervitus pidi tähendama. Ingel aga ütles: „Ära karda, Maria! Sa oled leidnud armu Jumala ees. Sulle kingitakse poeg, kellele sa pead panema nimeks Jeesus¹. Ta saab suureks ja teda hüütakse Kõigekõrgema pojaks. Jumal tahab talle anda Taaveti aujärje ja tema valitsusel ei pea lõppu olema!"

Maria küsis: „Kuidas võib see sündida?" — Ingel kostis: „Püha Vaim tuleb su peale ja Kõigekõrgema vägi varjab sind. Sinust sündinu on püha ja teda kutsutakse Jumala pojaks. Vaata, su sugulane Eliisabet, kes elatanud, saab ka emaks. Jumala juures ei ole ükski asi võimatu!" Maria vastas „Olen Issanda ümmardaja. Sündigu mulle su sõna järgi!" Ingel lahkus.

Varsti pärast seda asus Maria teele. Ta tuli Juuda mägi-sele maale, et külastada Eliisabetti, oma sugulast. Tulnud Sakaria kotta, tervitas ta. Kuuldes Maria tervitusi sai Eliisabet rõõmsaks ja hüüdis: „Õnnistatud oled sa, Maria! Õnnis oled, et usud, mis Issand sulle on rääkinud. Kuidas sünnib see mulle, et mu Issanda ema tuleb minu juurde?"

Maria ütles: „Minu hing austab väga Issandat ja minu vaim on väga rõõmus Õnnistegija pärast. Issand on vaadanud oma ümmardaja alandusele. Sest ajast kiidavad mind kõik rahvad. Jah, mulle on suuri asju teinud Vägev, kelle nimi on püha. Ja tema halastus kestab põlvest põlveni." Maria jäi Eliisabeti juurde ligi kolm kuud, siis läks ta tagasi Naatsaretti.

Joh. 20, 29. **Õndsad on need, kes ei näe, ja siiski usuvad.**

¹ Jeesus tähendab „Jumala abi“.

3. Johannese sünd.

Eliisabetile sündis poeg. Kui ta sugulased ja naabrid seda kuulsid, olid nad temaga rõõmsad. Kaheksandal päeval tulid nad lapsele nime panema ja tahtsid teda isa järele nimetada Sakariaks. Ema aga vastas ja ütles: „Ei mitte! Johannes olgu ta nimi!“ Siis ütlesid teised: „Suguvõsas ei ole kedagi, kellel on niisugune nimi.“ Nad näitasid käega isale, et teada saada, millist nime ta soovib. Isa küsis lauakese ja kirjutas sellele: „Johannes on ta nimi!“ Kõik imestusid.

Nüüd pääsis isa keel lahti, ta rääkis ja kiitis Jumalat: „Kiidetud olgu Issand, Iisraeli Jumal, et ta on tulnud vaatama oma rahvast ja saatnud temale lunastuse. Sind, lapsuke, peab hüütama Kõigevägevama prohvetiks, sest sa pead käima Issanda eel ja talle teed valmistama!“

Kõik, kes seda kuulsid, võtsid seda südamesse ja ütlesid: „Mis saab küll sellest lapsest?“ Nad rääkisid sellest kõikjal. Laps aga kasvas ja sai kangeks vaimus.

Psalm 103, 2. **Kiida, mu hing, Jehoovat ja ära unusta tema heategemisi.**

4. Jeesuse sünd.

Rooma keiser Augustus andis käsu, et kõik maailm pidi üles kirjutatama. Ja kõik läksid end laskma üles kirjutada, igäüks oma linna. Siis läks ka Joosep Kalileamaalt Naatsareti linnast Juudamaale Taavetilinna, mida hüütakse Petlemaks, sest ta oli Taaveti soost, et ennast lasta üles kirjutada Maria, oma kihlatud naisega. Kui nad seal olid, tõi Maria ilmale oma esimese poja. Ta mähkis teda ja pani sõime, sest neil polnud muud aset majas.

Sealsamas lähedal olid karjased väljal õitsis ja hoidsid öösel oma karja. Ja vaata, Issanda ingel seisis nende juures, Issanda au paistis nende ümber ja nad kartsid üliväga. — Ingel ütles neile: „Ärge kartke! Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis kõigele rahvale peab saama: teile on täna Taavetilinnas Önnistegija sündinud, kes on Issand Kristus. Ja see olgu teile täheks: te leiate lapse mähitud ja sõimes magamas.“ Äkitselt oli inglisa taevavägede hulk. See kiitis Jumalat ja ütles: „Au olgu Jumalale kõrges, maa peal rahu ja inimestest hea meel!“

Kui inglid nende juurest olid läinud taevasse, ütlesid karjased: „Lähme nüüd Petlemma ja vaadake, mis on sündinud, millest Issand meile teatanud!“ Nad tulid rutusti ja leidsid Maria ja Joosepi, ja lapsukese sõimes magamas. Kui nad teda olid näinud, levitasid nad, mis neile oli räägitud lapsukesest. Kõik, kes seda kuulsid, imestusid. Maria aga pidas kõik need sõnad meeles ja mõtles neile oma südames.

Karjased aga läksid tagasi, austasid ja kiitsid Jumalat kõige eest, mis nad olid kuulnud ja näinud.

Joh. 3, 16. Nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusündinud Poja on andnud, et keegi, kes temasse usub, ei saaks hukka, vaid et tal oleks igavene elu.

5. Jeesuse templisse viimine.

Kaheksa päeva pärast pandi lapsele nimi Jeesus, nagu ingel oli käskinud. Kui laps sai kuuenädalaseks, viisid vanemad ta Jeruusalemma templisse, et teda seada Jumala ette. Ühtlasi töid nad ka seaduses ettenähtud ohvri: kaks noort tuvi.

Jeruusalemas oli vana mees, Siimeon nimi. Ta oli vaga ja õige inimene ja oli saanud töotuse, et ta enne ei sure, kui on

näinud Issandat Kristust. — Nüüd kutsus Vaim ta templisse Kui vanemad töid lapsukese Jeesuse sinna, võttis Siimeon ta sülle ja ütles: „Issand, nüüd lased sa oma sulase rahu minna, sest mu silmad on näinud su õnnistust, mis sa oled valmistanud kõigele rahvale, valguseks paganaile ja auks oma iisraeli rahvale.“

Joosep ja Maria panid seda imeks. Siimeon aga õnnistas neid. Seal oli ka naisprohvet Hanna, vana, 84-aastane lesk. Ta ei lahkunud iialgi pühast kojast ja teenis Jumalat paastumise ja palvetamisega ööd ja päevad. Ka tema tuli sinna samal tunnil, kiitis Issandat ja rääkis Jeesusest kõikidele, kes ootasid Jeruusalemas lunastamist.

Jes. 9, 1. Rahvas, kes käis pimeduses, on näinud suurt valgust; nende üle, kes elasid surmavarju maal, on valgus paistnud.

Viisil: Armas Jeesus, avita. P. 169.

Keda vanad usklikud
lootes ammu igatsenud ;
keda nemad oodanud,
on nüüd meile rõõmuks tulnud.
Kõik maailm nüüd teda kiitku,
hosianna rõõmsast hüüdku!

(L. 110, 2)

6. Targad hommikumaalt.

Kui Jeesus oli sündinud Petlemas Juudamaal kuningas Heroodese ajal, tulid targad hommiku poolt Jeruusalemma ja ütlesid: „Kus on vastsündinud juuda rahva kuningas? Oleme näinud ta tähte hommikumaal ja tulnud teda kummardama.“

Kui kuningas Herodes seda kuulis, ehmus ta ja temaga kõik Jeruusalem. Ta kutsus kokku ülempreestrid ja kirjatundjad ja küsis neilt, kus Kristus pidi sündima. Need ütle-

sid temale: „Petlemas, sest nõnda on prohveti läbi kirjutatud: Ja sina, Petlem Juudamaal, sa ei ole milgi kombel vähem Juuda vürstide seas, sest sinust tuleb valitseja, kes iisraeli rahvast hoiab kui karjane.“

Nüüd kutsus Heroodes targad ja kuulas neilt aega, mil täht oli paistnud. Siis läkitas ta nad Petlemma ja ütles: „Minge ja kuulake hästi lapsukese järele! Kui te ta leiate, siis teatage mulle, et ka mina läheksin teda kummardama.“

Targad kuulsid kuninga sõna ja läksid. Ja vaata, täht, mida nad olid näinud hommikumaaal, käis nende eel, kuni jäi seisma kohal, kus oli laps. Kui nad tähte nägid, rõõmutsesid nad üliväga. Nad läksid kotta ja leidsid lapsukese ema Mariaga. Siis heitsid nad maha ja kummardasid teda. Nüüd avasid nad oma varandused ja tõid talle ande: kulda, viirukit ja mirri.

Jumal ilmus tarkadele unes ja käskis, et nad ei läheks Heroodese juurde. Nii pöördusid nad koju tagasi teist teed.

7. Kaheteistkümne-aastane Jeesus templis.

Jeesuse vanemad käisid igal aastal paasapühiks Jeruusalemas. Kui Jeesus sai 12-aastaseks, võtsid vanemad ka tema kaasa. Pühade möödumisel pöördusid vanemad koduteele, kuid väike Jeesus jäi Jeruusalemma. Isa ja ema ei teadnud seda, vaid arvasid ta olevat oma teeseltsiliste seas. Nad käisid ühe päeva tee ja otsisid teda oma sugulaste ja tuttavate juurest. Mitte leidnud last, läksid nad tagasi Jeruusalemma ja otsisid teda sealt.

Kolme päeva pärast leidsid nad ta templis istumas õpetajate seas, neid kuulamas ja neilt küsimas. Ja kõik, kes teda kuulasid, panid ta tarkust imeks.

Kui vanemad teda nägid, kokkusid nad. Ema ütles: „Poeg,

Kaheteistkümne-aastane Jeesus templis.

miks sa meie nõnda oled teinud? Vaata, su isa ja mina oleme sind õieti vaevaga otsinud." Jeesus kostis: „Mis see on, et teie mind olete otsinud? Eks teie teadnud, et ma ses pean olema, mis mu Isa päralt on!" Nad ei mõistnud aga tema sõnu. Siis läks Jeesus tagasi Naatsaretti ja kuulis vanemate sõna. Ta kasvas tarkuses, pikkuses ja armus Jumala ja inimeste juures.

II. Jeesuse avalik tegevus.

JEEBUS KUTSUMINE.

8. Ristija Johannes.

Isa surma järel oleks võinud Sakaria poeg Johannes saada preestriks. Ta läks aga kõrbe ja elas seal üksinduses, paastudes ja Jumalat paludes. Kui ta oli saanud kolmekümneaastaseks, kutsus teda Jumal ja käskis rahvast õpetada.

Johannes tuli Jordani äärde, manitses rahvast ja ütles: „Parandage meelt, sest taevariik on ligi tulnud. Valmistage Issandale teed, tehke ta teerajad tasaseks!“ — Johannes kandis kaamelikarvust kuube ja nahkvööd; ta roog oli rohutiirtud ja metsmesi. Palju rahvast Jeruusalemast, Juudamaalt ja Jordani ümbrusest tuli tema juurde. Kes oma patud tunnistasid, neid ristis ta Jordanis. Johannese juurde tuli ka palju varisere¹ ja sadusere². Neid nähes ütles ta: „Teie, vihasemate madude sugu! Kes on teid õpetanud põgenema tulevase viha eest? Kandke õiget meelearandamise vilja ja ärge mõtelge: Meil on Aabram isaks! — Mina ütlen teile: Jumal võib Aabramile äratada kivist lapsi. Kirves on pandud puu juure külge. Iga puu, mis ei kanna head vilja, raiutakse maha ja visatakse tulle.“

Siis küsis temalt rahvas: „Mis peame me tegema?“ Johannes vastas: „Kellel kaks kuube, andku teine sellele, kellel pole ühtki, ja kellel rooga, see jagagu näljasega.“

Ka tõlnerid³ tulid ristimisele ja küsisid: „Õpetaja, mis peame meie tegema?“ — Ta ütles neile: „Ärge võtke rohkem kui teile on seatud!“

Siis tulid sõdurid ja küsisid: „Ja meie, mis peame meie tegema?“ Johannes vastas: „Ärge tehke liiga ega ülekohtu! Olge rahul oma palgaga!“

Kui rahvas hakkas Johannest Kristuseks pidama, ütles ta: „Mina ristin teid veega. Pärast mind tuleb aga see, kes on vägevam minust. Ma ei ole väärt päästma tema kinga paelagi lahti. Tema ristib teid Püha Vaimu ja tulega. Visklabidas

¹ Variserid — eraldatud — jumalasõnas haritud ja õpetatud mehed, kes püüdsid väliselt täpselt täita Jumala käsku.

² Saduserid — preestrite seisis.

³ Tõlner — maksunõudja, kes seisis Rooma valitsuse teenistuses. Rahvas vihkas neid, sest et nad sageli võtsid maksu ülekohtuselt.

on ta käes ja ta puhastab oma reheelust. Nisud paneb ta aita, aganad aga põletab ta kustumatu tulega.“

Matt. 3, 3. Hüüdja hääl on kõrves: Valmistage Issanda teed! Tehke tema teerajad tasaseks.

Viisil: Kes Jumalat nii laseb teha. P. 143.

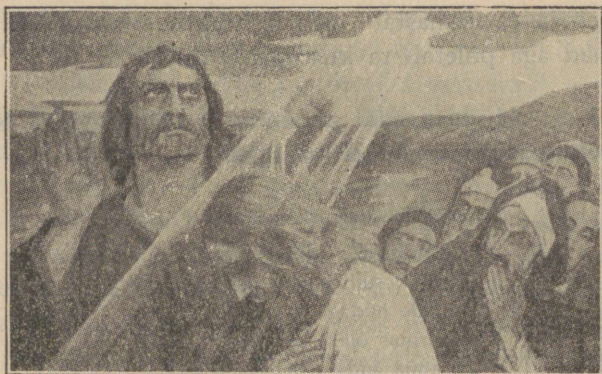
Mu hing, mis annad Jumalale,
kes kõik sull' annab iga päev!
Eks tule midagi su meelde,
mis armas oleks temale?
Oh anna süda temale,
see on ta meele järele.

(L. 457, 1)

9. Jeesuse ristimine.

Kuni kolmekümnenda aastani elas Jeesus Naatsaretis. Ta oli õppinud puusepaks ja töötas isa töökojas. Maine isa oli tal vist varakult surnud, nii et Jeesusel tuli hoolitseda oma ema ja väiksemate vendade-õdede eest. Vaga ja Jumala meelepärane oli elu Joosepi majas. Igal pühapäeval käidi palvemajas, suurteks pühadeks rännati Jeruusalemma, et templis kiita ja paluda Jumalat. Juudid olid tol ajal roomlaste võimu all. Nad ei armastanud aga võõrast valitsust ja ootasid kannatamatusega, millal Jumal lõpetab võõra valitsuse ja vabastab rahva. Oli ju Jumal tõotanud saata Messia¹, ja selle tulemist loodeti pea. Ka Jeesus tundis oma kaasaeglaste igatsusi. Kui rahvahulgad kuulasid Johannese jutlust, eriti ta ennustust ligiolevast taevariigist, läks Messia-ootus uuesti põletavaks.

¹ Heebrea k. sõna Messias, Kristus kreeka k., tähendab võitnud isikut. Vanal ajal võiti kuningaid. Messias pidi olema vaimuga võitnud isik. Ta pidi vabastama rahva kui kuningas.

Jeesuse ristimine.

Isegi kaugemalt põhja poolt tuli palverändajaid Jordani äärde, et näha ja kuulata Johannest.

Ka Jeesus tuli Naatsaretist Jordani jõeale, et Johannes teda ristiks. Nähes Jeesust tundis Johannes, et tema ees seisab see, kelle tulemist ta oli ennustanud. Seepärast keeldus ta esialgu ja ütles: „Mulle on tarvis, et sina ristiksid mind, ja sina tuled minu juurde.“ — Jeesus aga vastas: „Olgu nüüd nõnda, sest meie kohus on täita kõik, mis õigus.“ Siis ristis Johannes Jeesuse. Kui Jeesus oli ristitud ja veest välja tuli, avanes taevast ja Vaim tuli tuvikese kujul Jeesusele. Hääl taevast kostis: „**Seesinane on mu armas Poeg, kellest mul hea meel on!**“

Viisil: Oh anna tuhat keelt. P. 141.

Ma olen ristitud, nüüd abiks
saab Püha Vaim mull' ülevalt.
See on mull' Isa armu pandiks,
see pühitseb mu südant, meelt.
See ehe kallilt ehitab,
sest meile taeva õigus saab.

(L. 318, 3)

10. Jeesuse kiusamine.

Pärast ristimist läks Jeesus kõrbe ja oli seal 40 päeva ja ööd palves ja paastumises. Selle aja möödumisel tundis ta nälga. Ta juurde tuli kiusaja ja ütles: „Kui sa oled Jumala Poeg, siis ütle, et need kivid saaksid leivaks!“ Jeesus vastas: „Kirjutatud on: Inimene ei ela ükspäinis leivast, vaid igast sõnast, mis Jumala suust välja läheb.“ Siis võttis kiusaja ta endaga pühasse linna, asetas ta templi harjale ja ütles: „Kui oled Jumala Poeg, siis kukuta end alla, sest kirjutatud on: Tema tahab oma inglid sinu pärast käskida, ja nemad peavad sind kätel kandma, et sa ei tõukaks oma jalga vastu kivi.“ Jeesus ütles temale: „Jälle on kirjutatud: Ära kiusa Issandat, oma Jumalat!“

Taas võttis kiusaja ta endaga kõrgele mäele, näitas talle kõiki maailma riike, nende au ja ütles: „Kõik selle annan sulle, kui heidad maha ja kummardad mind!“ Nüüd vastas Jeesus: „Tagane minust, saadan! Sest kirjutatud on: Kummarda Issandat, oma Jumalat, ja teeni ükspäinis teda!“ Siis jättis kiusaja Jeesuse. Ta juurde tulid inglid ja teenisid teda.

11. Jeesuse avaliku tegevuse algus.

Suurte rahvahulkade keskel jutlustas Johannes Jordani ääres. Ta noomis inimesi nende eksimuste pärast ja kutsus neid meeleparandamisele. Kartmata ütles ta igäuhele tõtt, näitas igäuhele ta vigu. Ka maavalitsejat Heroodest noomis Johannes ta kõlvatu eluviisi pärast. Vürstile ei meeldinud Johannese etteheited. Ta laskis vangistada julge prohveti ja viia ta üksikusse kindlusse.

Kui Jeesus kuulis Johannese vangistamisest, teadis ta, et tema tund on tulnud. Rahvahulgad, kes enne olid kuulnud

Johannest, jäid ilma juhita. Jeesus lahkus Naatsaretist ja hakkas paigast paika rännates rahvast õpetama.

Ka tema kuulutas: „**Jumala riik on ligi tulnud! Parandage meelt ja uskuge evangeeliumi!**”¹

Jeesusel oli palju kuulajaid. Kõikjal järgnesid nad talle ja panid tähele ta vägevast kõnet. Ja Jeesus ei väsinud rääkimast. Ikka jälle kuulutas ta rahvale taevasest Isast, kes armastab oma lapsi. Sel Isal ei ole headmeelt inimese hukkumisest. See Isa rõõmutseb, kui inimesed loobuvad kurjast ja elavad jumalalastena.

Luuk. 19, 10. Inimese Poeg on tulnud otsima ja õndsaks tegema, mis ära kadunud on.

Omal viisil. P. lisa 90.

Su töö on see, oh Jeesus Krist,

see töö, mis meie käes,

ja et see sinu töö on tõest',

siis nurja ta ei lä'e.

Kuid enne nisuivake,

kui tõuseb viljaks ülesse,

peab mullapõues surema

ja iseennast ohvrima,

peab surema,

peab ennast ohvrima.

12. Jüngrite kutsumine.

Iga päevaga laienes Jeesuse tööpõld. Kuhu ta iial läks, tulid inimesed teda kuulama. Tema juurde toodi palju haigeid ja tõbiseid, et ta neid aitaks. Kõikjale ei suuda Jeesus

¹ Evangeelium — kreeka keeles tähendab rõõmusõnum, rõõmukuulutus.

ometi minna. Kas nendes kohtades ei saadagi kuulda evangeeliumi taevasest Isast? Ei, — Jeesus oskas korraldada asja nii, et rõõmusõnum taevariigist kostaks ka kaugemais kohtades. Selleks valis ta endale mehi, keda ta õpetas ja läkitas pärast rahvast õpetama. Neid õpilasi kutsuti jüngreiks¹ ehk apostleiks².

Kord oli Jeesus Kenetsareti järve ääres. Rahvahulk tungis ta juurde, et kuulata tema sõna. Jeesus nägi järve ääres kaht laeva. Kalurid olid neist väljunud ja loputasid noota. Jeesus läks laeva, mis oli Siimona päralt, ja palus teda, et ta sõuaks kaldast veidi eemale. Siis istus ta ja õpetas rahvast.

Kõne lõpetanud, ütles ta Siimonale: „Sõua sinna sügavasse kohta ja lase noodad looma katseks!“ Siimon vastas: „Õpetaja, me oleme töötanud kogu öö, ei ole aga saanud midagi: sinu sõna peale lasen ma noodad sisse.“ Kui nad seda tegid, said nad nii suure hulga kalu, et noot kärises. Nad näitasid käega seltsimeestele, kes olid teises paadis, ja kutsusid neid appi. Need tulid ja täitsid mõlemad laevad kaladega, nii et nad hakkasid vajuma.

Kui Siimon seda nägi, langes ta põlvili Jeesuse ette ja ütles: „Issand, mine ära minu juurest, olen patune inimene.“ Kõik kalurid olid ehmunud selle imeteo pärast. Siimonale aga ütles Jeesus: „Ära karda, sellest ajast pead sa inimesi püüdma. Käi minu järel!“

Kalurid ajasid laevad mäele, jätsid kõik maha ja käisid tema järel.

Kapernauma lähedal oli tollihoone. Seal oli tõlneriks Leevi. Kui kord Jeesus sealt möödus ja nägi Leevit istuvat tollihoone ees, ütles ta temale: „Käi minu järel!“ Sedamaid tõusis Leevi ja käis temaga. Leevi korraldas võõruspidu ja kut-

¹ Jünger — saksa k. täh. noorem — õpilane.

² Apostel — kreeka k. täh. saadik.

sus sinna Jeesuse ja teised jüngrid. Jeesusega istus lauas palju tõlnereid ja patuseid, kes käisid Jeesuse järel. Kui variserid ja kirjatundjad nägid, et Jeesus sõi tõlnerite ja patustega, ütlesid nad jüngritele: „Mis see tähendab, et ta sööb ja joob tõlnerite ja patustega?“ Kui Jeesus seda kuulis, ütles ta: „Terveile ei ole arsti tarvis, vaid haigeile. Ma ei ole tulnud õigeid, vaid patuseid meeleparandusele kutsuma!“

Jeesus andis Leevile uue nime — Matteus. Matteus pani kirja kõik Jeesuse kõned ja teod. Sellest tekkiski esimene raamat Uues Testamendis — Matteuse evangeelium.

Oma järelkäijate hulgast valis Jeesus endale 12 jüngrit, keda ta pärast läkitas kuulutama evangeeliumi. Nende kaheistkümneme nimed olid: Siimon, keda Issand nimetas Peetruseks, ja tema vend Andreas; Jaakobus ja Johannes — Sebedeuse pojad; Vilippus ja Partolomeus, Matteus ja Toomas; Jaakobus Alveuse poeg ja Juudas Tadeus; Siimon Kaana linnast ja Juudas Iskariot, kes ta pärast ära andis.

Joh. 6, 68. Issand, kelle juurde peame meie minema? Sul on igavese elu sõnad.

JEEBUS — RAHVA ÕPETAJA.

13. Tähendamissõnad taevariigist.

Jeesus läks Kenetsareti järve äärde. Palju rahvast kogunes ta juurde. Ta astus laevale, laskis selle sõuda eemale ja hakkas õpetama kaldal seisvat rahvast. Ta rääkis nendele tähendamissõnadega.

1. Tähendamissõna külvajast.

Jeesus jutustas: „Külvaja läks välja külvama. Ja kui ta külvas, kukkus muist tee äärde. Linnud taeva alt tulid ja sõid selle. Muist kukkus kaljusele maale, kus ei olnud palju mulda. See idanes ja tärkas kohe. Kui aga päike tõusis, kõrbes see ja kuivas, sest tal ei olnud juurt. Muist kukkus ohakate sekka. Ohakad kasvasid suureks, lämmatasid selle ja ta ei kandnud vilja. Muist kukkus heale maale. See tõusis, kasvas ja kandis vilja — mõni kolmekümne võrra, mõni kuuekümne võrra ja mõni saja võrra.“

Kui ta oli ükski, tulid jüngrid ja küsisid selle tähendamissõna seletust. „Külvaja külvab sõna,“ seletas Jeesus. „Ühed on nagu teeäär, kuhu külvatakse. Kui nad on kuulnud sõna, tuleb saadan ja võtab neilt selle, mis oli külvatud nende südameisse. Sama lugu on sellega, mis külvati kaljusele maale. Seal kuulatakse sõna ja võetakse see rõõmuga vastu. Puudub aga sügav juur. Kui tuleb viletsus ja kiusamine, siis ununeb kõik. Ohakane maa tähendab neid, kes kuulevad sõna. Nende südamesse lähevad aga selle maailma mured, rikkus, pettus ja himud, mis lämmatavad sõna ja see jääb viljata. Mis külvati heale maale, tähendab neid, kes võtavad sõna vastu ja kannavad vilja kolmekümne, kuuekümne ja saja võrra.“

Luuk. 11, 28. **Õndsad on need, kes Jumala sõna kuulevad ja seda tallele panevad.**

2. Tähendamissõna umbrohuist nisus.

Teise tähendamissõna jutustas Jeesus:

„Taevariik on inimese sarnane, kes [külvab head seemet oma põllule. Kui sulased magasid, tuli vaenlane, külvas umbrohtu nisu sekka ja lahkus. Kui oras kasvas ja hakkas looma, tuli nähtavale ka umbrohi. Nüüd tulid sulased ja ütlesid isandale: „Sa oled külvanud põllule head seemet, kust tuleb nüüd

umbrohi?" Ta vastas neile: „Seda on teinud vaenlane.“ Sulased küsisid: „Kas sa tahad, et me läheme ja kitkume umbrohu?“ — „Ei mitte,“ vastas peremees, „et te umbrohtu kitkudes ühtlasi ei kisuks üles ka nisu. Laske kasvada mõlemad üheskoos lõikuseni. Lõikuse ajal ütlen ma lõikajaile: koguge enne umbrohi ja siduge vihku, et põletada see, nisud aga pange mu aita!“

Õp. sõn. 1, 10. Mu poeg! Kui patused sind ahvatlevad, siis ära võta mitte nende nõu.

3. Taevariigi levimine.

Edasi rääkis Jeesus: „Taevariik on sinepiivakese sarnane, mille võttis inimene ja külvas oma põllule. Ta on väikseim kõigist seemneist. Aga kui ta kasvab, siis on ta suurim aedviljadest. Ta saab puuks, nõnda et linnud taeva alt tulevad ja pesitsevad ta okstes.“

4. Taevariigi seesmine jõud.

„Taevariik on haputaigna sarnane, mille võttis naine, segas kolme vaka jahu sisse, kuni kõik läks hapnema.“

5. Taevariigi suur väärtus.

„Taevariik on varanduse sarnane, mis on maetud põllusse. Keegi leidis selle, kattis kinni ja läks sealt ära, rõõmus oma leiust. Ta müüs kõik, mis tal oli, ja ostis selle põllu.“

„Taevariik on kaupmehe sarnane, kes otsis häid pärle. Kui ta leidis kalli pärli, läks ta ja müüs kõik, mis tal oli, ja ostis selle.“

6. Kes pääseb taevariiki?

„Taevariik on nooda sarnane, mis visatakse merre ja veab kokku kõiksugu kalu. Kui ta täis on, veavad kalurid ta

maale, istuvad maha, koguvad head astjasse, kõlbmatud aga viskavad ära."

Jak. 1, 22. Olge sõna tegijad, ja ei mitte üksipäinis kuuljad, et teie valemõtlemise läbi endid ei peta.

14. Tähendamissõnad kadunud lambast ja drahmirahast.

Tölnerid ja patused käisid alati Jeesust kuulamas. See pärast nurisesid variserid ja kirjatundjad ning ütlesid: „Seesinane võtab vastu patuseid ja sööb nendega!“ Siis rääkis Jeesus tähendamissõna ja ütles: „Milline inimene on teist, kel on sada lammast. Kui ta ühe neist kaotab, eks ta jäta üheksakümmend üheksa kõrbe ja lähe selle järele, kes on kadunud, ja otsib, kuni ta leiab? On ta leidnud, paneb ta lamba rõõmuga oma õlgadele ja kui saabub koju, kutsub ta kokku sõbrad ja naabrid ja ütleb neile: „Olge minuga rõõmsad, sest ma olen leidnud oma kadunud lamba.“ Mina ütlen teile, et nõnda on taevas rõõm ühe patuse pärast, kes meelt parandab, enam kui üheksakümne peale üheksa õige pärast, kellele meelega parandamist ei ole tarvis.“

Hea karjane.

Edasi rääkis Jeesus: „Missugusel naisel teist on 10 drahmira¹? Kui ta ühe drahmi kaotab, eks ta süüta küünla, pühi hoolega tuba ja otsi, kuni ta raha leiab. Kui ta selle on leidnud, kutsub ta kokku sõbrad ja naabrid ja ütleb: „Olge minuga rõõmsad, sest ma olen leidnud drahmi, mille olin kaotanud.“ Nõnda, ütlen mina teile, on rõõm Jumala inglite ees ühe patuse pärast, kes meelt parandab.”

Viisil: Jeesus, Önnistegija. P. 161.

Kadund lammast karjane
otsib väga hoolsalt taga:
enam püüab Jeesuke,
mis on eksind, kätte saada.
Oh, et kõik ka tuleksid!
Jeesus kutsub patuseid.

(L. 381, 3)

15. Tähendamissõna kadunud pojast.

Jeesus jutustas: „Ühel inimesel oli kaks poega. Noorem neist ütles isale: „Isa, anna mulle kätte see osa varandusest, mis tuleb minu jaoks!“ Isa jagas varanduse poegade vahel. Üsna varsti pärast seda kogus noorem poeg kokku oma osa ja läks kaugele maale. Seal elas ta kõlvatut elu ja pillas kogu oma varanduse.

Kui ta kõik oli raisanud, tuli sinna maale kange nälg. Ka nooremale pojale tuli häda kätte. Ta läks ja jäi kellegi kodaniku juurde. See saatis ta väljale sigu hoidma. Seal püüdis ta kõhtu täita nende lestadega, mida sead sõid, ja ükski ei andnud temale midagi.

¹ Drahm — umbes 75 penni.

Siis sai ta paremad mõtted ja ütles: „Kui palju palgalisi on minu isal ja neil on leiba küll. Mina aga lähen nälja pärast hukka! Ma tahan minna oma isa juurde ja ütelda: „Isa, ma olen patustanud taeva vastu ja sinu ees! Ma ei ole enam väärt, et mind su pojaks hüütakse; pea mind kui üht oma palgalist.““

Ta läks oma isa juurde. Aga kui ta oli alles kaugel, nägi teda isa ja ta meel sai haledaks. Ta jooksis pojale vastu, hakkas ta kaela ümbert kinni ja andis talle suud. Aga poeg ütles: „Isa, ma olen patustanud taeva vastu ja sinu ees. Ma ei ole enam väärt, et mind su pojaks hüütakse!“ Isa aga ütles oma sulaseile: „Tooge kõige kallim kuub ja pange talle selga, andke talle sõrmus sõrme ja kingad jalga! Tooge ja tapke nuumvasikas! Söögem, joogem ja olgem rõõmsad, sest see mu poeg oli surnud ja on jälle elavaks saanud, oli kadunud ja on leitud!“ Ja nemad hakkasid pidutsema.

Vanem vend oli väljal tööl. Kui ta koju tuli, kuulis ta laulmist ja tantsimist. Ta kutsus ühe sulase ja küsis, mis see on. See aga ütles: „Sinu vend on tulnud ja su isa on tapnud nuumvasika, et ta oma poja tervelt on saanud.“ Siis sai vanem vend vihaseks ega tahtnud sisse minna. Isa tuli välja ja palus teda. Aga ta vastas ja ütles isale: „Vaata, nii mitu aastat teenin ma sind ega ole iialgi astunud üle su sõna. Sa ei ole mulle andnud üht sikkugi, et ma oleksin võinud rõõmus olla oma sõpradega. Aga kui see sinu poeg on tulnud, kes on raisanud oma vara võõrsil, oled sa tema pärast tapnud nuumvasika.“

Isa aga ütles: „Poeg, sa oled ikka minu juures. Ja kõik, mis minu oma, on sinu päralt! Nüüd aga peaks sinugi meel rõõmus olema: sest su vend oli surnud ja on jälle elavaks saanud, ta oli kadunud ja on leitud.““

Psalm 103, 8. Halastaja ja armuline on Jehoova, pika meelega ja rikas heldusest.

Mu Isa, juba kaugelt nägid
sa poega koju tulevat
ja talle armus lahti tegid
sa kadund kodu väravad.
Su kaela ümbert kinni hakkan,
su rinna na'al end terveks nutan.

(A. Kallas.)

16. Tähendamissõna tigidast sulasest.

Kord küsis Peetrus Jeesuselt: „Issand, mitu korda pean ma andeks andma oma vennale, kui ta eksib mu vastu. Ons küllalt seitsmest korrast?“ Jeesus vastas: „Mina ei ütle sulle mitte seitse korda, vaid seitsekümmend korda seitse korda.“

Ja ta jutustas: „Taevariik on kuninga sarnane, kes pidas aru oma sulastega. Kui ta hakkas arvama, toodi üks tema ette, kes oli temale võlgu 10 000 talenti¹. Aga kui temal ei olnud maksta, käskis isand tema, ta naise ja lapsed, ja kõik, mis tal oli, müüa, et tasuda võlg. Siis heitis sulane maha, kummardas teda ja ütles: „Isand, kannata minuga, ja ma tahan sulle kõik maksta!“ Isandal oli hale meel oma sulasest. Ta laskis ta lahti ja kinkis talle võla.

Aga seesama sulane läks välja ja leidis oma kaassulase. See oli temale võlgu 100 teenarit². Selle võttis ta kinni, kägistas ja ütles: „Maksa mulle, mis sul võlgu!“ Siis heitis kaassulane maha ta jalge ette, palus ja ütles: „Kannata minuga, ja ma tahan sulle kõik maksta!“ Aga ta ei tahtnud kannatada. Ta läks ja heitis võlgniku vanglasse, kuni see maksis oma võla.

¹ Talent — umbes 4000 marka.

² 1 teenar — umbes 70 penni.

Kui kaassulased nägid, mis sündis, said nad väga kurvaks, tulid ja kaebasid oma isandale kõik. Siis kutsus kuningas sulase enese ette ja ütles: „Sina tige sulane! Kõik su võlad olen ma sulle kinkinud, sest et sa mind palusid. Eks siis ka sina pidanud armu heitma oma kaassulasele.“ Isand sai vihaseks ja andis ta vaevajate kätte, kuni ta kõik maksab, mis tal võlgu on. Nõnda teeb taevane Isa ka teile, kui teie oma vennale tema eksimusi südamest andeks ei anna.“

Matt. 6, 14. Kui teie inimestele nende eksimused andeks annate, siis annab ka teie taevane Isa teie eksimused teile andeks.

Katekismus: Viies palve.

Omal viisil. P. 128.

Meil' anna andeks meie süüd,
et nad ei vaevaks enam meid,
siis oma vihameestele
healmeelil andeks anname.
Meid täida armastusega
ja kõiki rahus ühenda.

(L. 23, 6)

17. Tähendamissõna viinamäe töölistest.

„Taevariik on majaisanda sarnane, kes läks varahommikul välja oma viinamäele töölisi palkama. Kui ta töölistega oli leppinud kokku ühele teenarile päevas, läkitas ta nad oma viinamäele. Ta läks välja veel kolmandal¹ tunnil, nägi turul tööta töölisi ja ütles neile: „Minge ka teie viinamäele, ja mis õige, tahan teile anda!“ Need läksid tööle. Uuesti läks isand välja kuuendal ja üheksandal tunnil ja tegi nõndasamuti.

¹ Esimeseks päeva tunniks peeti k. 6 h.

Veel üheteistkümnendal tunnil läks ta välja, leidis veel töötaja inimesi ja ütles neile: „Mis te seisate siin kogu päeva töötama? Need ütlesid temale: „Meid ei ole ükski palganud.“ — „Minge teiegi viinamäele,“ käskis isand, „ja mis iial õige, peate te saama.“

Õhtul ütles viinamäe isand ülevaatajale: „Kutsu töölised ja anna neile nende palk, alates viimaseist esimesteni.“ Ja kui need tulid, keda palgati üheteistkümnendal tunnil, said nad igaüks ühe teenari. Kui nüüd esimesed tulid, mõtlesid nad, et peaksid saama rohkem, kuid ka nemad said igaüks ühe teenari.

Siis nurisesid nad majaisanda vastu ja ütlesid: „Need viimased on töötanud ainult ühe tunni, ja sina oled arvanud neid meie vääriliseks, kes me oleme kandnud päeva koormat ja palavat.“ Siis kostis peremees ja ütles nurisejale: „Sõber, ma ei tee sulle ülekohut! Eks sa ole leppinud minuga ühele teenarile? Võta oma palk ja mine! Aga mina tahan ka viimastele anda nagu sullegi. Eks mul ole luba endaga teha, mis tahan? Või on sinu silm kade, et olen hea? Nõnda saavad viimased esimesteks ja esimesed viimaseiks.“

Luuk. 17, 10. Kui te olete kõik teinud, mis teile on käsitud, siis ütelge: Me oleme kõlvatumad sulased, sest me oleme teinud, mis meie kohus oli teha.

18. Tähtsündmuse näide talentidest.

Jeesus jutustas: Keegi inimene läks võõrale maale. Ta kutsus oma sulased ja andis oma varanduse nende hooleks: ühele andis ta viis talenti, teisele kaks, kolmandale ühe. Igaühele tema jõudu mööda. Siis lahkus ta.

Nüüd läks see, kes oli saanud viis talenti, kauples sellega ja võitis teist viis talenti juurde. Nõndasama ka see, kes oli

saanud kaks. Ka tema sai kaks talenti kasu. Kolmas aga, kes oli saanud ühe talendi, läks ja mattis selle maha.

Hulga aja pärast tuli isand tagasi ja nõudis sulastelt aru. Ta juurde tuli see, kes oli saanud viis talenti, pani teised viis sinna kõrvale ja ütles: „Isand, sa oled mulle andnud viis talenti. Vaata, ma olen saanud nendega teised viis kasu.“ Siis ütles isand: „See on hea! Sina hea ja ustav sulane! Sa oled ustav olnud pisku üle, ma tahan panna su palju üle; mine oma Issanda rõõmusesse!“

Siis tuli ka see, kes oli saanud ühe talendi, ja ütles: „Isand, ma teadsin, et sa oled karm ja nõudlik inimene. Seepärast kartsin ma. Ma läksin ja matsin maha su talendi. Vaata, siin ta on!“ Temale kostis isand: „Sa paha ja laisk sulane! Sa teadsid, et olen nõudlik ja karm. Sa oleksid pidanud andma talendi rahavahetajale. Siis oleksin ma tagasi tulles saanud selle kasuga kätte. Nüüd võtke temalt talent ja andke sellele, kellel on kümme! Sest igäühele, kellel on, antakse; kellel ei ole, sellelt võetakse, mis tal on.“

Ilm. 2, 10. Ole ustav surmani, siis tahan ma sulle elukrooni anda.

19. Halastaja Samaria mees.

Keegi käsutundja kiusas Jeesust ja küsis: „Õpetaja, mis pean ma tegema, et pärida igavene elu?“ Jeesus vastas: „Mis on kirjutatud käsuraamatusse? Kuidas loed sa?“ Ta kostis „Armasta Issandat, oma Jumalat kõigest südamest, kõigest hingest, kõigest väest ja kõigest meelest, ja oma ligimest kui iseennast.“ „Sa oled vastanud õieti,“ ütles Jeesus. „Tee seda, siis on sul igavene elu.“ Käsutundja tahtis ennast õigustada ja ütles: „Kes on siis mu ligimene?“

Halastaja Samaria mees.

päeval edasi matkas, andis ta peremehele kaks rahatükki ja ütles: „Kanna hoolt tema eest! Ja mis sa veel peaksid kulumata, selle tasun sulle tagasi tulles!“ Nüüd ütles Jeesus käsutundjale: „Keda pead sa neist kolmest selle ligimeseks, kes oli sattunud röövlite „kätte?“ Käsutundja vastas: „Seda, kes tema peale halastas.“ — „Mine ja tee nõndasamuti,“ käskis teda Jeesus.

Jak. 4, 17. Kes nüüd mõistab head teha ja ei tee seda mitte, sellele on see patuks.

Katekismus: Viienda käsu seletus.

¹ Leevit — templi teener.

Viisil: Oh vaga Jumal, kes. P. 230.

„Ma ristiinimene!“
sa ütled, „sest ma kuulen
ka sõna õpetust
ja kirja hästi loen.“
Ma küsin: „Kas sa teed,
mis kiri õpetab?“
Ei kuuljat, — tegijat
Jehoova armastab.

(L. 455, 5)

20. Variser ja tõlner.

Nendele, kes pidasid ennast õigeks ja põlgasid teisi, rääkis Jeesus järgmise tähendamissõna:

„Kaks inimest läks pühakotta palvele: üks oli variser, teine tõlner. Variser seisis kõikide ees ja palus valju häälega: „Oh Jumal, ma tänan sind, et ma ei ole nõnda nagu muud inimesed: riisujad, ülekohtused, abielurikkujad, ega nõnda kui seesinane tõlner. Mina paastun kaks korda nädalas, ma annan templile kümnist kõigest, mis mul on!“ — Tõlner aga seisis eemal. Ta ei julgenud tõsta oma silmigi taeva poole. Ta lõi endale vastu rindu ja ütles vaikse häälega: „Oh Jumal, ole mulle patusele armuline!“

Mina ütlen teile: „Seesinane läks tagasi oma kotta paremini õigeks mõistetud kui teine. Sest igaüks, kes ennast ülendab, seda alandatakse, aga kes ennast alandab, seda ülendatakse.“

1. Joh. 1, 8. Kui meie ei ütle enestel pattu olevat, siis petame meie iseendid, ja tõde ei ole mitte meie sees.

Viisil: Jeesus, surma äravõitja. P. 300.

Nagu isa laste peale,
Issand, mu peal' halastad.

Kuuled minu palve hääle,
minu haavad parandad.
Teenind ma ka üksi hirmu,
siiski näen su isaarmu:
tuhat korda tahan ma
selle eest sind tänada.

M. Lipp.

21. Rikas noormees.

Kord tuli Jeesuse juurde noormees, kummardus ta ees ja küsis: „Hea õpetaja, mis pean ma tegema, et saavutada igavene elu?“ — „Miks sa nimetad mind heaks?“ ütles talle Jeesus. „Ükski ei ole hea kui ainult Jumal. Tahad sa pärida igavese elu, siis täida käsku: ära tapa, ära riku abielu, ära varasta, ära tunnista ülekohtu; austa oma isa ja ema, ja armasta ligimest kui iseennast!“ Noormees vastas talle: „Seda kõik olen pidanud juba noorest põlvest. Mis puudub mul veel?“

Nüüd ütles talle Jeesus: „Tahad sa olla täieline, siis mine, müü oma varandus, jaga see vaeseile ja tule käi minu järel! Siis on sul varandus taevas.“ Kui noormees seda kuulis, lahkus ta kurvalt, sest tal oli palju varandust.

Jeesus aga ütles oma jüngerile: „Rikkal on raske taevariiki saada. On hõlpsam, et nõelasilmast kaamel läbi läheb, kui et rikas taevariiki pääseb.“ Seda kuuldes kokkusid jüngerid ja küsisid: „Kes siis võib õndsaks saada?“ Jeesus ütles: „Inimeste juures on see võimatu, Jumala juures on aga kõik võimalik.“

Mark. 8, 36. Mis kasu on inimesel sellest, kui ta kõik maailma kasuks saaks ja oma hingele kahju saadaks.

Katekismus: Esimese käsu seletus.

22. Rikas põllumees.

Jeesus ütles: „Vaadake ette ja hoiduge ahnuse eest. Ükski ei ela oma suurest varandusest!“ Ta tõi näite ning jutustas: „Kellegi rikka mehe põld oli kasvatanud hästi vilja. Ta mõtles iseeneses ja ütles: „Mis pean ma tegema? Mul ei ole paika, kuhu seda mahutada.“ — Aga varsti leidis ta nõu: „Seda ma teen: ma kisun äidad maha ja ehitan suuremad. Sinna kogun ma kõik vilja ja vara. Ja siis ütlen ma oma hingele: hing, sul on suur vara pandud kokku mitmeks aastaks. Ole nüüd rahul, söö, joo ja ole rõõmus!“

Aga Jumal ütles talle: „Sina meeletu! Selsamal ööl nõutakse sinult su hing. Kellele jääb see, mis sa oled valmistanud?“

Nõnda on lugu sellega, kes kogub endale vara ja ei ole rikas Jumalas.“

Matt. 6, 19. Ärge koguge endile varandust maa peal.

Viisil: Jeesus, Õnnistegija. P. 161.

Miks sa ennast, hingeke,

ilmaasjadega vaevad?

Eks sa näe, kui kiiresti

nemad pea põrmu lä'evad?

Jeesu valgust otsi sa,

muu ei või sind aidata.

(L. 250, 1)

JEESUS RAHVA AVITAJA JA ÕNNISTEGIJA.

---

23. Jeesus teeb pimedad nägijaiks.

Jeesus oli mitte ainult rahva õpetaja, vaid ka avitaja. Jumal oli talle andnud imelise võime teha haigeid terveks. Kui rahvas seda nägi, et Jeesus oli terveks teinud mõne inimese,

tõi ta palju haigeid Jeesuse juurde, et ta neid aitaks. Eriti õhtusel ajal, kui tööpäev möödab, kanti tõbiseid Jeesuse juurde.

Kord tuli Jeesus Petsaida alevisse. Tema juurde toodi pime. Toojad palusid, et Jeesus puutuks tema külge. Jeesus võttis pimedast käest kinni ja viis ta alevist välja. Siis sülitas ta tema silmi, pani oma käed tema peale ja küsis, kas ta näeb midagi. See vastas ja ütles: „Ma näen inimesi, näen neid kõndivat otsegu puid.“ Siis pani Jeesus uuesti oma käed ta silmidele ja laskis teda vaadata. Haige sai terveks ja nägi kõik selgesti. Jeesus käskis teda minna oma koju ja ütles: „Ära mine alevisse ja ära ütle alevis seda kellelegi!“

Teinekord toodi Jeesuse juurde inimene, kes oli sündimisest saadik pime. Jüngrid küsisid Jeesuselt: „Õpetaja, kes on pattu teinud? Kas tema ise või ta vanemad, et ta on sündimisest saadik pime?“ Jeesus kostis: „Ei ole tema pattu teinud ega ka ta vanemad, vaid et Jumala teod saaksid tema juures avalikuks. Mina teen selle tööd, kes mind on läkitanud, niikaua kui päev on. Öö tuleb, mil ükski midagi ei või teha.“

Selle järele sülitas Jeesus maha, tegi süljest muda ja võidis sellega pimedast silmi. Siis ütles ta pimedale: „Mine, pese oma silmi Siiloga tiigis!“ Pime läks, pesi silmi, tuli tagasi ja nägi.

Psalm 146, 8. Jehoova on, kes pimedate silmad lahti teeb.

Viisil: Kiida nüüd Issandat, minu süda. P. 217.

Nägevaid silmi ta pimedatele
ja kuulmist annab kurtidel;
armuga ikka ta ligi neile,
kes käivad tema valgusel.
Ta leski naisi toetab
ja vaeseid lapsi vaigistab.
Halleluuja, halleluuja!

(L. 34, 6)

24. Jeesus teeb terveks pealiku sulase.

Kapernaumas oli Rooma sõjapealik. Sellel oli hea läbisäämine kohalikkude elanikkudega. Kuigi ta oli pagan, austas ta juutide usukombeid ja oli neile lasknud ehitada koguni palvemaja. Niihästi rahvas küi ka sõdurid austasid ja armastasid teda. Nüüd jäi selle pealiku sulane haigeks. Pealik tuli Jeesuse juurde ja palus: „Issand, minu sulane on kodus halvatud ja suures valus.“ Jeesus ütles temale: „Ma tulen ja teen ta terveks!“

Pealik kostis ja ütles: „Issand, ma ei ole väärt, et sa tuled mu katuse alla. Ütle üks sõna, siis saab mu sulane terveks! Ma ise olen valitsuse all ja ka minule allub sõjamehi. Kui ma ütlen ühele „Mine!“, läheb ta, teisele „Tule!“, tuleb ta. Kui ütlen sulasele „Tee seda!“, teeb ta.“

Kui Jeesus seda kuulis, imetles ta ja ütles neile, kes olid temaga: „Tõesti, ma ütlen teile: Iisraelist ei ole ma leidnud nii suurt usku!“ Ja pöördudes pealiku poole ütles ta sellele: „Mine, sulle sündigu nõnda, kui sa oled uskunud!“ Ja tema sulane sai terveks selsamal tunnil.

1. Moos. 32, 11. Mina ei ole midagi kõigi heategemiste ja kõige truuduse vastu, mis sa oma sulasele oled teinud.

Omal viisil. P. 143.

Kes Jumalat nii laseb teha,
kui tema tunneb ülevalt,
ei Jumal temast ära lähe,
ehk temal küll on häda käes.
Siis sina usku tunnistad,
kui hädas usud Jumalat.

(L. 492, 1)

25. Jeesus ja Kaananimaa naine.

Jeesus väljus kodumaalt ja tuli Tiiruse ja Siidoni radadele. Üks Kaananimaa naine tuli sealt, kisendas ja ütles temale: „Issand, Taaveti poeg, halasta mu peale. Minu tütart vaevatakse väga kurjast vaimust.“

Aga Jeesus ei vastanud talle sõnagi. Siis astusid jüngrid ta juurde, palusid teda ja ütlesid: „Lase tal minna, sest ta kisendab meid taga!“ Jeesus kostis: „Mina ei ole läkitatud muude kui iisraeli soo kadunud lammaste juurde!“

Naine tuli uuesti, kummardas teda ja ütles: „Issand, aita mind!“ Aga tema kostis ja ütles: „See ei ole sünnis, et laste leib võetakse ja koerte ette heidetakse!“ Naine kostis: „Jah, Issand! Ometi söövad koerad neid raasukesi, mis langevad nende isandate laualt.“

Siis kostis Jeesus: „Oh naine, su usk on suur! Sulle sündigu nõnda, kui sa tahad!“ Ja tema tütar sai terveks seltsamal tunnil.

1. Moos. 32, 27. Ei ma lase sind, Issand, kui sa mind ei õnnista.

26. Jeesus ja patune naine.

Keegi variser kutsus Jeesuse enda juurde võõruspidule. Jeesus tuli variseri kotta ja istus lauda.

Seal linnas oli patune naine. Kui ta teada sai, et Jeesus istus lauas variseri kojast, tuli ta ja tõi vaasi kalli salviga. Ta põlvitas Jeesuse jalgade juures, niisutas neid oma pisaratega, suudles neid ja võidis kalli salviga.

Kui variser, kes oli kutsunud Jeesuse, seda nägi, mõtles ta: „Kui seesinane oleks prohvet, küll ta siis teaks, milline on see

naine, kes ta külge puutub.“ Jeesus ütles temale: „Siimon, mul on sulle midagi ütelda!“ Tema kostis: „Õpetaja, räägi!“

Ja Jeesus jutustas: „Rahalaenajal oli kaks võlglast. Teisel oli võlgu viissada teenarit, teisel viiskümmend. Aga kui nad ei jõudnud maksta, kinkis ta mõlemale nende võla. Ütle, kumb neist armastab teda enam?“ Siimon vastas: „Ma arvan, see, kellele ta rohkem kinkis.“ Jeesus ütles: „Sa oled mõistnud õieti.“ Nüüd pöördus ta naise poole ja ütles Siimonile: „Kas sa näed naist? Mina tulin sinu majasse, sa ei ole andnud vett mu jalgade tarvis, see on aga silmaveega kastnud mu jalgu ja kuivatanud oma juustega. Sa ei ole mulle andnud suud, aga see, niipea kui ta sisse tuli, suudles lakka-matult mu jalgu. Sa ei ole võidnud mu pead õliga, aga see on mu jalgu salviga võidnud. Seepärast ütlen ma sulle: tema palju pattu on andeks antud, sest ta on armastanud palju. Aga kellele antakse pisut andeks, see armastab pisut!“ Naisele aga ütles Jeesus: „Sinu usk on sind aidanud; mine rahuga!“

1. Joh. 4, 19. **Armastagem teda, sest ta on meid enne armastanud.**

Viisil: Ma kummardan sind, armuvägi. P. 445.

Kui väga sa mind armastanud
ja kuis su süda nõuab mind!
See imearm mind äratanud,
et minu hing ka ihkab sind.
Mu sees sa asu armu võimus,
et võsuksin ka sinu vaimus.

(L. 249, 2)

27. Laatsaruse äratamine.

Jeruusalema lähedal Petaanias oli jõukas maja, kus elas Laatsarus ühes oma kahe õe, Maria ja Martaga. Jeesus oli selles majas armastatud külaline. Kui nüüd Laatsarus haigestus, läkitasid õed Jeesuse juurde ja lasksid ütelda: „Issand, vaata, keda sa armastad, on haige!“ Jeesus vastas: „See haigus ei ole talle surmaks, vaid Jumala auks. Sellega austatakse Jumala Poega.“ Veel jäi Jeesus samasse paika kaheks päevaks.

Nüüd ütles Jeesus jüngritele: „Lähme Juudamaale! Laatsarus, meie sõber, magab ja ma lähen teda äratama.“ Ta jüngrid ütlesid: „Issand, kui ta magab, siis paraneb ta.“ Siis ütles Jeesus: „Laatsarus on surnud. Ma olen rõõmus teie pärast, et ma seal ei olnud, et teie usuksite. Aga läki nüüd tema juurde!“

Petaaniasse oli kogunenud palju juute, kes avaldasid kaastunnet õdedele ja trööstisid neid. Kui Marta kuulis Jeesuse tulekust, läks ta talle vastu ja ütles: „Issand, oleksid sina siin olnud, ei oleks mu vend surnud! Aga nüüd tean ma, et Jumal sulle annab, mis sa iganes temalt palud.“ Jeesus vastas: „Su vend tõuseb üles!“ Marta ütles: „Ma tean, ta tõuseb viimsel päeval!“ Jeesus ütles temale: „Mina olen ülestõusmine ja elu! Kes minusse usub, see elab, ehk ta küll sureb! Ja igauks, kes elab ja usub minusse, see ei sure igavesti! Kas sa usud seda?“ Marta kostis: „Jah, ma usun, et sa oled Kristus, Jumala Poeg, kes pidi maailma tulema!“

Ka Maria tuli sinna, heitis Jeesuse jalge ette ja ütles: „Issand, kui sa oleksid siin olnud, mu vaene vend ei oleks surnud!“ Kui Jeesus nägi teda ja ümberolijaid nutvat, läks see tal südamesse ja ta sai kurvaks. Ta küsis: „Kuhu olete ta pannud?“ Nemad ütlesid: „Tule ja vaata!“ — Jeesus nuttis. Siis ütlesid mõned: „Vaata, kuidas ta teda on armastanud!“

Jeesus käskis: „Tõstke kivi haua eest!“ — Seal ütles Marta: „Issand, ta haiseb juba, sest on ju neljas päev.“ Temale vastas Jeesus: „Kas ma sulle ei ütelnud: kui sa usuksid, saaksid sa näha Jumala au!“ Nad veeretaskid kivi haua eest. Jeesus tõstis oma silmad ja ütles: „Ma tänan sind, Isa, et sa mind oled kuulnud! Ma teadsin seda. Aga rahva pärast, kes siin seisab, räägin ma, et ta usuks.“ Siis hüüdis ta valju häälega: „Laatsarus, tule välja!“ Ja surnu tuli välja, jalust ja käsist mähitud surnumähkmetega, ja ta silmil oli higrätik. Jeesus ütles: „Päästke ta lahti ja laske minna!“

Siis uskus palju juute temasse.

Aga mõned läksid variseride juurde ja rääkisid, mis Jeesus oli teinud. Siis pidasid variserid ja ülempreestrid nõu ja ütlesid: „Mis peame me tegema? See inimene teeb palju ime-tähti. Kui me jätame ta nõnda, siis usuvad kõik temasse.“ Kaivas, kes oli ülempreester sel aastal, ütles: „On parem, et üks inimene sureb, kui terve rahvas hukkub.“ Sest ajast pidasid nad nõu, kuidas teda hukata.

Viisil: Eks mu kohus tänu teha. P. 339.

Kaota sa surmahirmu,
tuleb viimne tunnike.
Sest kes usub, selle põrmu
saadad sina elule.
Tuleb viimne surmavalu,
tuleb viimne ahastus,
ole hinge kosutus!
Meie surm on siiski elu,
lootus kindel uskujal:
halleluuja Issandal!

(L. 216, 5)

28. Jüngrite väljasaatmine.

Jeesus käis läbi kõik linnad ja alevid, õpetas kogudusekodades ja kuulutas jumalasõna. Ka parandas ta mitmesuguseid haigeid. Kui ta aga rahvahulki nägi, oli tal meel hale nende pärast, sest need olid kui lambad, kel puudus karjane. Siis ütles ta jüngreile: „Lõikust on palju, aga töötajaid pisut. Paluge lõikuse isandat, et ta töötajaid saadaks välja lõikusele.“

Jeesus kutsus jüngrid enda juurde ja läkitas nad kahekaupa välja. „Minge iisraeli soo kadunud lammaste juurde ja kuulutage neile, et taevariik on ligi tulnud! Tehke terveks haigeid, puhastage pidalitõbiseid, äratage üles surnuid, ajage välja kurjad vaimud! Kui te lähete linna või alevisse, siis kuulake, kes seal väärt on, — sinna jääge. Kui te lähete kotta, soovige sellele rahu. Kui keegi teid vastu ei võta ega teie jutlust ei kuula, minge sealt ära ja puistake tolmu oma jalgadelt. Igaüks, kes mind tunnistab inimeste ees, seda tahan ka mina tunnistada oma Isa ees, kes taevas on.“

Jüngrid läksid teele, käisid läbi linnad, alevid ja külad ning täitsid käsku, mis Jeesus neile andnud. — Mõne aja pärast tulid nad rõõmuga tagasi ja teatasid: „Issand, kurjad vaimudki on meie meelevalla all sinu nimel.“

Ka Jeesus oli rõõmus, et Jumal oli õnnistanud tööd, — ta kiitis ning tänas Jumalat. Jüngreile aga ütles ta: „Olge rõõmsad, sest teie nimed on taevas kirja pandud.“

Matt. 28, 18, 19. Minule on antud kõik meelevald taevas ja maa peal, seepärast minge ja tehke jüngreiks kõik rahvas.

29. Väljatõukamine Naatsaretist.

Kord tuli Jeesus Naatsaretti, kus ta oli kasvanud, ja läks oma viisi järgi hingamispäeval kogudusekotta. Ta tõusis lugema kirja. Temale anti prohvet Jesaja raamat. Kui ta raamatu avas, leidis ta koha, kus oli märgitud: „Issanda Vaim on minu peal, seepärast on ta mind võidnud; ta on mind läkitanud vaestele rõõmusõnumit kuulutama, neid, kes südame poolest rõhutud, parandama, vangidele lahtilaskmist kuulutama, pimedaille nägemist, vaevatuid vabaks laskma ja kuulutama Issanda meelepärast aastat.“ Ta sulges raamatu, andis selle sulasele ja istus. Kõikide silmad kogudusekojas olid pöördud temale.

Ta kuulutas: „Täna on see kiri teie kuuldes täide läinud.“

Rahvas imetles ta armsaid sõnu ja ütles: „Eks see ole Joo-sepi poeg.“ Kui aga rahvas ootas temalt imetegu, ei võinud ta seda teha, sest ta teadis rahva uskumatut meelt. Siis ütles ta neile: „Küll te mulle võtate ütelda siin seda vana-sõna: Arst, aita iseennast! Sest ükski prohvet ei ole armas oma pärismaal. Iisraelis oli Eliase ajal palju lesknaisi, kui taevast oli kinni kolm aastat ja kuus kuud ja tervel maal oli suur nälg. Uhegi juurde ei läkitatud Eliast kui aga Siidoni-maa Sarepta linna lese juurde.“

Kõik, kes olid kogudusekojas, vihastusid, kui nad seda kuulsid. Nad tõusid ja tõukasid Jeesuse linnast välja, viisid ta mäele, millele oli linn ehitatud, et ta sealt alla kukutada. Aga Jeesus läks nende keskelt läbi ja lahkus jäädavalt Naatsaretist.

30. Jeesus ja hingamispäev.

Jumal oli Moosese läbi andnud käsu oma rahvale: mõtle hingamispäevale, et sa seda pühitseksid. Seda käsku pidasid Jeesuse-aegsed juudid täpselt ja rangesti. Neil oli kõik määratud, mida tohtis teha hingamispäeval ja mida ei tohtinud. Uhtki tööd ei olnud luba teha: ei tohtinud valmistada sööki, teha tuld ega kustutada. Kõik pidi olema valmis tehtud juba eelmisel päeval. Isegi sammude arv, mis tohiti käia hingamispäeval, oli ette määratud.

Kord hingamispäeval läks Jeesus kogudusekotta. Seal oli inimene kuivanud käega. Variserid ja teised Jeesuse vastased vahtisid, kas ta aitab haiget hingamispäeval. Jeesus käskis haiget: „Tõuse ja tule siia keskpaika!“ Siis ütles ta kogudusele: „Kas on hingamispäeval luba head teha või kurja, elu päästa või hukata?“ Nemad aga ei vastanud. Jeesus vaatas vihaga ringi, olles kurb nende kangekaelsuse pärast. Siis ütles ta haigele: „Siruta oma käsi.“ Haige tegi seda ja ta käsi sai terveks.

Teisel hingamispäeval läks Jeesus oma jüngritega läbi viljavälja. Jüngrid kitkusid viljapäid, teratasid neid ja sõid. Jeesuse vastased nägid seda ja ütlesid: „Vaata, miks teevad nad hingamispäeval seda, mis on keelatud?“ Jeesus vastas: „Kas te ei ole kunagi lugenud, mis tegi Taavet, kui tal oli puudus ja ta seltsimehed tundsid nälga? Ta läks ülempreestri kotta ja sõi seal ettepanemisleibu, mida tohtisid süüa ainult preestrid. Hingamispäev on olemas inimese, mitte aga inimese hingamispäeva pärast.“

Kolmas käsk: Pühitse pühapäeva!

31. Ristija Johannese kahtlused ja ta surm.

Ikka veel oli Ristija Johannes vangis. Tema õpilased jutustasid talle Jeesuse kõnedest ja tegudest. Siis läkitas Johannes kaks oma õpilast Jeesuse juurde ja käskis ütelda temale: „Kas oled sina see, kes peab tulema, või peame ootama kedagi teist?“ Jeesus aga vastas: „Minge tagasi ja ütelge Johannesele, mis te näete ja kuulete: pimedad näevad, jalutud käivad, pidalitõbised saavad puhtaks, kurdid kuulevad, surnuid äratatakse üles, vaestele kuulutatakse evangeeliumi. Õnnis on see, kes ennast minust ei pahanda.“

Heroodese abikaasa Heroodias vihkas Johannest. Ta oleks ta tapnud, kuid ei saanud, sest Heroodes teadis, et Johannes oli vaga ning püha mees, ja kaitses teda. Ka kartis Heroodes rahvast, sest see pidas Johannest prohvetiks.

Paras aeg saabus. Heroodese sünnipäeval peeti suur pidu Kaalileamaa isandaile, pealikuile ja ülemaile. Heroodia tütar tantsis külaliste ees. See meeldis Heroodesele ja ta külalistele ja ta ütles neitsile: „Palu mult, mis sa tahad, ja ma annan sulle!“ Ta vandus koguni ja ütles: „Ma annan sulle, mis sa iganes palud, olgu see või pool kuningriiki.“ Neitsi väljus ja küsis emalt: „Mis pean ma paluma?“ See aga ütles: „Ristija Johannese pea!“ Rutusti tuli neitsi tagasi ja ütles: „Ma tahan, et sa mulle sedamaid annad vaagnal Ristija Johannese pea.“ Kuningas sai kurvaks, aga oma vande kui ka oma külaliste pärast ei tahtnud ta keelata, mis ta oli lubanud. Ta läkitas timuka vangikotta. See raius Johannese pea ja tõi selle vaagnal kuningale. Kuningas andis pea neitsile, kes selle ulatas oma emale.

Kui Johannese õpilased seda kuulsid, tulid nad, võtsid oma õpetaja laiba ja panid selle hauda.

Ilm. 2, 10. Ole ustav surmani, siis tahan ma sulle elukrooni anda

Oh meile, Issand Jeesus,
jää oma abiga!
Sest tulgu meile truudus,
rõõm, usujulguus ka.

(L. 25, 6)

JEEBUS OMA SÕPRADE KESKEL.

---

32. Peetruse tunnistus.

Jeesus väljus kodumaa piirest ja saabus Keisarea Vilipi radadele. Ta jüngrid käisid temaga. Teel küsis Jeesus jüngerit: „Kelle ütlevad inimesed mind olevat?” Need vastasid: „Mõned ütlevad, sa olevat Ristija Johannes, teised — sa olevat Elias, kolmandad peavad sind mõneks prohvetiks.” Tema ütles neile: „Aga kelle teie mind ütlete olevat?” Siis vastas Siimon: „Sina oled Kristus, elava Jumala Poeg!” Jeesus vastas temale: „Õnnis oled sina, Siimon Joonas poeg! Liha ja veri ei ole sulle seda ilmutanud, vaid minu Isa, kes taevas on. Ja mina ütlen sulle: Sina oled Peetrus¹. Sellele kaljule ehitan ma oma koguduse, ja põrgu väravad ei saa sellest võitu.”

Sest ajast hakkas Jeesus rääkima oma jüngeritele, et ta läheb Jeruusalemma ja kannatab seal palju rahvavanemate, ülempreestrite ja kirjatundjate poolt. Ta rääkis, et ta tapeetakse, aga ta tõuseb kolmandal päeval üles. — Peetrus võttis teda isepäinis, hakkas noomima ja ütles: „Ärgu sündigu sulle seda, Issand!” Jeesus aga pöördus ümber ja vastas Peetrusele: „Tagane minust, saadan! Sa oled mulle pahan-

---

¹ Peetrus, kreeka k. — kalju.

duseks! Sa ei mõtle sellele, mis Jumala, vaid mis inimeste meelepärast on."

Siis ütles Jeesus oma jüngerile: „Kui keegi tahab tulla minu järele, see salaku ennast, võtku oma rist enesele ja käigu minu järel. Sest kes oma elu hoiab, kaotab selle. Kes aga kaotab oma elu minu pärast, leiab selle. Mis kasu oleks inimesel sellest, kui ta kõik maailma kasuks saaks, aga oma hingele kahju teeks, või mis lunastushinda võib inimene anda oma hinge eest!“

Matt. 10, 32. Kes mind tunnistab inimeste ees, teda tahan ka mina tunnistada oma Isa ees, kes taevas on.

Viisil : Mu järel, hüüab Jeesuke. P. 121.

Kui teil on raske, käin ma eel
ja teie kõrval seisan;
ma murran teed ja võitlen veel
ja teie krooni hoian.
Halb sulane, kes seisma jääb,
kui tema isand sõtta lä'eb.

(L. 458, 5)

33. Jeesuse muutmine.

Kuue päeva pärast võttis Jeesus enesega Peetruse, Jaakobuse ja Johannese ja viis nad üksindusse kõrgele mäele. Seal muudeti teda nende ees: tema pale hiilgas kui päike ja ta riided helkisid kui valgus. Ja vaat, Mooses ja Elias ilmusid neile ja kõnelesid temaga. Peetrus aga ütles: „Issand, siin on meil hea olla! Kui sa tahad, siis teeme siia kolm maja: ühe sinule, ühe Moosesele, ühe Eliasele.“

Kui ta alles rääkis, tuli pilv ja hääl pilvest ütles: „See on minu armas poeg, kellest mul hea meel, teda kuulge!“

Kui jüngrid seda kuulsid, langesid nad silmili ja kartsid väga. Jeesus aga tuli nende juurde ja ütles: „Tõuske ja ärge kartke!“ Kui nad ümber vaatasid, ei näinud nad kedagi, kui aga Jeesust üksi.

Joh. 1, 14. Meie nägime tema au, kui Isast ainusündinud Poja au, täis armu ja tõtt.

Viisil: Hinge peiuke. P. 157.

Helde Jeesuke,
sinu sarnastki
kusagilt ei ole leida!
Pimeduses võid sa hoida,
saadad valguse, —
helde Jeesuke.

(L. 230, 1)

34. Maria ja Marta.

Jälle oli Jeesus Petaanias. Marta võttis ta vastu oma majas. Marta õde Maria istus Jeesuse jalge ees ja kuulas ta kõnet. Martal oli palju talitada, ta tuli sinna ja ütles: „Issand, kas sa sellest ei hooli, et mu õde laseb mind üksi talitada? Ütle temale, et ta mind aitaks.“ Jeesus aga vastas: „Marta, Marta, sa teed endale liig palju muret ja vaeva. Ühte on tarvis. Maria on valinud endale hea osa, ja seda ei võeta temalt ära.“

Psalm 73, 25. Kui ma sinu juures olen, ei himusta ma ühtegi siin maa peal.

Omal viisil. P. 314.

Üht on tarvis, armas Jumal,
seda tundma õpeta!

Et mis armastan ma rumal,
tunnen tühja olevat.
Sest et see mu südant siin piinab ja närib
ja ilma et hingeke rõõmu sest pärib.
Saan aga see ühe, mis kallim on muust,
ei rõõmulaul lahku siis iial mu suust.

(L. 269, 1)

TEEKOND JERUUSALEMMA.

---

35. Üles Jeruusalemma.

Paasapäha oli lähenemas. Suured rahvahulgad rändasid Jeruusalemma, et seal pühade ajal Jumalat paluda. Ka Jeesus oma jüngritega rändas Jeruusalemma, ja inimese Poeg antakse ülempreestrite ja kirjatundjate kätte; nemad mõistavad ta surma ja tapavad ta, aga kolmandal päeval äratakse ta üles.

Otsetee Kaalileast Jeruusalemma viis läbi Samaria. Jeesus läkitas käskjalad ette, et need valmistaksid öömaja. Samarialased aga ei võtnud teda vastu. Kui tema jüngrid Jaakobus ja Johannes seda nägid, ütlesid nad: „Issand, kas sa tahad, me käsime langeda tuld taevast, et see need hävitaks.“ Jeesus noomis neid: „Kas te ei tea, missuguse vaimu lapsed te olete? Inimese Poeg ei ole tulnud inimhingi hukka saatma, vaid päästma.“ Nii pidi Jeesus jüngritega minema teist teed Jeruusalemma.

Matt. 5, 44. Armastage oma vihamehi, õnnistage neid, kes teid ära vannuvad.

Viisil: Oh vaga Jumal, kes. P. 230.

Sa, vägev valumees,
sa rändad surmarada.
Sind, Jeesus, täname,
et kannad meie häda.
Suur sinu kurvastus,
su ahastus ja hirm,
su vermed verised,
ränk sinu ristisurm.

(L. 183, 1)

36. Jeesus Sakkeuse juures.

Teel Jeruusalemma läbis Jeesus Jeeriku linna. Seal elas rikas ülemtölnar Sakkeus. Ta oli kuulnud Jeesusest ja tahtis teda näha. Et ta oli aga kasvult väike, ei võinud ta suure

„Sakkeus, tule usinasti maha!

rahvamurru keskel Jeesust näha. Ta jooksis ette, ronis metsviigipuu otsa, mis oli tee ääres, ja jäi sinna ootama Jeesuse möödumist. Kui Jeesus sinna jõudis, silmas ta Sakkeust

puu otsas ja ütles: „Sakkeus, tule usinasti maha! Täna jään ma sinu kotta.“

Sakkeus tuli puu otsast maha ja võttis Jeesuse rõõmuga vastu. Paljud, kes seda nägid, nurisesid ja ütlesid: „Tema on läinud patuse mehe juurde.“ Sakkeus aga tõusis üles ja ütles: „Vaata, Issand, poole oma varandusest annan ma vae-seile. Ja kui ma kellelegi olen teinud ülekohtu, siis tasun selle neljakordselt.“ Jeesus aga ütles: „Täna on sellele kojale õnnistus tulnud. Inimese Poeg on tulnud kadunuid otsima ja õndsaks tegema.“

1. Tim 1, 15. Ustav on see sõna ja kõige vastuvõtmise väärt, et Kristus Jeesus maailma on tulnud patuseid õndsaks tegema.

Viisil: Jeesus, Õnnistegija. 161.
Jeesus kutsub patuseid
ja neid heldest' vastu võtab!
Kuulge rõõmusõnumeid
kõik, kes eksiteele tõtand.
Siin on, mis teid aitab nüüd:
Jeesus kutsub patuseid.

(L. 381, 1)

37. Jeesuse võidmine Petaanias.

Kuus päeva enne paasapäeva tuli Jeesus Petaaniasse, kus Laatsarus elas, kelle ta oli surnust äratanud. Seal tehti temale võõruspidu. Maria talitas laua juures. Ka Laatsarus istus lauas teiste külalistega.

Maria võttis naela kallist salvi ja võidis sellega Jeesuse pead. Kogu maja täitus hea lõhnaga. Seal arvas Juudas Iskariot: „Milleks see raiskamine? Miks ei müüda salvi 300

teenari eest? Raha oleks võidud jagada vaestele." (Seda ei ütelnud ta mitte, et ta oleks hoolinud vaestest. Tema käes oli kukkur, kuhu anti kõik raha.) „Jäta ta rahule!" ütles Jeesus. „Vaeseid on alati teie juures, ja kui te tahate, võite neile head teha. Mind ei ole alati siin. Tema on mulle head teinud, võides minu keha matmiseks. Tõesti, mina ütlen teile: kus iial maailmas kuulutatakse evangeeliumi, seal peab räägitama ka naisest, kes seda on teinud."

38. Jeesuse minek Jeruusalemma.

Jeesus läheb Jeruusalemma.

Ühes oma jüngritega ja teiste palverändajatega tuli Jeesus Jeruusalema lähedale. Jõudes Peetvage alevini Õlimäe kohal, kutsus ta kaks jüngrit ja ütles neile: „Minge lähedalolevasse külasse! Seal leiate kinniseotud eesli. Päästke ta ja tooge siia! Kui keegi teilt küsib, miks te päästate eesli, kostke: Issandale on seda tarvis, — küll ta siis lubab." Jüngrid läksid. Nad leidsid eesli ja töid selle Jeesusele. Siis laotasid nad riided eesli selga ja panid Jeesuse sinna istuma. Paljud laotasid oma riided teele, mida mööda Jeesus sõitis, teised raiusid puude oksid ja heitsid

neid tänavale. Rahvahulk, kes käis ees ja taga, hüüdis: „Hosi-

anna¹ Taaveti pojale! Kiidetud olgu, kes tuleb Issanda nimele Hosianna kõrges!"

Variserid, kes nägid ja kuulsid seda kõike, nõudsid: „Õpetaja, sõitle oma jüngreid!" Jeesus aga vastas: „Mina ütlen teile: kui need jääksid vait, siis peaksid kivid kisendama." Kui ta Jeruusalemma saabus, oli terve linn liikvel ja küsis: „Kes see on?" Rahvahulgad aga ütlesid: „See on Jeesus, prohvet Naatsaretist Kaalileamaalt!"

JERUUSALEMA-PÄEVAD.

---

39. Jeesus templis.

Jeesus läks templisse ja leidis seal istumas need, kes müüsid härgi, lambaid ja tuvikesi, samuti ka rahavahetajaid. Ta tegi endale paelast piitsa, ajas need kõik ühes oma lammaste ja härgadega pühast kojast välja ja lükkas ümber nende laud. Tuvikeste müüjaile ütles ta: „Viige need siit! Ärge tehke mu Isa koda kaubakojaks!"

Kui Jeesus oli templis, istus ta ohviraha-kirstu kohal ja vaatas, kuidas rahvas pani sinna ande. Rikkad annetasid palju. Keegi lesknaine pani kaks veeringit². Jeesus kutsus jüngrid enda juurde ja ütles: „Tõesti, ma ütlen teile: see vaene lesknaine on pannud enam ohviraha kirstu kui kõik rikkad. Need annetasid oma küllusest, see aga on oma vaesuses andnud terve varanduse."

Psalm 84,1. **Kui armsad on su hooned, vägede Jehoova!**

---

¹ Hosianna täh.: Aita ometi! Issand aita! — tervitushüüe.

² Veering — väike raha (penn).

40. Jeesuse vastased.

Variserid pidasid nõu, kuidas nad saaksid Jeesust kõnest võrgutada. Nad läkitasid kuulajaid tema juurde ja ütlesid: „Õpetaja, meie teame, et sa oled õiglane ja õpetad tões Jumala käsku. Sa ei hooli ühestki ega pea lugu inimeste suurusest. Seepärast ütle meile, mis sina arvad: kas on õige maksta keisrile makse või ei?“ Jeesus mõistis nende kavalust ja ütles: „Miks te mind kiusate? Näidake mulle rahatükk!“ Talle ulatati üks teenar. „Kelle kuju ja pealkiri see on?“ küsis Jeesus. „Keisri!“ vastasid need. „Andke siis keisrile, mis keisri oma, ja Jumalale, mis Jumala oma!“ ütles Jeesus. Kui nad seda kuulsid, imestusid nad, jätsid ta ja lahkusid.

Samal päeval kiusas teda keegi kirjatundja ja küsis: „Õpetaja, missugune on ülim käsk?“ Jeesus vastas: „Armasta Issandat, oma Jumalat kõigest südamest, kõigest hingest, ja kõigest meelest. See on suurim käsk. Aga teine on selle sarnane: armasta oma ligimest kui iseennast. Neis kahes käsus on kõik käsk ja prohvetid koos.“

Room. 8, 31. Ons Jumal meie poolt, kes võib meile vastu panna?

41. Tähendamissõna suurest õhtusöömaajast.

Jeesus jutustas: „Keegi inimene tegi suure õhtusöömaaja ja kutsus palju külalisi. Õhtusöömaaja tunnil läkitas ta oma sulase kutsutud võõrastele ütlema: „Tulge, sest kõik on ju valmis!“

Need aga hakkasid vabandama. — Esimene ütles: „Ma olen ostnud põllu ja pean minema seda vaatama. Ma palun sind, vabanda mind!“ Teine ütles: „Ma olen ostnud viis paari

härgi ja lähen neid katsuma; ma palun sind, vabanda mind.“ Kolmas jälle ütles: „Ma olen võtnud naise ja seepärast ei või ma tulla.“ Sulane tuli tagasi ja kuulutas seda oma isandale.

Siis vihastus kojaisand ja ütles sulasele: „Mine välja linna tänavaile ja põiktänavaile ja too siia vaeseid, vigaseid, jalutuid ja pimedaid!“ — Sulane täitis käsu ja ütles: „Isand, see on tehtud, aga veel on maad.“ — Uuesti käskis isand: „Mine välja maanteedele ja aedade äärde ja saada inimesi siia, et mu koda täis saaks! Sest ma ütlen teile, et ükski neist kutsutud meestest ei pea maitsma mu õhtusöömaaga.“

Room. 2, 4. Või põlgad sa tema helduse ja kannatuse ja pika meele rikkust?

Viisil: Sind, Issand Jumal, kiidame. P. 30.

Mu Issand Jumal, Jeesus Krist,
et sa mind patust inimest
nüüd kutsud suure armuga,
kuis võin sind see eest tänada!

(L. 337, 1)

42. Tähendamissõna viinamäest.

Jeruusalemas rääkis Jeesus rahvale järgmise tähendamissõna: „Keegi inimene istutas viinamäe, tegi aia selle ümber, seadis surutõrre maasse ja ehitas torni viinamäele. Siis andis ta viinamäe aednikele ja läks ise võõrale maale.

Kui lõikusaeg saabus, saatis isand sulase viinamäele võtma vastu oma osa saagist. Aednikud aga võtsid sulase kinni, peksid teda ja saatsid tühjalt tagasi. Isand läkitas teise sulase. Seda viskasid nad kividega, löid talle pähe ja saatsid teotatult minema. Veel läkitas isand teisi sulaseid. Mõnd peksid nad, teised tapsid.

Isandal oli ainus poeg, kes talle armas. Selle saatis ta viimaks nende juurde ja ütles: „Küll nad häbenevad mu poega.“ Kui aga aednikud poega nägid, ütlesid nad: „See on pärija! Tulgem, tapkem ta, siis jääb pärandus meile.“ Nad võtsid poja kinni, tapsid ta ja heitsid viinamäelt välja.

Mis teeb nüüd viinamäe isand? Ta tuleb, hukkab aednikud ja annab viinamäe teistele.“

Kui ülempreestrid ja variserid kuulsid seda tähendamissõna, mõistsid nad, et Jeesus neist rääkis. Nad püüdsid teda kinni võtta, aga kartsid rahvast, sest see pidas teda prohvetiks.

Psalm 118, 22. See kivi, mis ehitajad on ära põlanud, see on nurgakiviks saanud.

43. Tähendamissõna kümnest neitsist.

Taevariik on kümne neitsi sarnane, kes võtsid oma lambid ja läksid peigmehe vastu. Viis neist olid targad, viis rumalad. Rumalad võtsid oma lambid, aga ei võtnud õli. Targad võtsid õli astjais kaasa. Kui peigmees viibis, jäid nad kõik uniseks ja uinusid.

Kesköö ajal kuuldi häält: „Peigmees tuleb! Minge välja tema vastu!“ Siis tõusid kõik neitsid ja korraldasid oma lampe. Rumalad ütlesid tarkadele: „Andke meile oma õlist, sest meie lambid kustuvad.“ Aga targad kostsid: „Ei mitte, et meil niisama puudust ei tuleks kui teilgi. Minge kaupmeeste juurde ja ostke endale õli!“ Kui nad läksid, tuli peigmees. Kes olid valmis, läksid temaga pulma, ja uks lukustati. Viimaks tulid ka teised neitsid ja ütlesid: „Isand, isand, ava meile!“ Aga ta kostis: „Tõesti, ma ütlen teile: ma ei tunne

teid." Seepärast valvake, sest teie ei tea, millal inimese Poeg tuleb.

Matt. 26, 41. Valvake ja paluge, et teie kiusatusse ei saa; vaim on küll valmis, aga liha on nõder.

Omal viisil. P. 355.

„Ärgake!“ nüüd vahid hüüdvad
ja linna kõrgest tornist laulvad:

„Jeruusalem, oh ärka sa!“

Õisel tunnil valvur hüüab,
ta kõiki äratada püüab:

„Et tõuske, aeg on ärgata.

Sest peig on tulemas,

ta teid ju ootamas,

halleluuja!

Nüüd rutake ning tõtake,

uks lahti taevapulmale.”

(V. L. 128, 1)

44. Tähendamissõna viimsest kohtust.

Aga kui inimese Poeg tuleb oma aus ja kõik pühad inglid temaga, istub ta oma aujärjel. Kõik rahvad kogutakse tema ette ja ta lahutab nad, nõnda kui karjane lahutab lambad sikkudest. Ta paneb lambad oma paremale käele, sikud aga vasakule.

Siis ütleb kuningas neile, kes on paremal käel: „Tulge siia, mu isa õnnistatud, pärige riik, mis on valmistatud teile! Sest mul on olnud nälg, teie olete mind söötnud. [Mul on olnud janu, teie olete mind jootnud. Ma olen olnud võõras, teie olete mind vastu võtnud. Ma olen olnud alasti, teie olete mind katnud. Ma olen olnud haige, teie olete käinud mind vaatamas. Ma olen olnud vangis, teie olete tulnud mu juurde.” Siis küsi-

vad õiged: „Issand, millal oleme sulle kõik seda teinud?” Neile vastab kuningas: „Mis te olete teinud ühele mu vähe-
maist vendadest, seda olete ka mulle teinud.”

Siis ütleb kuningas neile, kes on vasakul käel: „Minge minust ära, teie neetud, igavesse tulle: sest mul on olnud nälg, ja teie ei ole mulle süüa annud. Mul on olnud janu, ja teie ei ole mind jootnud. Ma olen olnud võõras, ja teie ei ole mind vastu võtnud. Ma olen olnud alasti, teie ei ole mind katnud. Ma olen olnud haige ja vang, teie ei ole tulnud mind vaatama.” Siis ütlevad need: „Issand, millal ei ole me sind teeninud?” Ja neile kostab kuningas: „Tõesti, mina ütlen teile: Mis te ei ole teinud ühele nende vähemate seast, seda ei ole te ka minule teinud.” Ja need lähevad igavesse valusse, õiged aga igavesse elusse.

Jak. 2, 17. Usk, kui tal ei ole tegusid, on iseenesest surnud.

III. Jeesuse kannatamine ja surm.

---

45. Äraandja Juudas.

Paasapäha oli ligi. Ülempreestrid, kirjatundjad ja rahva-
vanemad kogunesid ülempreester Kaiva majasse ja pidasid
nõu, kuidas Jeesus kavalusega kinni võtta ja hukata. Nad
kartsid rahvast ja ütlesid: „Ei mitte pühade ajal, et rahvas
ei hakkaks mässama. Meie ei või midagi teha. Kõik jookse-
vad talle järele.”

Seal tuli üks kaheteistkümnest — Juudas Iskariot ülem-
preestrite juurde ja ütles: „Mis tasute mulle, kui annan Jee-
suse teie kätte?” Kui nad seda kuulsid, said nad rõõmsaks ja

andsid talle 30 hõbeseeklit. Sest ajast otsis Juudas võimalust, kuidas Jeesus ära anda.

Katekismus: Ära saada meid kiusatusse.

46. Jeesuse viimne õhtu.

Pühade esimesel päeval, kui tapeti paasatalle, küsisid jüngrid Jeesuselt: „Kus sa soovid, et valmistaksime sulle paasatalle?“ Siis ütles Jeesus Peetrusele ja Johannesele: „Minge linna! Kui jõuate sinna, tuleb teile vastu inimene, kes kannab veekruusi. Järgige temale majasse, kuhu ta läheb. Koja isandale ütelge: Õpetaja laseb sind paluda, kas ta võiks siin süüa paasatalle? Siis näitab ta teile ülal suure toa. Sinna valmistage söömaaeg.“ Jüngrid tegid, mis Jeesus oli käskinud, ja valmistasid paasatalle.

Õhtu saabudes tuli Jeesus kaheteistkümnega ja istus lauda. Jüngrite seas tõusis riid, keda neist pidi arvatama suurimaks. Siis tõusis Jeesus üles õhtusöömaajalt, pani oma riided maha, võttis rätiku ja sidus enese ümber. Ta valas vaagnasse vett ja hakkas pesema oma jüngrite jalgu ja rätikuga kuivatama, mis oli ta ümber seotud. Nii tuli ta Siimon-Peetruse juurde. See ütles temale: „Issand, kas sina pesed minu jalgu?“ Jeesus vastas: „Mis mina teen, seda ei mõista sa nüüd, aga pärast seda saad sa sellest aru.“ Peetrus kostis: „Ialgi ei pea sa pesema mu jalgu!“ Jeesus vastas: „Kui ma sind ei pese, siis ei ole sul osa minuga.“ Selle peale kostis Peetrus: „Issand, ei mitte ainult jalgu, vaid ka käsi ja pead.“ Jeesus vastas: „Kes pestud, sel ei ole muud tarvis pesta kui jalgu, sest ta on puhas. Ja teie olete puhtad, aga mitte kõik.“ Kui ta oli pesnud nende jalad ja võtnud riided, istus ta ja ütles: „Kas mõistate, mis ma teile olen teinud? Teie hüüate mind

õpetajaks ja Issandaks. Teil on õigus, sest ma olen see. Kui nüüd mina, Issand ja õpetaja, olen pesnud teie jalgu, siis peate ka teie pesema üksteise jalgu. Selle eeskuju olen andnud teile, et teie teete nõnda, kui mina olen teile teinud. Tõesti, ma ütlen: sulane ei ole enam kui isand. **Uhe uue käsu annan ma teile: armastage üksteist nõnda, nagu mina olen teid armastanud.** Sellest tunnevad inimesed, et olete minu jüngrid, kui teil armastus on isekeskis."

Pärast sai Jeesus kurvaks ja ütles oma jüngritele: „Tõesti, ma ütlen teile: üks teist annab mind ära.“ Siis vaatasid jüngrid üksteise otsa ja küsisid kaheldes: „Kas mina see olen?“ Jeesus vastas: „Kes pistab minuga käe vaagnasse, see annab mind ära. Inimese Poeg läheb, nagu temast on kirjutatud. Aga häda sellele, kes inimese Poja ära annab. Parem oleks talle, kui ta ei oleks sündinud.“ Siis küsis Juudas, äraandja: „Õpetaja, minaks see olen?“ Tema ütles: „Oled jah. Mis sa teed, seda tee usinasti.“ Juudas lahkus. Oli öö.

Seejärel ütles Jeesus: „Ma olen südamest igatsenud süüa teiega paasatalle, enne kui ma kannatan.“ Ta võttis leiva, tänas, murdis ja andis oma jüngreile ja ütles: „**Võtke ja sööge; see on minu ihu, mis teie eest antakse; seda tehke minu mälestuseks.**“ Selsamal kombel võttis ta karika pärast õhtusöömaega, tänas ja andis neile ja ütles: „**Võtke ja jooge kõik sealt seest; seesinane karikas on uus seadus minu veres, mis teie eest valatakse pattude andeksandmiseks; seda tehke, nii mitu korda kui te sellest joote, minu mälestuseks?**“

Joh. 6, 48. Mina olen eluleib.

Viisil: Ma kummardan sind, armuvägi. P. 445.

Mu Jeesus, kes sa õhtu hilja
su viimsel ahastuseööl,
meil' oma kannatuse vilja

siin söömaajaks seadsid veel:
sind kiidab terve usklik sugu
ja mäletab su armulugu.

(L. 336, 1)

47. Jeesus Ketsemane aias.

Õhtusöömaaja lõpul laulsid nad kiidulaulu ja läksid välja Õlimäele. Teel ütles Jeesus: „Sel ööl pahandute kõik minu üle.“ Peetrus aga tõendas: „Kui ka kõik pahanduksid sinu üle, mitte mina!“ Temale vastas Jeesus: „Tõesti, ma ütlen sulle: sel ööl, enne kui kukk laulab, salgad sa mind kolm korda.“ — „Kui ma ka sinuga peaksin surema,“ ütles Peetrus, „ei salga ma sind.“ Seda kinnitasid ka teised jüngrid.

Seejärel läksid nad üle Kiidroni jõe Ketsemane aeda. Juudas aga, kes ta ära andis, teadis seda kohta, sest Jeesus oli jüngritega sageli seal viibinud. Nüüd ütles Jeesus jüngreile: „Istuge siia, kuni ma lähen ja palun.“ Ta võttis endaga Peetruse, Jaakobuse ja Johannese, sai väga kurvaks ja ütles: „Minu hing on kurb surmani. Jääge siia ja valvake minuga!“ Siis läks ta pisut eemale, heitis silmili, palus ja ütles: „Minu Isa, kui see võib olla, mingu see karikas minust mööda. Ometi mitte nõnda, kui mina tahan, vaid kui sina tahad.“ Ta tuli jüngrite juurde, leidis nad magamas ja ütles Peetrusele: „Kas ei suuda teie üht tundigi valvata minuga? Valvake ja paluge, et teie kiusatusse ei saa! Vaim on küll valmis, aga liha on nõder.“ Teist korda läks Jeesus eemale, palus ja ütles: „Minu isa, kui see karikas muidu ei või mööduda minust, kui et ma sellest joon, siis sündigu sinu tahtmine.“ Tulnud jüngrite juurde, leidis ta nad jälle magamas, sest nende silmad olid unest rasked. Ta jättis nad, läks ja palus kolmandat korda ja ütles needsamad sõnad.

Siis tuli ta jüngrite juurde, äratas need ja ütles: „Magage

pärast ja hingake! Tund on tulnud, inimese Poeg antakse ära patuste kätte. Tõuske, lähme! Äraandja on ligi!"

Katekismus. Kolmas palve: **Sinu tahtmine sündigu.**

48. Jeesuse kinnivõtmine.

Kui ta alles rääkis, tuli Juudas, temaga hulk sõdureid ja rahvast mõõkade ja nuiadega ülempreestrite ja rahvavanimete poolt. Äraandja oli neile ütelnud: „Kellele annan suud, see ta on, see võtke kinni!“ Kohe tuli ta Jeesuse juurde ja ütles: „Tere, rabi!“¹ ja andis talle suud. Jeesus aga ütles temale: „Sõber, miks oled sina siin? Juudas, annad sa suudlusega ära inimese Poja?“

Siis tulid nad ta juurde, pistsid käed ta külge ja võtsid ta kinni.

Üks Jeesuse kaaslastest sirutas käe, tõmbas tupest mõõga, lõi ülempreestri sulast ja raius ära selle kõrva. „Pista mõõk tuppe!“ käskis teda Jeesus. „Kõik, kes võtavad mõõga, saavad hukka mõõga läbi. Või mõtled sa, et ma praegu ei võiks paluda oma Isa, et ta saadaks mulle enam kui kaksteistkümmend leegioni² ingleid. Aga kuidas peavad kirjad täide minema, et see nii peab sündima?“ Rahvahulga vastu aga ütles Jeesus: „Otsegu röövli peale olete tulnud teie mind tabama mõõkade ja nuiadega. Ometi olen ma iga päev õpetanud teie juures pühas kojasa, ja teie ei ole mind kinni võtnud. Aga see kõik on sündinud, et prohvetite kirjad täide läheksid.“ Siis jätsid jüngrid ta maha ja põgenesid.

Joh. 10, 11. Hea karjane jätab oma elu lammaste eest.

¹ Rabi täh. õpetaja.

² Leegion — suur väehulk.

Jeesukest ei jäta ma,
et ta mu eest poodud risti;
sest mu kohus hakata
temasse kui takjas kinni.
Ta mu elu, valgus ka,
Jeesukest ei jäta ma.

(L. 232, 1)

49. Jeesus suure kohtu ees.

Kinnivõtjad viisid Jeesuse Hannase juurde, kes oli ülempreester Kaiva äi. Hannas päris Jeesuselt teateid ta jüngrite ja õpetuse kohta. Jeesus kostis temale: „Ma olen rääkinud avalikult. Igal ajal olen ma õpetanud kogudusekojas ja tempelis. Salaja ei ole ma rääkinud midagi. Miks sa minult küsid? Küsi neilt, kes on kuulnud, mis olen rääkinud, need teavad.“ Kui ta seda ütles, lõi üks teenreist Jeesust kõrva äärde ja ütles: „Kas sa nõnda vastad ülempreestri-le?“ Jeesus kostis temale: „Kui olen rääkinud pahasti, siis tõesta, et see oli paha. Olen ma aga rääkinud hästi, miks sa mind siis lööd?“

Hannas saatis Jeesuse ülempreester Kaiva juurde, kuhu olid kokku tulnud kirjatundjad, variserid ja rahvavanemad. Suur kohus otsis valetunnistajat Jeesuse vastu, et teda hukata. Aga midagi ei leitud. Astus ette valetunnistajaid: nende tunnistused ei läinud aga ühte. Viimaks tuli veel kaks valetunnistajat, kes tõendasid: „See inimene ütles: mina võin maha kiskuda Jumala templi ja kolme päevaga üles ehitada.“ Ülempreester tõusis ja ütles: „Miks sa midagi ei vasta? Kas sa ei kuule, mis need tunnistavad sinu vastu?“ Aga Jeesus jäi vait. Siis ütles ülempreester: „Ma vannutan sind elava Jumala juures, ütle meile, kas sa oled Kristus, elava Jumala poeg!“ — „Jah, olen!“ ütles Jeesus, „sest ajast näete ini-

mese Poega istuvat Jumala väe paremal poolel ja tulevat taeva pilvil". Nüüd käristas ülempreester oma riided lõhki ja ütles: „Ta on teotanud Jumalat. Mis tunnistajaid meil enam vaja? Teie olete kuulnud ta Jumala teotamist! Mis teie arvate?“ Kõik vastasid ühest suust: „Ta on surma väärt!“ Nad sülitasid talle näkku ja löid teda rusikatega. Teised katsid ta silmad, löid teda, pilkasid ja küsisid: „Kristus, prohvet, ütle meile, kes sind löi?“ Ja ka muul viisil teotasid nad teda.

Matt. 5, 5. **Õndsad on tasased, sest nemad peavad maa pärima.**

Katekismus: Kaheksas käsk. — Ära tunnista ülekohut oma ligimese vastu!

Omal viisil. P. 237.

Sind vastu silmi löödi,
sa, Kõigevägevam!
Sind teotati, naerdi,
sa, kõige ilusam!
Kõik inglid kummardavad
sind suure auga,
nüüd õelad teotavad
sind kurja, teoga.

(L. 196, 2)

50. Peetruse salgamine ja äraandja Juuda surm.

Peetrus oli läinud kaasa Jeesuse vangistajatega ja istus ülempreetri õues tule juures. Tema juurde tuli tüdruk ja ütles: „Kas sina olid selle Kaalilea Jeesusega?“ Aga Peetrus salgas kõikide ees ja ütles: „Ei ma mõista, mis sa räägid!“ Ja kui ta oli minemas värava poole, nägi teda keegi teine ja ütles: „See oli ka Naatsareti Jeesusega!“ Ja ta salgas jälle ja

kinnitas vandega: „Ma ei tunne seda inimest!“ Natukese aja pärast ütlesid uued tulijad: „Tõesti, ka sina oled nende selt-sist, juba su keelemurre tunnistab seda.“ Siis hakkas Peetrus needma ja vanduma: „Ei, ma ei tunne seda inimest!“ Seda-maid laulis kukk. Siis tuli Peetrusele Jeesuse sõna meelde, kes oli ütelnud: „Enne kui kukk laulab, salgad sa mind kolm korda!“ Ja ta läks välja ja nuttis kibedasti.

Päeva saabumisel pidasid ülempreestrid ja rahvavanemad uuesti nõu Jeesuse vastu. Nad sidusid ta ja viisid maavalitseja Pontiuuse Pilatuse ette. Kui Juudas seda nägi, kahetses ta oma tegu, tõi raha ülempreestrite ja kirjatundjate kätte ja ütles: „Ma olen pattu teinud: olen ära andnud vaga vere.“ Need aga vastasid: „Mis puutub see meisse? See on sinu asi.“ Siis viskas Juudas hõbetükid templisse, läks kõrvale ja poos enese üles.

Anna meile andeks meie võlad! Ära saada meid kiusatusel!

51. Jeesus Pilatuse ja Heroodese ees.

Juudid tõid Jeesuse maavalitseja ette. Pilatus läks välja ja küsis: „Mis on teil kaebamist selle inimese peale?“ Nemad vastasid: „Kui ta poleks kurjategija, ei oleks me andnud teda su kätte.“ Siis ütles Pilatus: „Võtke ja mõistke ise tema üle kohut oma seaduse järgi.“ — „Meil ei ole luba kedagi surmata!“ vastasid juudid.

Nüüd hakkasid nad ta peale kaebama ja ütlesid: „Ta ässitab rahvast, keelab keisrile makse maksmast ja ütleb enese olevat kuninga.“

Pilatus pöördus Jeesuse poole ja küsis: „Oled sa juutide kuningas?“ Jeesus vastas: „Minu riik ei ole sellest maailmast! Oleks minu riik sellest maailmast, küll mu sulased

oleksid võidelnud, et mind ei oleks antud juutide kätte." Nüüd ütles Pilatus uuesti: „Siis oled sa ometi kuningas?“ — „Jah, mina olen kuningas. Ma olen selleks sündinud ja selleks maailma tulnud, et annan tõe le tunnistust. Kes on tõe poolt, see kuuleb mu häält." Pilatus ütles: „Mis on tõde?" Seejärel läks ta välja juutide juurde ja ütles: „Ma ei leia temast ühtki süüd." Ülempreestrid ja rahvavanemad jätkasid oma süüdistust: „Ta on oma õpetusega ässitanud rahvast Kaalileast kuni Juudamaani."

Kui Pilatus Kaalileamaast kuulis, läkitas ta Jeesuse Heroodesse juurde, kes oli Kaalilea valitseja ja kes viibis pühade ajal Jeruusalemas. Heroodes sai rõõmsaks, kui nägi Jeesust. Ta oleks teda näinud meeleldi ammu juba, sest kuulnud oli ta temast palju. Nüüd lootis ta temalt imetähti. Ta küsitles Jeesust mitmeti, kuid see ei vastanud talle sõnagi. Siis teotas Heroodes teda ühes oma kodakondsetega, pani talle valge riide ümber ja läkitas ta Pilatuse juurde tagasi. Sel päeval said Pilatus ja Heroodes sõpradeks. Siiani vihkasid nad teineteist.

Jes. 5, 20. Häda neile, kes kurja heaks ja head kurjaks hüüavad.

52. Jeesuse surmamõistmine.

Maavalitsejal oli viis pühadeks armu anda ühele vangile, kellele rahvas seda soovis. Tol korral oli vangis kardetav roimar Parrabas. Nüüd küsis Pilatus: „Kelle vabastan pühiks, Parraba või Jeesuse, keda hüütakse Kristuseks?" Sest ta mõistis, et ülempreestrid olid ta ära andnud kadedusest.

Kui nüüd Pilatus istus kohtujärjel, läkitas ta naine ta

juurde ja laskis ütelda: „Ärgu olgu sul tegemist selle õigega. Ma olen täna unes palju kannatanud tema pärast.“

Ülempreestrid aga meelitasid rahvast, et see nõuaks Par-rabale vabadust. Kui nüüd maavalitseja uuesti küsis: „Keda soovite vabaks?“ — kisendas rahvas: „Parrabast!“ Pilatus küsis: „Mis pean tegema Jeesusega?“ Rahvas vastas: „Löö risti! Löö risti!“

Nähes rahva mässamist laskis Pilatus Jeesust piitsaga peksta, lootes, et rahvas siis rahuneb. Sõdurid viisid Jeesuse õue, kiskusid ta riided seljast ja peksid teda. Siis punusid nad kibuvitstest krooni ja surusid selle ta pähe, panid purpur-mantli ta õlule ja andsid pilliroo ta paremasse kätte. Nad kummařdusid ta ette ja ütlesid pilgates: „Ole tervitatud, juuda rahva kuningas!“ Jälle sülitasid nad talle näkku, löid kepiga ja andsid talle kõrvahoope. Seejärel laskis Pilatus ta rahva ette viia ja ütles: „Ennäe inimest!“ Nähes Jeesuse kan-natusi mõirgas rahvahulk: „Poo risti! Poo risti!“

Veel kord ütles Pilatus: „Ma ei leia temal süüd.“ Juudid vastasid: „Meie käsu järele peab ta surema, sest ta on nime-tanud end Jumala Pojaks. Lased sa ta lahti, siis ei ole sa keisri sõber. Kui keegi nimetab end kuningaks, see on keisri vastane.“ Kui Pilatus seda kuulis, hakkas tal hirm. Nähes aga rahva kasvavat märatsemist, võttis ta vaagna vett, pesi käsi rahva nähes ja ütles: „Ma olen süüta vaga verest.“ Rahvas aga vastas: „Ta veri tulgu meie ja meie laste peale.“ Nüüd vabastas Pilatus Parraba, Jeesuse [aga mõistis surma ja andis sõdureile ristilöömiseks.

Joh. 1, 29. Vaata, see on Jumala tall, kes maailma patu ära kannab.

Omal viisil. P. 221.

Oh süütu Tall, oh Jeesus,
sind risti küljes surmati!

Suur oli sinu kannatus,
ehk sind küll kurjast' põlati,
kõik patud sina kandsid |
ja ennast Päästjaks andsid.
Meil' anna armu, oh Jeesus!
Meil' anna rahu, oh Jeesus!

(L. 181)

53. Jeesuse ristilöömine ja surm.

Sõdurid võtsid Jeesuselt purpurmantli ja panid ta oma riided talle selga. Siis viisid nad ta hukkamispaigale, et ta risti lüüa. Jeesus kandis ise oma risti, kuni ta nõrkes. Teel kohatasid nad meest, Siimon nimi, Kütrenest pärit. Sellele panid nad risti ja sundisid kandma seda Jeesuse järel. Suur rahvahulk käis nendega, eriti palju naisi, kes kaebasid ja nutsid. Jeesus pöördus nende poole ja ütles: „Jeruusalema tütrede, ärge nutke mind, vaid nutke endid ja oma lapsi. Tulevad päevad, mil mägedele öeldakse: Langege meile peale! ja mäeküngastele: Katke meid! Kui see sünnib toorele puule, mis peab siis sündima kuivale?“ Ka kaks roimarit viidi välja, et hukata temaga ühes.

Jõuti Kolgatale. Jeesusele pakuti šapiga segatud äädikat valude vaigistamiseks. Maitsnud seda, ei tahtnud ta juua. Siis löödi Jeesus risti ja temaga ühes kaks roimarit, teine paremale, teine vasakule poole. Jeesus aga palus: „**Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mis nad teevad.**“ Jeesuse ristile laskis Pilatus kirjutada pealkirja heebrea, kreeka ja ladina keeles: „Jeesus Naatsaretist, juuda rahva kuningas.“ Sõdurid aga jagasid Jeesuse riided isekeskis.

Palju rahvast seisis Jeesuse risti all. Kõik teotasid teda, vangutasid päid ja ütlesid: „Sina, kes sa kisud templi maha ja kolme päevaga üles ehitad, aita iseennast. Oled sa Jumala

Poeg, siis astu ristilt maha!" Samuti pilkasid teda ka ülem-preestrid, kirjatundjad ja rahvavanemad: „Muid on ta aidanud, end ei saa ta aidata. On ta Kristus, Jumala valitu, astugu ristilt maha. Siis usume teda. Tema on lootnud Jumalale, see päästku ta nüüd, kui see on ta meelepärast.“

Ka teine roimar teotas teda ja ütles: „Kui sa oled Kristus, siis aita ennast ja meid!“ Teine aga sõitles teda ja ütles: „Eks sinagi karda Jumalat, sest sa oled samas hukatuses? Meie küll õiguse poolest, sest saame, mis meie töö väärt on. See ei ole aga teinud ühtki kurja.“ Ja Jeesuse poole pöördudes ütles ta: „Issand, mõtle minule, kui sa oma kuningriiki tuled!“ Temale vastas Jeesus: „Tõesti, mina ütlen sulle: täna pead sa minuga paradisis olema.“

Jeesuse risti juures seisid ta ema, Maria-Magdaleena ja teisi naisi. Kui Jeesus nägi oma ema ja jüngrit, keda ta armastas, ütles ta emale: „Naine, vaata, see on su poeg!“ Ja jüngrile ütles Jeesus: „Vaata, see on su ema.“ Siis võttis jünger Jeesuse ema enda juurde.

Keskpäeval läks pimedaks kuni üheksanda tunnini. Päike kaotas oma läike. Siis kisendas Jeesus suure häälega: „Eeli! Eeli! Laama sabahtaani!“ — see on: „Mu Jumal! Mu Jumal! Miks oled sa mind maha jätnud!“ Selle järel lausus ta: „Mul on janu!“ Keegi ulatas talle käsna äädikat. Kui Jeesus oli äädikat maitsnud, ütles ta: „See on lõpetatud!“ Siis kisendas ta suure häälega: „Isa, sinu kätte annan ma oma vaimu!“ Kui ta oli seda ütelnud, heitis ta hinge.

Templi vahetekk kõige pühama paiga ees kärises kaheks lõhki ülalt alla. Maa värises, kaljud lõhkesid ja hauad avanesid. Pealik ja sõdurid, kes valvasid Jeesust, nähes sündinut, kohkusid ja ütlesid: „Tõesti see inimene oli Jumala Poeg.“

Matt. 5, 44. Armastage oma vihamehi, õnnistage neid, kes teid ära vannuvad.

Kõik lõpet'ud! Ja hinge heitnud
on elu Issand vaiksesti.
Ja rahuvürst kõik ära täitnud,
ta läinud surmaunesse.
Ja elupäike veerenud, —]
suur sõna: See on lõpet'ud!

(L. 194, 1)

54. Jeesuse matmine.

Juutide kombe järele ei võinud laibad jääda ristile hingamispäevaks. Seepärast palusid rahvaülemad Pilatust, et see käsiks murda ristilöödute sääreluud ja võtta surnud ristilt maha. Sõdurid tulid ja murdsid kahe roimari sääreluud. Tulnud Jeesuse juurde, märkasid nad, et ta oli surnud. Seepärast ei murdnud nad ta sääreluid, vaid üks sõdureist pistis odaga ta külge, sealt tuli välja verd ja vett.

Õhtul tuli Joosep, aus ja rikas mees Arimatiast. See oli Jeesuse poolëhoidja. Ta palus Pilatuselt Jeesuse ihu, et seda matta. Pilatus imestus, et Jeesus oli surnud. Kui ta aga pealikult kuulis, et Jeesus juba ammu oli hinge heitnud, andis ta Joosepile loa. Jeesuse keha võeti ristilt. Seda võiti kalliste rohtudega ja mähiti linasesse riidesse. Kolgata lähedal oli aed ja aias uus haud, mille Joosep oli lasknud kaljusse raiuda. Sinna panid nad Jeesuse ihu, veeretask suure kivi haua ukse ette ja läksid ära. Naised, kes käisid Jeesusega Kaalileamaalt kaasas, olid tulnud haua juurde. Nad vaatasid paika, kuhu Jeesus maeti. Siis eemaldusid nemadki ja olid hingamispäeval vaiksed, nagu selle maa viis nõudis.

Teisel päeval tulid ülempreestrid ja variserid Pilatuse juurde ja ütlesid: „Issand, meile tuleb meelde, et tema petis ütles, kui ta alles elus oli: ma tõusen kolme päeva pärast

üles. Seepärast käsi hauda valvata kolmanda päevani, et ta jüngrid ei tuleks ööl, ei varastaks teda ja ei ütleks rahvale: Ta on tõusnud üles surnuist. Siis on viimane pettus pahem kui esimene." Pilatus vastas: „Valvureid on teil. Minge ja valvake hästi!" Nad lahkusid, saatsid valvurid haua juurde ja panid kivi pitseriga kinni.

Jes. 53, 4. Tõesti, meie haigused on tema enese peale võtnud ja kõik meie valu kandnud.

Omal viisil. P. 327.

Kui ükskord pean mina
siit ilmast lahkuma,
siis ära lahku sina
mu'st oma armuga.
Ja kui mul surmahigi
on otsal raskesti,
siis ole minu ligi
ja vii mind taevasse.

(L. 196, 9)

IV. Ülestõusmine ja võit.

---

55. Jeesuse ülestõusmine.

Esimese nädalapäeva varahommikul sündis suur maavärisemine. Issanda ingel tuli taevast, läks haua juurde ja veeretaskivi selle ukse eest ära. Ta nägu oli otsegu välk ja ta riided helkisid kui lumi. Hirmu pärast värisid valvurid ja olid kui surnud.³

Sama päeva hommikul läksid naised Jeesuse hauale. Nad olid ostnud kalleid rohte ja tahtsid võida Jeesuse ihu. Teel

kõnelesid nad isekeskis: „Kes veeretab meil kivi haua ukse eest ära?“ Kui nad sinna jõudsid, nägid nad kivi olevat kõrvale tõugatud. Naised imestusid. Nad vaatasid hauda, kuid ei leidnud Jeesust. Neid valdas hirm. Nüüd märkasid nad hauas inglit. Ses ütles: „Ärge kartke! Ma tean, teie otsite Jeesust, kes oli risti löödud. Teda ei ole siin, ta on üles tõusnud! Tulge ja vaadake aset, kus ta puhkas. Nüüd aga minge ja ütelge jüngerile, et ta läheb teie eel Kaalileamaale. Seal saate teda näha.“ Naised tulid usinasti linna, et teatada sündmust jüngerile.

Kui nad olid teel linna, tuli Jeesus neile vastu ja ütles: „Tere!“ Naised tulid ta juurde, hakkasid ta jalge ümbert kinni ja kummardasid teda. Jeesus ütles: „Ärge kartke! Minge kuulutage mu vendadele, et nad läheksid Kaalileamaale, seal saavad nad mind näha.“ Naised läksid ja kuulutasid seda jüngerile ja teistele, kes seal olid.

Kui naised olid lahkunud, tulid mõned valvureist linna ja teatasid sündinust ülempreestritele. Need pidasid vanematega nõu, andsid valvureile raha ja käskisid: „Ütelge: Jeesuse jüngrid tulid ööl ja varastasid ta laiba, kui meie magasime. Kui maavalitseja sellest kuulda saab, tahame teda meelitada. Teie olge mureta!“ Valvurid võtsid raha ja tegid nõnda, kui neid oli õpetatud.

Joh. 24, 19. **Mina elan ja ka teie peate elama.**

Viisil: Eks mu kohus tänu teha. P. 338.

Võitja, võta võidupalmid
vastu oma rahva käest,
tema rõõmsad laulusalmid
tänutäheks võidu eest!
Vaenlane, sul pole mahti,
sinu suu on suletud,
surmaöö on kadunud,

et ta astel tehtud katki.
Surm ja põrgu vaikige:
halleluuja võitjale!

(L. 216, 1)

56. Ulestõusnud Jeesus ilmub Maria-Magdaleenale.

Maria-Magdaleena seisis haa juures ja nuttis. Kui ta vaatas hauda, nägi ta kaht inglit istuvat — üht peatsis, teist jalutsis, kohal, kus Jeesuse keha oli puhanud. Nad ütlesid temale: „Naine, miks sa nutad?“ Ta vastas: „Nad on viinud ära Issanda ja ma ei tea, kuhu nad ta on pannud.“

Seda ütelnud, pöördub ta ümber ja näeb Jeesust seisvat, kuid ta ei tea, et see on Jeesus. Jeesus ütleb temale: „Naine, miks sa nutad? Keda sa otsid?“ Ta arvas selle olevat aedniku ja ütles: „Isand, kui sina ta oled viinud, ütle mulle, kuhu sa ta panid, et saaksin ta ära tuua.“ Nüüd ütles Jeesus: „Maria!“ Maria pöördus ja hüüdis: „Rabuuni!“ see on: minu õpetaja. „Ära puutu minusse!“ ütles talle Jeesus. „Mine minu vendade juurde ja ütle neile: ma lähen üles oma Isa ja teie Isa juurde.“ Maria-Magdaleena tuleb ja kuulutab jüngreile: „Ma olen näinud Issandat ja seda on ta mulle ütelnud.“

Matt. 5, 4. Õndsad on need, kes kurvad on, sest neid peab rõõmustatama.

57. Jeesus ja Emmause jüngrid.

Sama päeva õhtul läks kaks jüngrit Emmause alevisse, mis asetseb Jeruusalemast 60 vagu¹ maad eemal. Nad rääkisid

¹ 60 vagu on umbes 12 km.

isekeskis kõigest, mis oli sündinud. Korraga seltsis neile Jeesus ja käis nendega. Nad ei tundnud aga teda.

Ta küsis neilt: „Mis kõned need on, mis te kõnelete isekeskis, ja olete nii kurvanäolised?“ Teine jüngerist, Kleopas nimi, ütles: „Kas sina ainuke oled Jeruusalemas, kes ei tea, mis neil päevil seal on sündinud?“ — „Mis siis?“ küsis võõras. Ja nad ütlesid: „Jeesuse Naatsaretist, kes oli prohvet, vägev tegudes ja sõnus, on meie ülempreestrid ja vanemad saatnud surma ja lõõnud risti. Meie aga lootsume, et tema pidi olema Iisraeli lunastaja. Pealegi on täna kolmas päev, kui see on sündinud. Nüüd on mõned naised meid ehmatanud. Nad olid vara hommikul käinud haua juures ja kui nad ta ihu ei leidnud, ütlesid nad näinud olevat ingli ilmutust. See ütelnud, Jeesus olevat üles tõusnud. Ka meist läksid mõned haua juurde ja leidsid nii, nagu naised jutustasid. Teda ennast ei näinud nad.“

Siis ütles ta neile: „Oh teie rumalad, kui tõrkjas on teie süda seda uskuma, mis prohvetid on rääkinud. Eks Kristus pidanud seda kannatama ja oma ausse minema.“ Ja ta hakkas neile seletama Moosesest ja kõigist prohveteist, mis oli temast kirjutatud.

Nii jõudsid nad alevini. Jeesus tegi, nagu tahaks ta eemalduda. Jüngrid aga palusid: „Jää meie juurde, sest õhtu jõuab ja päike veereb.“ Ja ta läks nende majasse. Kui ta istus nendega lauas, võttis ta leiva, õnnistas, murdis ja andis neile. Siis pääsid nende silmad lahti ja nad tundsid tema ära. Jeesus aga kadus nende keskel.

Jüngrid ütlesid teineteise vastu: „Eks meie süda põlenud, kui ta meiega rääkis ja seletas meile kirja?“ Nad tõusid kohe ja läksid tagasi Jeruusalemma. Seal leidsid nad üksteistkümme jüngrit oma poolehoidjatega. Nad ütlesid: „Issand on tõesti üles tõusnud!“ Nüüd rääkisid Emmause jüngrid, mis

oli teel sündinud ja kuidas nad ta olid ära tundnud leivamurdmisest.

Matt. 18, 20. Kus kaks või kolm minu nimel on üheskoos, seal olen mina kesk nende seas.

Viisil: Armas Jeesus, armastaja. P. 294.

Õhtu varjud taeval sõudvad,
päikse puna pilvilt kaob,
Issand jää meil', hinged nõudvad
sind, sest päev ju looja vaob.
Heldelt jagad ülemäära
rahutroosti tormis sa,
oh siis tule, meile murra
oma imeleiba sa.

(Vaim. Laulud II)

58. Jeesus ilmub jüngrile Jeruusalemas.

Sama esimese nädalapäeva õhtul, kui jüngrid oli üheskoos lukustatud uste taga, kartuses juutide eest, ilmus korraga Jeesus nende keskele ja ütles: „Rahu olgu teile!“ Siis näitas ta neile oma käsi ja jalgu. „Ma olen seesama,“ ütles ta. „Vaadake mu käsi ja jalgu!“ Nüüd said jüngrid rõõmsaks, et nad Jeesust nägid. Uuesti ütles Jeesus: „Rahu olgu teile! Nõnda kui Isa on läkitanud mind, nõnda läkitan mina ka teid.“ Seda ütelnud, puhus ta nende peale ja ütles: „Võtke Püha Vaimu! Kellele teie patud andeks annate, neile on need andeks antud. Kellele teie patud kinnitate, neile on need kinnitatud.“

Toomas, üks kaheteistkümnest, ei olnud nendega, kui Jeesus ilmus. Teised jüngrid ütlesid temale: „Meie oleme Issandat näinud!“ Toomas vastas: „Ma ei usu enne, kui ma ei näe

naelte asemeid ta kätes ega pane oma sõrmi neisse ja oma kätt ta küljesse!"

Kaheksa päeva pärast olid jüngrid jälle üheskoos. Ka Toomas oli nendega. Uksed olid lukustatud. Seal ilmus Jeesus nende hulka ja ütles: „Rahu olgu teiega!“ Toomale aga ütles ta: „Pista oma sõrm siia ja vaata mu käsi. Anna oma käsi siia ja pane mu küljesse. Ära ole uskumatu, vaid usklik!“ Nüüd hüüdis Toomas: „Mu Issand ja mu Jumal!“ Jeesus aga ütles: „Toomas, sa oled uskunud, et sa mind nägid. Öndsad on need, kes ei näe, ja siiski usuvad!“

59. Jeesus ilmub jüngleile Kaalileas.

Siimon-Peetrus ja teised jüngrid olid tulnud tagasi Kaalileamaale: Ühel õhtul ütles Peetrus: „Ma lähen kalastama.“ — „Ka meie tuleme kaasa!“ ütlesid teised. Nad sõudsid laevaga järvele, kuid ei saanud sel ööl midagi.

Valge saabudes seisis Jeesus järve ääres. Jüngrid aga ei tundnud teda. Siis ütles Jeesus: „Lapsukesed, kas teil leivakõrvast ei ole?“ — „Ei ole!“ kostsid need. „Heitke noot välja paremale poole laeva,“ ütles Jeesus, „siis leiate!“ Nad heitsid nooda välja ega suutnud seda vedada kalade rohkuse pärast. Nüüd ütles Johannes: „See on Issand!“ Kohe hüppas Peetrus vette ja ujus kaldale.

Ka teised tulid maale ja vedasid noota, mis oli täis suuri kalu. Kaldal nägid nad sütetuld maas ja seal peal kalu ja leiba. Jeesus ütles: „Tooge ka neid kalu, mis te praegu püüdsite!“ Siis kutsus Jeesus: „Tulge ja võtke einet!“ Ta ise võttis leiba ja kala ja andis jüngleile.

Pärast söömist ütles Jeesus Peetrusele: „Siimon, Joonas poeg! Kas sa armastad mind enam kui need?“ Siimon vastas: „Jah, Issand! Sa tead, et ma sind armastan!“ Siis ütles Jee-

sus: „Ole mu tallekeste karjane!“ Uuesti küsis Jeesus: „Siimon, Joonas poeg, kas armastad sa mind?“ — „Jah, Issand! Sa tead, et ma sind armastan.“ Jälle ütles Jeesus: „Hoi mu lambaid kui karjane!“ Kolmat korda küsis Jeesus: „Siimon, Joonas poeg! Kas armastad sa mind?“ Nüüd sai Peetrus kurvaks, et temalt kolm korda oli küsitud, ja vastas: „Issand, sa tead, sa tunned, et ma sind armastan.“ Jeesus ütles temale: „Ole mu lammaste karjane!“

Jüngrid läksid Kaalileamaale mäele, kuhu Jeesus oli käskinud neid minna. Kui nad teda nägid, kummardusid nad. Siis ütles Jeesus: „Minule on antud kõik meelevald taevast ja maa peal. Seepärast minge ja tehke jüngrid kõik rahvas, neid ristides Isa, Poja ja Püha Vaimu nime sisse ja neid õpetades pidama kõik, mis ma teile olen käskinud. Ja vaata, ma olen igapäev teie juures maailma otsani!“

1. Joh. 4, 19. Armastagem teda, sest ta on meid enne armastanud.

60. Jeesuse taevaminek.

Pärast ülestõusmist näitas Jeesus end jüngridle mitu korda. Viimast korda ilmus ta neile Õlimäel. — Ta käskis, et jüngrid ei lahkuks Jeruusalemast, vaid ootaksid Isa tõotust, nagu nad temalt olid kuulnud. „Johannes on ristitud veega,“ ütles ta, „teid peab ristitama Püha Vaimuga ja üsna varsti.“ Siis küsisid jüngrid: „Issand, kas sa nüüd asutad uue Iisraeli riigi?“ Jeesus kostis: „Teil ei tarvitse teada aega ega tundi, mis Isa on määranud. Aga teie saate väge, kui Püha Vaim tuleb teie peale, ja peate mu tunnistajad olema Jeruusalemas, kõigel Juuda- ja Samariamaal kuni maailma otsani!“ Siis tõstis ta käed ja õnnistas jüngrid.

Õnnistamise ajal tõsteti ta üles, ja pilv võttis ta nende silme eest. Kui nüüd jüngrid vaatasid üksisilmi taeva poole, kuhu Jeesus oli läinud, nägid nad kaht valgeis riideis meest, kes ütlesid: „Kaalileamaa mehed, mis te seisate ja vaatate taeva poole? See Jeesus, kes teilt võeti üles taevasse, tuleb samal kombel, kui te nägite teda minevat!“

Siis pöördusid jüngrid tagasi Jeruusalemma ja olid alati üksmeeles palves.

Vil. 2, 9. Jumal on teda väga ülendanud ja temale andnud ühe nime, mis üle iga nime on.

Viisil: Sull', sull', Jehoova, tahan laulda. P. 152.

Üht nime tahan südamesse
ma usus kirjutada endale.
See paistab minu muredesse
kui hele, selge taevapäikene.
Su nimi, Jeesus Kristus, igavest
on mulle kõige kallim kõikidest.

(H. Wühner)

61. Püha Vaimu väljavalamine.

Kui nelipühapäev saabus, olid jüngrid üksmeeles koos. Taevas sündis äkki kohisemine, nagu oleks kange tuul puhunud, ja täitis terve koja, kus nad istusid. Nende peadele ilmusid otsekui tulekeeled. Kõik nad said täis Püha Vaimu ja hakkasid rääkima teisi keeli, nii kui Vaim seda neile võimaldas.

Jeruusalemmas oli elamas juute, aga ka jumalakartlikke mehi muist rahvaist. Kui nüüd see ime sündis, tuli rahvahulk kokku ja kohkus, kui igaüks kuulis räägitavat oma keelemurret. Nad ütlesid: „Vaata, eks need kõik ole Kaalileamaa mehed? Kuidas meie siis igaüks kuuleme oma keelemurret,

milles oleme sündinud?“ Teised aga pilkasid ja ütlesid: „Nad on täis magusat viina.“

Aga Peetrus seisis nende üheteistkümnega, tõstis häält ja ütles: „Juuda mehed ja kõik, kes te elate Jeruusalemas, pange tähele mu sõnu! Need ei ole joobnud, nagu arvate, sest see on alles kolmas tund. Vaid sündinud on see, mis prohvet Joel on ütelnud: „Viimaseil päevil,“ ütleb Jumal, „tahan ma oma Vaimu välja valada kõigele lihale. Ja teie pojad ja tütreid peavad rääkima prohveti viisil.“ Iisraeli mehed, kuulge neid sõnu! Jeesuse Naatsaretist, mehe, kelle Jumal teile saatis ja kes oli vägev tegude ja imede poolest, olete teie risti löönud ja surmanud. Jumal on ta üles äratanud ja surmast päästnud, sest surm ei võinud teda kinni pidada. Ja et Jumal ta nüüd on ülendanud oma paremale käele, on ta valanud välja Püha Vaimu, nagu te näete ja kuulete. See olgu teile teada, et Jumal selle Jeesuse, kelle teie olete risti löönud, on teinud Issandaks ja Kristuseks.“

Kui rahvas seda kuulis, läks see tal läbi südame ja ta ütles Peetruse ja teiste jüngerite vastu: „Mehed, vennad, mis peame me tegema?“ Peetrus vastas: „Parandage meelt ja igaüks lasku end ristida Jeesuse Kristuse nimesse pattude andeksandmiseks, siis saate te Püha Vaimu!“

Neid, kes võtsid vastu tema sõna, ristiti kokku kolm tuhat hinge. — Nii tekkis esimene ristikogudus.

Viisil: Nüüd paistab meile kaunisti. P. 342.

1. Oh Püha Vaim, meil' tule sa
nüüd südamesse elama,
oh tule, valgustaja!

Su paistus paistku vägevast,¹
meid tehku targaks nobedast,¹
sa õige rõõmustaja!

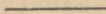
Kui sa nõnda
meile tuled, ligi oled, siis saab meile
osaks taevast elu jälle.

2. Sa kingid tarkust vagale,
ja mõistust neile kõigile,
kes tõe armastavad.

Need sinu läbi julgesti
ja ühes usus puhtasti
ka Kristust kuulutavad.

Tõtta, võta
valgustada, pühitseda meie meeli,
sütitada tulekeeli.

(V. L. 77, 1, 2)

C.

Laule evang.-luteri usu lastele.

Laule algkooli III klassile.

1.

Omal viisil. P. 174.

1. Jumal, maa ning taeva looja, Isa, Poeg ja Püha Vaim, sina öö ja päeva tooja, elu saab sult lill ja taim; tähed, päikese ja kuu tegid sa, ei keegi muu.	2. Mina astun sinu ette, täna sind nüüd südamest, et mind oma armu kätte öösel võtsid kahju eest, ei nii saanud vaenlane kurja teha minule.

3. Sinu kätte annan mina
oma ihu hingega:
meeli, mõtteid ja mis sina
mulle andnud, hoia sa.
Issand, armutiivaga
võta kõiki kaitseda!

(V. L. 29, 1, 2, 4)

2.

Omal viisil. P. 445.

1. Ma kummardan sind, armuvägi, mis Jeesuses end ilmutand; ma astun armastuse ligi, mis põrmu peale halastand. Kõik rahutus mu hingest kaob, kui mõte armu merre vaob.	2. Oh Jeesus, oma püha nime mu südamesse kirjuta, et sinu suure armu ime võiks hinge sisse vajuda, et sõna, töö ja terve elu siis kuulutaks su nime ilu! (L. 249, 1, 5)

3.

Omal viisil. P. 121.

1. Mu järel', hüüab Jeesus Krist, kõik ristirahvas, tulge! Maailma ära salake, mu armukutset kuulge, ja käige minu jälgedes maailma ära salates.	2. Kui teil on raske, käin ma eel, ja teie kõrval seisan; ma murran teed ja võitlen veel ja teie krooni hoian. Halb sulane, kes seisma jääb, kui tema isand sõtta läeb. (V. L. 109, 1, 4)

4.

Omal viisil. P. 481.

1. Üks roosike on tõusnud küll õrna juure seest, kuis vanemad on laulnud. Ta tuli Jesse soost, see kallis võsuke. Kesk talvel, külmal ajal, ta kasvas ülesse.	2. Mu armsast võsukest Jesajas kuulutas; ta sündis puhtast neitsist Mariast Petlemas; nii oli Isa nõu. Kesk talvel, külmal ajal, on näha Isa au. (L. 150, 1, 2)

5.

Omal viisil. P. 59.

1. Jeesus, tule minule, jää mu juurde järjesti, tule, Önnistegija, kõige parem sõber sa!	2. Tuhat kord sind ihaldan, maisi rõõme tühjaks pean, tuhat kord ma õhkan ka: Jeesus, Jeesus, tule sa! (L. 241, 1, 2)

6.

Omal viisil. P. 199.

1. Au, kiitus olgu igavest'
 Kolmainu Jumalale,
 et tema suurest heldusest
 meid avitanud jälle.
 Meist hea meel on Jumalal,
 suur rahupõlv on taeva all,
 kõik vaen on otsa saanud.

(L. 1)

7.

Omal viisil. P. 230.

1. Oh vaga Jumal, kes
 kõik annid meile annad,
 kelt on, mis iial on,
 kõik mured sina kannad:
 mul anna tervist ning
 et terve ihu sees
 mul oleks puhas hing
 ja rahu südames.

2. Las', mis mu kohus on,
 mind ustavalt ka teha,
 et saaksin oma töös
 su õnnistust ma näha.
 Oh anna, et ma teen
 kõik hästi, hoolsasti,
 ja aita, et mu töö
 võiks minna edasi.

(L. 26, 1, 2)

8.

Omal viisil. P. 175.

1. Arm, kes sa mind oled loonud
 oma näo järele;
 arm, kes patu vastu toonud
 õnnistust mu hingele;
 arm, su päralt olen ma
 elades ja surres ka.

2. Arm, kes sa mind märgistanud
 enne, kui ma sündisin;
 arm, kes inimeseks saanud,
 et ma taeva päriksin:
 arm, su päralt olen ma
 elades ja surres ka.

(V. L. 82, 1, 2)

9.

Omal viisil. P. 486.

1. Las' ma läen, las' ma läen
 sinna, kus ma Jeesust näen!
 Seda üksi taga nõuan,
 et ta palge ette jõuan,
 igavesti sinna jään.

2. Valgusta, valgusta,
 päike, pilved kaota!
 Seda aega ootan väga,
 millal kõigi vagadega
 näen su palet rõõmuga.

(L. 580, 1, 2)

10.

Omal viisil. P. 385.

1. Igavene koidukuld,
kadumata armuvalgus,
toogu hinge usutuld,
uue päeva kallis algus:
võitku sinu armu töö
patu öö.

2. Anna, et su armuläik
meie külmust ära võidab,
uue päeva kuldne käik
hinge julgusega täidab:
sunnitõusma sedamaid
uinuajaid.

(L. 53, 1, 3)

11.

Omal viisil. P. 485.

1. Püha öö, vaikne öö!
Hingab kõik, valvavad
Joosep, Maria lauda sees,
sõimes lapsuke nende ees . . .
:,: Maga sa, patuste rõõm! :,:

2. Püha öö, vaikne öö!
Ingli hääl välja pääl
laulab rõõmsasti halleluuja!
Karjastele see kuulutab ka:
:,: Kristus sündinud teil! :,:

3. Püha öö, vaikne öö!
Ootused, lootused
Jumal täidab ja õnnistust toob,
rahupõlve maailmale loob.
:,: Laulgem halleluuja. :,:

(V. L. 52, 1, 2, 3)

Laule algkooli IV klassile.

1.

Omal viisil. P. 383.

1. Mu jõud, sind tahan armastada
ei sõnaga, vaid teoga;
sind tahan ikka igatseda,
mu valgus, kõige väega.
Kuni ma elu lõpetan,
sind, Jeesus, armastan.

2. Mind oma teel sa võta hoida
ja keela ära eksimast;
mind lase õige rada leida;
kui seisan, hoia langemast!
Mu ihu, hinge valgusta,
mu päike, armuga.

(L. 254, 1, 6)

2.

Omal viisil. P. 237-b.

1. Oh Jeesus, sinu valu,
 su raske kannatus,
 see saadab mulle elu,
 see on mu rõõmustus;
 su vermed ja su haavad,
 su kibuvitsakroon
 mull' õnnistuseks saavad
 siis, kui mul häda on.

2. Mis iial sina tegid,
 et sind nii vaevati?
 Kõik, mis sa kurja nägid,
 on minu patu süü.
 Mu peale armu heida,
 mind ära nuhtle sa,
 vaid anna armu leida,
 kui hirmu tunnen ma.

(L. 196, 1, 4)

3.

Omal viisil. P. 152.

1. Sull', sull', Jehoova, tahan laulda,
 ei ole ükski sinu sarnane;
 mu laulu võta, Issand, kuulda
 ja anna Vaimu väge minule,
 et seda teen siin Jeesu nime sees,
 siis maksab see ta läbi sinu ees.

2. Su heldusest mind aita laulda,
 et õieti sind lauldes kuulutan;
 siis minu laul on ilus kuulda,
 kui vaimus sind ja tões kummardan;
 kui sinu Vaim mu südant valgustab,
 siis minu laul sind tõest' austab.

(L. 27, 1, 3)

4.

Omal viisil. P. 260.

1. Nüüd tehke kõrgeks väravad
 ja ukсед laiaks sedamaid,
 sest austuse kuningas
 ja päästja on nüüd tulemas,
 kes õnnistust toob eluga,
 sest laulgem suure rõõmuga:
 Au olgu Loojale,
 mu armuandjale.

2. Ta on mu õige abimees,
suur armastus tal südames,
ta kroon on selge pühadus,
ta valitsus on halastus,
ta kõik mu häda lõpetab
ja minu südant röömustab.
Au olgu Pojale,
mu Lunastajale.

(L. 120, 1, 2)

5.

Omal viisil. P. 487.

1. Oota, hing, oh oota Issandat sa,
tema peale looda,
ta on päästija.
Õõ vististi
läeb sul koidule,
talve järel tuleb kuldne kevade.
Murede marus ja häda sees
on sul varjuks Jumal, truu abimees.

2. Oota, hing, oh oota Issandat sa,
tema peale looda,
ta on päästija.
Kui langeb kõik,
sul on varjupaik,
kangem kui su kaitsja pole lain'te käik.
Meid aita, Jumal, hädade sees,
meie hinged päästa, truu abimees!

(L. 525)

6.

Viisil: P. lisa 134.

1. Kalla, kallid Isa käsi,
rahu minu südame'.
Anna, et su laps ei väsi
palvetamast iialgi.
Õnnista mind elu vaevas,
hoia kõige kurja eest.
Olgu ikka lahti taevas,
kus näen Isa vaimus tõest'.

2. Luba mind su ligi tulla,
armas taeva Kuningas,
et su Poja risti alla
elukoormat panna saaks.
Seal on lepitust, on õnne,
seal jääb süda rahule.
Ei seal enam vaeva tunne,
kes on leidnud elutee.

3. Saagu mulle lepitajaks,
Lunastaja, sinu rist,
minu valu vaigistajaks
sinu käsi, Jeesus Krist.
Kas ma väsin õhtu hilja,
murdun päise päeva a'al, —
surres maitsen eluvilja
Lunastaja risti all.

(L. lisa 4)

7.

Viisil: Ei ilmast hooli ma. P. 227.

1. Oh ära jäta mind!
Mind saatku sinu käsi,
mu Jumal, et su laps
ei ijal eksi, väsi;
vaid et ta eluteel
võiks leida, Issand, sind.
Mu vari, kepp ja kilp,
oh ära jäta mind!

2. Oh ära jäta mind!
Mu Jumal, näita rada,
kus patt ja ilm ei saa
mind mitte võrgutada.
Oh usku anna mull',
et kindlast' ootan sind.
Mu tugi, abi, jõud,
oh ära jäta mind!

(L. 21, 1, 2)

8.

Omal viisil. P. 48.

1. Mis oled sina, armas Jeesus, teinud,
mis on sind surmakohtu ette viinud?
Mis on su süü, mispärast vastust annad
ja risti kannad?

2. Mis süü on sul, ja kuidas oled eks'nud?
Sind minu rasked patud nii on peksnud!
Kõik pandi, Issand, mis mul oli võlga,
nüüd sinu selga.

(V. L. 65, 1, 3)

9.

Omal viisil. P. 138.

1. Oh võitlejad, et käige peale!
Et käige Talle jälgedes,
kes auga läks Siioni mäele,

kõik vaeva, naeru kannat'es:
kui pea ju võidukrooni saand,
laisk liige see, kes maha jäänd.

2. Mis kardate? Et seiske kindlast'
nii valvates kui paludes,
sest Kristus võimust saanud ausast'
seal mao pead rõhudes.
Nüüd käige järel Vaimu väes,
siis võidu saate Kristuses.

(L. 472, 1, 2)

10.

Omal viisil. P. 266.

1. Mu nimi taevas kirja pandud,
ma olen lapseks arvatud:
ma olen Isa armus hoitud
ja kurja eest ka varjatud.
Ta süles hingata võin rahu,
kui lapsukest mind kannab ta.
Ei muud ma tea oma rõõmus
kui halastusest rääkida.

2. Kuis ma sind tänan, hinge hoidja
et õndsusele juhid mind!
Sa otsisid mind, helde kaitsja,
ehk põlanud küll olen sind.
Sa kutsud: „Lambuke, oh tule!“
Su juurde, Jeesus, tulen ma.
Nüüd karjaseks sa mulle ole,
ma sulle kuulun rõõmuga.

(V. L. 134, 1, 2)

11.

Viisil: Ma tahan jätta maha. P. 245.

1. Ma tean, mis mina usun,
mis kõikumata jääb,
kus julgesti ma asun,
kui ilm ka hukka läeb.
Ma tean, mis kindlalt püsib,
kui kõigub, vangub kõik,
kui kartlik süda küsib:
„Kus on su pelgupaik?“

2. Ma tean, mis kogu elus
ei minust maha jää.
Mul kindel koja alus,
mis kadumist ei näe:
need on mu Jeesu sõnad,
need selged sõnad kõik!
Ses kaljukindlas linnas
on minu varjupaik.

(V. L. 106, 1, 2)

D.

Dr. Martin Lutheri Väike katekismus.

Esimene peatükk.

Jumala kümme käsku.

Esimene käsk.

Mina olen Issand, sinu Jumal. Ärgu olgu sul teisi jumalaid minu kõrval.

Mis see on?

Meie peame Jumalat üle kõige kartma, armastama ja tema peale lootma.

Teine käsk.

Ära võta Issanda, oma Jumala nime ilma asjata suhu, sest Issand ei jäta seda nuhtlemata, kes tema nime kurjasti pruugib.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie tema nime juures ei nea, ei vannu, ei lausu, ei valeta ega peta; vaid et meie teda kõiges hädas appi hüüame, palume, kiidame ja täname.

Kolmas käsk.

Pühitse pühapäeva!

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja jumalatsõna ei põlga; vaid et meie seda pühaks peame, healmeelil kuuleme ja õpime.

Neljas käsk.

- Austa oma isa ja ema, et sinu käsi hästi käiks ja sina kaua elaksid maa peal.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma vanemaid ja isandaid ei põlga ega vihasta, vaid et meie neid austame, teenime, nende sõna kuuleme, neid armsaks ja kalliks peame.

Viies käsk.

Ära tapa!

Mis see on?

• Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese ihule ühtki kahju ega kurja ei tee; vaid et meie teda aitame ja temale head teeme kõiges ihuhädas.

Kuues käsk.

Ära riku abielu!]

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie kasinasti ja puh-tasti elame kõnedes ja tegudes; ja et igäüks armastagu ja austagu oma abikaasat.

Seitsmes käsk.

Ära varasta!

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese raha ja vara ei võta, ei kavala kauba ega petise tööga enese poole ei kisu; vaid et meie tema vara ja peatoidust aitame kasvatada ja hoida.

Kaheksas käsk.

Ära tunnista ülekohut oma ligimese vastu!

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese peale kavalasti ei valeta, teda ära ei anna, keelt ei peksta ega kurje kõne-sid tema peale ei tõsta; vaid et meie tema eest kostame, kõike head temast kõneleme ja kõik asjad heaks kääname.

Üheksas käsk.

Ära himusta oma ligimese koda!

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese pärandust või koda kavalusega ei püüa ega õiguse nimel enese poole ei kisu; vaid et meie teda aitame, et tema seda enesel võiks pidada.

Kümnes käsk.

Ära himusta oma ligimese naist, sulast, ümmardajat, veiseid ega muud, mis tema päralt on!

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese naist, peret ega veiseid ei ahvatle ega vägisi ei võta; vaid et meie neid manitseme, et nemad paigale jäävad ja teevad, mis nende kohus.

Mis ütleb nüüd Jumal kõigist neist käskudest?

Tema ütleb nõnda: Mina, Issand, sinu Jumal, olen püha vihaga Jumal, kes vanemate patud nuhtleb laste kätte kolmandast ja neljandast põlvest saadik, nende kätte, kes mind vihkavad; aga neile, kes mind armastavad ja minu käsud peavad, teen mina head tuhandest põlvest saadik.

Mis see on?

Jumal ähvardab nuhelda kõiki, kes neist käskudest üle astuvad; seepärast peame meie tema viha kartma ja mitte nende käskude vastu tegema; aga tema töötab armu ja kõike head kõigile, kes need käsud peavad; seepärast peame meie teda ka armastama, tema peale lootma ja heameelega tema käsku mööda tegema.

Teine peatükk.

Püha ristiusk.

Esimene õpetus.

Loomisest.

Mina usun Jumala Isa, kõige vägevama taeva ja maa Looja sisse.

Mis see on?

Mina usun, et Jumal mind ja kõik loomad on loonud, mulle ihu, hinge, silmad, kõrvad, kõik liikmed, mõistuse ja kõik meeled on andnud, ja veel hoiab; pealeselle riided, kingad, söömise ja joomise, koja ja maja, naise ja lapse, põllu, veised ja kõik vara, kõik ihu- ja elutarbed ja toidust rohkesti ja igapäev annab; ja kõige häda ja kurja eest hoiab ja kaitseb; ja seda kõike teeb tema isalikust jumalikust armust ja heldusest, ei mitte seepärast, et mina seda väärt või teeninud olen. Selle eest on minu kohus teda kiita, tänada, teenida ja tema sõna kuulda. See on tõesti tõsi.

Teine õpetus.

Lunastamisest.

Mina usun Jeesuse Kristuse, Jumala ainusündinud Poja, meie Issanda sisse, kes on saadud Pühast Vaimust, ilmale toodud neitsist Mariast, kannatanud Pontiuuse Pilatuse all, risti löödud, surnud ja maha maetud, alla läinud põrguhauda, kolmandal päeval jälle üles tõusnud surnuist, üles läinud taeva, istub Jumala, oma kõige vägevama Isa paremal käel, sealt tema tuleb kohut mõistma elavate ja surnute peale.

Mis see on?

Mina usun, et Jeesus Kristus, tõsine Jumal, omast Isast igavesti sündinud, ja ka tõsine inimene, neitsist Mariast ilmale toodud, minu Issand on, kes minu, ärakadunud ja hukkamõistetud inimese, on päästnud ja lunastanud kõigest patust, surmast ja kuradi väest; ei mitte kulla ega

höbedaga, vaid oma püha kalli verega ja oma ilmsüütu kannatamise ja surmaga; et mina tema oma pidin olema, tema riigis tema all elama ja teda teenima igaveses õiguses, vagaduses ja õndsuses, nõnda kui tema on üles tõusnud surnuist, elab ja valitseb igavesti. See on tõesti tõsi.

Kolmas õpetus.

Pühitsemisest.

Mina usun Püha Vaimu sisse, üht püha ristikogudust, pühade osasaamist, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igavest elu. Aamen.

Mis see on?

Mina usun, et mina omast meelest ja väest ei või Jeesuse Kristuse, oma Issanda sisse uskuda ega tema juurde saada; vaid Püha Vaim on mind evangeeliumi läbi kutsunud, oma annetega valgustanud, õiges usus pühitsenud ja hoidnud; nõnda kui tema kõike püha ristikogudust maa peal kutsub, kogub, valgustab, pühitseb ja Jeesuse Kristuse juures õiges ja ainus usus hoiab; sessamas ristikoguduses tema minule ja kõigile usklikele iga päev kõik patud rohkesti andeks annab, viimsel päeval mind ja kõik surnud üles äratab ja minule, kõigi usklikega Kristuses, igavese elu annab. See on tõesti tõsi.

Kolmas peatükk.

Püha Meie-Isa palve.

Meie Isa, kes sa oled taevas! Pühitsetud saagu sinu nimi; sinu riik tulgu; sinu tahtmine sündigu kui taevas, nõnda ka maa peal. Meie igapäevane leib anna meile tänapäev, ja anna meile andeks meie võlad, kui ka meie andeks anname oma võlglastele. Ja ära saada meid kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast, sest sinu päralt on riik ja vägi ja au igavesti. Aamen.

Esimesed palvesõnad.

Meie Isa, kes sa oled taevas.

Mis see on?

Jumal tahab meid seeläbi armulikult kutsuda, et meie peame uskuma tema meie õige Isa ja meie tema õiged lapsed olevat; et meie julgesti ja kindla lootusega teda peame paluma, nõnda kui armsad lapsed oma armast isa paluvad.

Esimene palve.

Pühitsetud saagu sinu nimi.

Mis see on?

Jumala nimi on küll iseenesest püha; aga meie palume sessinases palves, et seda ka meie juures pühitsetaks.

Kuidas sünnib see?

Kui Jumala sõna selgesti ja puhtasti õpetatakse ja meie ka pühasti kui Jumalalapsed seda mõõda elame, seks aita meid, armas taevane Isa! Aga kes teist viisi õpetab ja elab, kui jumalasõna õpetab, see ei pühitse meie seas Jumala nime; selle eest hoiä meid, armas taevane Isa!

Teine palve.

Sinu riik tulgu.

Mis see on?

Jumala riik tuleb küll ilma meie palveta iseenesest; aga meie palume sessinases palves, et ta ka meie juurde tuleks.

Kuidas sünnib see?

Kui taevane Isa oma Püha Vaimu meile annab, et meie tema püha sõna tema armu läbi usume ja Jumala meelepärast elame siin ajalikult ja seal igavesti.

Kolmas palve.

Sinu tahtmine sündigu kui taevas, nõnda ka maa peal.

Mis see on?

Jumala hea ja armuline tahtmine sünnib küll ilma meie palvetagi; aga meie palume sessinases palves, et see ka meie juures sünniks.

Kuidas sünnib see ?

Kui Jumal kõike kurja nõu ja tahtmist rikub ja keelab neid, kes meid ei taha lasta Jumala nime pühitseda ega tema riiki meie juurde tulla, kui on kuradi, maailma ja meie liha tahtmine; vaid kinnitab ja hoiab meid kindlasti omas sõnas ja usus meie otsani; see on tema armuline ja hea tahtmine.

Neljas palve.

Meie igapäevane leib anna meile tänapäev.

Mis see on ?

Jumal annab igapäevase leiva küll ilma meie palveta kõigile kurjadele inimestele; aga meie palume sessinases palves, et tema meile annaks mõista ja tänuga vastu võtta meie igapäevase leiva.

Mis on igapäevane leib ?

Kõik, mis meie ihu toiduks ja ülalpidamiseks tarvis läheb: söömine, joomine, riided, kingad, koda, maja, põld, veised, raha, vara, vaga abikaasa, vagad lapsed, vaga pere, vagad ja truud ülemad, hea valitsus, hea ilm, rahu, tervis, aus elu, head sõbrad, truud naabrid ja muud niisugused asjad.

Viies palve.

Ja anna meile andeks meie võlad, kui ka meie andeks anname oma võlglastele.

Mis see on ?

Meie palume sessinases palves, et taevane Isa ei tahaks vaadata meie pattudele ega nende pärast meile seda keelata, mis meie palume; sest meie ei ole seda väärt, mis meie palume, ega ole seda ka teeninud; vaid et tema tahaks meile seda kõike armust anda, sest et meie iga päev palju pattu teeme ja selget nuhtlust teenime: siis tahame meie ka südamest andeks anda ja healmeelil head teha neile, kes meie vastu eksivad.

Kuues palve.

Ära saada meid kiusatusse.

Mis see on?

Jumal ei kiusa küll kedagi, aga meie palume sessinases palves, et Jumal meid tahaks hoida ja ülal pidada, et kurat, maailm ja meie liha meid ei petaks ega saadaks ebaus, meelegeite ja mõne muu suure patu ja häbi sisse; ja kui meid seega peaks kiusatama, et meie ometigi viimaks võidame ja võimust saame.

Seitsmes palve.

Vaid päästa meid kurjast.

Mis see on?

Meie palume sessinases palves kui ühel hoobil, et taevane Isa meid tahaks päästa kõiksugusest ihu ja hinge, varanduse ja au kahjust; ja viimaks, kui meie surmatunnike tuleb, õndsas otsas meile anda ja armuga seitsinasest hädaorust enese juurde taevasse võtta.

Viimased palvesõnad.

Sest sinu päralt on riik ja vägi ja au igavesti. Aamen.

Mis on aamen?

See on, et mina pean kindlasti uskuma, et taevane Isa meie palved heldesti on vastu võtnud ja kuulnud; sest et tema ise on käskinud meid nõnda paluda ja töötanud, et tema meid tahab kuulda. Aamen, aamen, see on: jah, jah, see peab tõesti nõnda sündima.

N° 1 j a s p e a t ü k k .

Püha ristimise sakrament.

I. Mis on ristimine?

Ristimine ei ole mitte paljas vesi, vaid niisugune vesi, mis Jumala käsus on seatud ja Jumala sõnaga ühte pandud.

Mis Jumala sõna see on?

Kui Meie Issand Jeesus Kristus ütleb Matteuse raamatus viimases peatükis: Minge ja tehke jüngriks kõik rahvas, neid ristides, Isa ja Poja

ja Püha Vaimu nime sisse, ja neid õpetades pidama kõike, mis mina teile olen käskinud.

II. Mis annab ehk saadab ristimine?

Tema saadab pattude andeksandmist, päästab surmast ja kuradist ja annab igavese õndsuse kõigile, kes usuvad, nõnda kui Jumala sõnad ja töötused kuulutavad.

Missugused on need Jumala sõnad ja töötused?

Kui meie Issand Jeesus Kristus ütleb Markuse raamatu viimises peatükis: Kes usub ja keda ristitakse, see peab õndsaks saama, aga kes ei usu, see peab hukka mõistetama.

III. Kuidas võib vesi nii suuri asju teha?

Vesi ei tee seda tõesti mitte, vaid Jumala sõna, mis veega ja vee juures on, ja usk, mis sedasama Jumala sõna vee sees usub; sest ilma Jumala sõnata on vesi paljas vesi, ja ei mitte ristimine; aga Jumala sõnaga on ta ristimine, see on eluvesi täis armu ja uuestisündimise pesemine Pühas Vaimus, kuidas püha Paulus ütleb Tiituse raamatu kolmandas peatükis: Jumal on meid õndsaks teinud uuestisündimise pesemise ja Püha Vaimu uuendamise läbi, keda tema on välja valanud meie peale rohkesti Jeesuse Kristuse, meie Õnnistegija läbi, et meie, tema armu läbi, õigeks tehtud, igavese elu pärijaiks pidime saama lootuse järele: see on ustav sõna.

IV. Mis tähendab niisugune veeristimine?

See tähendab, et vana Aadam meie igapäevase kahetsemise ja patust-pöördumise läbi peab uputatama ja surema, kõigi pattude ja kurjade himudega, ja iga päev jälle ette tulema ja üles tõusma uus inimene, kes õiguses ja puhtuses Jumala ees peab igavesti elama.

Kus see on kirjutatud?

Püha Paulus ütleb oma raamatus rooma rahvale, kuuendas peatükis: Meie oleme Kristusega maha maetud ristimise läbi surma sisse, et otsegu Kristus on üles äratatud surnuist Isa au läbi, meie ka nõnda peame uues elus käima.

Püha altari sakrament.

I. Mis on altari sakrament?

See on meie Issanda Jeesuse Kristuse tõsine ihu ja veri, leiva ja viina all meile ristirahvale süüa ja juua Kristuse enese seatud.

Kus on see kirjutatud?

Nõnda kirjutavad pühad evangelistid: Matteus, Markus, Luukas ja püha Paulus:

Meie Issand Jeesus Kristus sel ööl, kui ta ära anti, võttis leiva, tänas, murdis, andis oma jüngreile ja ütles: „Võtke, sööge, see on minu ihu, mis teie eest antakse; seda tehke minu mälestuseks.”

Selsamal kombel võttis tema ka karika pärast õhtusöömaega, tänas, ja andis oma jüngreile ja ütles: „Võtke ja jooge kõik sealt seest; see sinane karikas on uus seadus minu veres, mis teie eest valatakse pattude andeksandmiseks; seda tehke nii mitu korda, kui teie sest joote, minu mälestuseks ”

II. Mis kasu on meil seesugusest söömisest ja joomisest?

Seda näitavad meile need sõnad: „Mis teie eest antakse ja valatakse pattude andeksandmiseks”; see on, et meile sakramendis pattude andeksandmist, elu ja õndsust nende sõnadega antakse; sest kus pattude andeksandmine on, seal on ka elu ja õndsus.

III. Kuidas võib ihulik söömine ja joomine niisuguseid suuri asju teha?

Söömine ja joomine ei tee seda tõesti mitte, vaid need sõnad: „Mis teie eest antakse ja valatakse pattude andeksandmiseks”; need sõnad on ihuliku söömise ja joomisega ühes ülim asi sakramendis; ja kes neid samu sõnu usub, sel on, mis nemad tunnistavad: pattude andeksandmine.

IV. Kes võtab ausasti sellesinase sakramendi vastu?

Paastuda ja ihu poolest ennast valmistada on küll kaunis välispidine komme; aga see on õieti ja hästi valmistatud, kes neid sõnu usub: „Mis teie eest antakse ja valatakse pattude andeksandmiseks”; aga kes neid sõnu ei usu või kaksipidi mõtleb, see ei ole väärt ega hästi valmistatud, sest see sõna „Teie eest” nõuab selgeid usklikke südameid.

SISUKORD.

A. Vana Testamendi lood.

I. Eellood.

	Lk.
1. Maailma loomine	5
2. Pattulangemine	7
3. Kain ja Aabel	9
4. Veeuputus	9
5. Jumala leping Noaga	11

II. Peavanemate lood.

A a b r a m.

6. Aabrami kutsumine	12
7. Aabram ja Lott lahkuvad teineteisest	13
8. Aabrami usk	14
9. Aabrami mured	15
10. Iisaku abiellumine	15

J a a k o b.

11. Iisak ja tema pere	18
12. Jaakobi põgenemine	19
13. Jaakob Laabani juures	21
14. Jaakob pöördub tagasi kodumaale	22

III. Mooses, tema elu ja töö.

15. Iisraeli laste kannatusi Egiptuses	24
16. Moosese sünd ja päästmine	25
17. Noor Mooses. Ta põgenemine	26
18. Moosese kutsumine	27
19. Egiptuse nuhtlused	28
20. Lahkumine Egiptusest	30
21. Läbimine Punasest merest	31
22. Kõrverännak Siinai mäeni	32

	Lk.
23. Käskude andmine	34
24. Kuldvasikas	36
25. Maakuulajad	37
26. Nelikümmend aastat kõrves	39
27. Moosese surm	40

IV. Joosua — rahvajuht.

28. Joosua ametisseastumine ja üleminek Jordanist	42
29. Joosua jumalagajätt rahvaga ja ta surm	43

V. Iisraeli rahvas kohtumõistjate all.

30. Kiideon	44
31. Rutt	46
32. Hanna ja Saamuel	49
33. Eeli ja Saamuel	50

VI. Iisrael kuningate valitsuse ajal.

34. Iisrael igatseb kuningat	51
--	----

Esimeste kuningate aeg.

S a u l.

35. Saul saab kuningaks	51
36. Taaveti võidmine, kutsumine Sauli juurde	52
37. Taavet ja Koljat	54
38. Taavet ja Joonatan	56
39. Saul ajab Taavetit taga	57
40. Sauli surm	59

T a a v e t.

41. Kuningas Taaveti valitsus	60
42. Aabsalom	61

S a a l o m o n.

43. Saalomon saab kuningaks	64
44. Saalomoni valitsus	65
45. Templi ehitus	67
46. Prohvet Elias Kriti jõe ääres ja Sareptas	68
47. Elias Karmeli mäel	69
48. Juudid kaotavad iseseisvuse	70

B. Uue Testamendi lood.

I. Jeesuse lapsepõlv.

	Lk.
1. Johannese sünni ennustus	72
2. Jeesuse sünni ennustus	73
3. Johannese sünd.	75
4. Jeesuse sünd	75
5. Jeesuse templisse viimine	76
6. Targad hommikumaalt	77
7. Kaheteistkümne-aastane Jeesus templis	78

II. Jeesuse avalik tegevus.

Jeesuse kutsumine.

8. Ristija Johannes	79
9. Jeesuse ristimine	81
10. Jeesuse kiusamine.	83
11. Jeesuse avaliku tegevuse algus	83
12. Jüngerite kutsumine	84

Jeesus — rahva õpetaja.

13. Tähenamissõnad taevariigist	86
14. Tähenamissõnad kadunud lambast ja drahmirahast	89
15. Tähenamissõna kadunud pojast	90
16. Tähenamissõna tigidast sulasest.	92
17. Tähenamissõna viinamäe töölistest	93
18. Tähenamissõna talentidest	94
19. Halastaja Samaria mees	95
20. Variser ja tõlner	97
21. Rikas noormees.	98
22. Rikas põllumees	99

Jeesus rahva avitaja ja õnnistegija.

23. Jeesus teeb pimedad nägijaiks	99
24. Jeesus teeb terveks pealiku sulase.	101
25. Jeesus ja Kaanimaa naine	102
26. Jeesus ja patune naine	102
27. Laatsaruse äratamine	104

Jeesuse jüngrid tööl.

28. Jüngerite väljasaatmine	106
---------------------------------------	-----

Kahtlejad ja vastased.

29. Väljatõukamine Naatsaretist	107
30. Jeesus ja hingamispäev	108
31. Ristija Johannese kahtlused ja ta surm	109

Jeesus oma sõprade keskel.

	Lk.
32. Peetruse tunnistus	110
33. Jeesuse muutmine	111
34. Maria ja Marta	112

Teekond Jeruusalemma.

35. Ules Jeruusalemma	113
36. Jeesus Sakkeuse juures	114
37. Jeesuse võidmine Petaanias	115
38. Jeesuse minek Jeruusalemma	116

Jeruusalema-päevad.

39. Jeesus templis	117
40. Jeesuse vastased	118
41. Tähenamissõna suurest õhtusöömaajast	118
42. Tähenamissõna viinamäest	119
43. Tähenamissõna kümnest neitsist	120
44. Tähenamissõna viimsest kohtust	121

III. Jeesuse kannatamine ja surm.

45. Äraandja Juudas	122
46. Jeesuse viimne õhtu	123
47. Jeesus Ketsemane aias	125
48. Jeesuse kinnivõtmine	126
49. Jeesus suure kohtu ees	127
50. Peetruse salgamine ja äraandja Juuda surm	128
51. Jeesus Pilatuse ja Heroodese ees	129
52. Jeesuse surmamõistmine	130
53. Jeesuse ristilöömine ja surm	132
54. Jeesuse matmine	134

IV. Ülestõusmine ja võit.

55. Jeesuse ülestõusmine	135
56. Ülestõusnud Jeesus ilmub Maria-Magdaleenale	137
57. Jeesus ja Emmause jüngrid	137
58. Jeesus ilmub jüngreile Jeruusalemas	139
59. Jeesus ilmub jüngreile Kaalileas	140
60. Jeesuse taevaminek	141
61. Püha Vaimu väljavalamine	142

C. Laule evang.-luteri usu lastele 145

D. Dr. Martin Lutheri Väike katekismus 153